

Gemeente Amsterdam

Bureau Leerplicht Plus

Bestuurlijke rapportage

Schooljaar 2007-2008

Amsterdam, oktober 2008
Peildatum: 31 juli 2008

Gemeente Amsterdam
Bureau Leerplicht Plus

Redactie: Guus Crommelin, Aleida Kootstra, Orm Muilwijk, Nel Winkel

Postbus 1840
1000 BV Amsterdam

e-mail: bureauleerplichtplus@dmo.amsterdam.nl
telefoon: 020 552 3714
fax: 020 552 3393

Voorwoord

Voor u ligt de eerste bestuurlijke jaarrapportage van Bureau Leerplicht Plus. In dit nieuwe bureau bundelt Amsterdam vanaf begin 2008 de krachten rondom de leerplichtplusfunctie en de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) om verzuim en uitval in samenwerking met scholen, ouders, leerlingen en alle betrokken partners zo effectief mogelijk te voorkomen en te bestrijden.

Het Bureau Leerplicht Plus rapporteert eens per half jaar. Dit is de eerste bestuurlijke rapportage van het bureau. Deze rapportage doet verslag over het schooljaar 2007-2008 in Amsterdam, de periode van 1 augustus 2007 tot en met 31 juli 2008.

Deze rapportage heeft als doel zowel de Amsterdamse bestuurders als een breed publiek te informeren over het verloop van schoolverzuim en uitval in Amsterdam en over de resultaten die onder regie van het Bureau Leerplicht Plus worden geboekt met het voorkomen en aanpakken van verzuim en uitval.

Deze rapportage is opgesteld door Bureau Leerplicht Plus en het Team Leerling Administratie Sectie (LAS). De rapportage is gebaseerd op gegevens uit het Leerlingvolgsysteem Erisa. Ook zijn de resultaten uit het onderzoek *Evaluatie Verzuimregistratie* (Dienst Onderzoek en Statistiek, september 2008) meegenomen bij de duiding van het schoolverzuim.

De rapportage is als volgt opgebouwd:

Hoofdstuk

1. Conclusie beleidsdoelstellingen
2. Bureau Leerplicht Plus: terugblik en vooruitblik
3. Schoolverzuim
4. Niet op school
5. Prestaties van Bureau Leerplicht Plus

Bijlage

1. Systematiek schooluitval en schoolverzuim
2. Definities

Inhoud

Voorwoord	3
1 Conclusie beleidsdoelstellingen	7
2 Bureau Leerplicht Plus: terugblik en vooruitblik	11
2.1 Onderzoeksresultaten Bestuurlijke rapportage schooljaar 2007-2008	14
3 Schoolverzuim	23
3.1 Aantal verzuimmeldingen en trend	23
3.2 Indicatoren: verzuimpercentage en verzuimfrequentie	24
3.3 Verschillen naar leeftijd, verzuimsoort, geslacht en herkomst	26
3.4 Primair onderwijs	29
3.5 Speciaal onderwijs	31
3.6 Voortgezet onderwijs	33
3.7 Middelbaar beroepsonderwijs	36
3.8 Verzuim per stadsdeel	37
3.9 Samenvatting	48
4 Niet op school	53
4.1 Schooluitval per schoolsoort	53
4.2 Schooluitval naar leeftijd, geslacht, herkomst	54
4.3 Schooluitval in het middelbaar beroepsonderwijs	57
4.4 Resultaat op 23-jarige leeftijd	58
4.5 Uitval per stadsdeel: bovenleerplichtigen	59
4.6 Uitval per stadsdeel en onderwijssoort	61
4.7 Samenvatting	63
5 Prestaties Bureau Leerplicht Plus	65
5.1 Afhandeling schoolverzuim	65
5.2 Afhandeling schooluitval van leerplichtigen	67
5.3 Schooluitval onder bovenleerplichtigen	69
5.4 Processen-verbaal	72
5.5 Vrijstellingen	74
5.6 Meldpunt thuiszitters	75
5.7 Schoolcontroles	78
5.8 Samenvatting	80
Bijlage – Definitie en Systematiek	83
Systematiek schooluitval	83
Systematiek schoolverzuim	85
Definitie	86

1 Conclusie beleidsdoelstellingen

De Amsterdamse doelstellingen op het gebied van reductie van verzuim en de aanpak van schooluitval maken onderdeel uit van het onderwijs- en jeugdbeleid van Amsterdam voor 2006-2010. Dit beleid is vastgelegd in het plan Jong Amsterdam. De Stuurgroep Verzuim en VSV is op bestuurlijk niveau verantwoordelijk voor de realisatie van deze doelstellingen en wil op het gebied van het voorkomen en bestrijden van verzuim en uitval het volgende in Amsterdam bereiken:

1. Doel: Het schoolverzuim met 10% per jaar af laten nemen vanaf het schooljaar 2008-2009. Voorafgaand daaraan nulmeting per schoolsoort.

Resultaat:

Het aantal meldingen was in 2007-2008, alle schoolsoorten bij elkaar genomen, 10% hoger dan in 2006-2007. De beleidsdoelstelling 10% minder verzuim, is dus niet gehaald. De verklaring voor de stijging moeten in twee richtingen worden gezocht:

- het registreren en melden van verzuim door de scholen en
- het daadwerkelijke verzuim (gedrag van de leerlingen).

Zeker is dat de eerste factor, het registreren en melden, een grote rol speelt in de stijging. In het beleid ter bestrijding van het verzuim en schooluitval is het verbeteren van de registratie en het meldgedrag van scholen één van de speerpunten waar al geruime tijd aandacht aan wordt besteed. Amsterdam zet daartoe sinds 2004 leerplichtconsulenten in, die scholen aangekondigd en onaangekondigd bezoeken, om het verzuimbeleid en de verzuimregistratie te controleren. Scholen die niet voldoen krijgen formele waarschuwingen en na meerdere waarschuwingen een proces-verbaal. Verondersteld wordt dat dit beleid zo goed als zeker effect gesorteerd heeft.

Tegelijkertijd constateert de Dienst Onderzoek en Statistiek in de Evaluatie Verzuimregistratie (in opdracht van het Bureau Leerplicht Plus, september 2008) dat scholen nog lang niet al het verzuim melden aan de gemeente. Het aantal verzuimmeldingen in het schooljaar 2006-2007 zou meer dan veertig procent hoger moeten zijn op basis van steekproeven in de schoolregistratie dan de scholen in werkelijkheid gemeld hebben. Toezicht op de meldplicht van de scholen blijft de komende jaren een belangrijk punt van aandacht voor het Bureau Leerplicht Plus. In het schooljaar 2008-2009 zullen quickscan controles uitgevoerd worden voor alle scholen voor primair en voortgezet onderwijs die nog niet of meer dan twee jaar geleden door de consulenten bezocht zijn. Voorzien wordt dat de intensivering van de schoolcontroles een stijging van het aantal verzuimmeldingen tot gevolg zal hebben. Een vervolgonderzoek op de Evaluatie Verzuimregistratie is gepland op basis van deze quickscan controles om te bepalen in welke mate de schoolcontroles invloed hebben op het verzuimbeleid van de scholen en de stijging van het gemelde verzuim.

Of tegelijkertijd met de verbetering van het verzuimbeleid van de scholen het daadwerkelijke verzuim gestegen is, is niet met zekerheid vast te stellen. Vanwege de verscherpte aandacht van zowel scholen als gemeente kan verondersteld worden dat eerder het zicht op de omvang van het verzuim verbeterd is, dan dat het verzuim daadwerkelijk gestegen is. Dit wordt ook voorzichtig beaamd door de praktijkervaring van de leerplichtambtenaren.

2. Doel: In 2008 heeft Amsterdam alle verzuim in beeld, zijn alle thuiszitters in beeld en zitten er zo min mogelijk leerlingen thuis;

Resultaat:

In 2008 heeft het Bureau Leerplicht Plus nog niet al het schoolverzuim en evenmin alle thuiszitters in beeld. De stijging van het verzuim is in elk geval toe te schrijven aan een verbetering van het verzuimbeleid door de scholen, mogelijk door het effect van schoolcontroles. In 2008-2009 zal intensivering van de schoolcontroles plaatsvinden en een opnieuw het effect van de schoolcontroles onderzocht worden. Het Meldpunt Thuiszitters zal steviger verbonden worden met de leerplichtregistratie om de thuiszitters volledig in beeld te krijgen. Bovendien zal getracht worden om bepaalde dossiers van kinderen/jongeren die langdurig thuis zitten middels een doorbraakaanpak alsnog tot een oplossing te brengen.

Met twee dossiers is dat zeer recent gelukt.

3. Doel: In schooljaar 2009-2010 is de recidive van ongeoorloofd verzuim ten opzichte van 2006 gehalveerd.

Resultaat:

De gemiddelde verzuimfrequentie in 2007-2008 van 1,5 – wat betekent dat gemiddeld elke verzuimende leerling gemiddeld anderhalf keer verzuimde – is niet hoog en gelijk ten opzichte van het vorige schooljaar 2006-2007. Als gekeken wordt naar het aantal jongeren dat meer dan één keer verzuimde, de recidivisten, dan valt op dat er een daling is van de verzuimfrequentie: in 2006-2007 verzuimden de recidivisten gemiddeld 3,1 keer per jaar in 2007-2008 is dat gedaald tot 2,9 keer per jaar. De daling van de verzuimfrequentie van recidivisten is 8 procent.

4. Doel: Een reductie van het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters met 30% in de komende drie schooljaren: 10% in 2007-2008, 10% in 2008-2009 en 10% in 2009-2010 t.o.v. het aantal voortijdig schoolverlaters aan het eind van schooljaar 2005-2006 (convenantafpraak Rijk, Gemeente en scholen). Parallel hieraan een daling van het absoluut verzuim met jaarlijks 10% vanaf 2006-2007.

Resultaat:

Het aantal bovenleerplichtige uitvallers (18 t/m 22 jaar) is gedaald. Het aantal jongeren dat uitviel in 2007-2008 is 13% lager dan het aantal dat uitviel in 2006-2007. De stedelijke doelstelling om het aantal nieuwe uitvallers jaarlijks 10% te laten dalen is daarmee behaald. Ook het bestand oude uitvallers (uitgevallen in eerdere schooljaren) is gedaald:

in 2007-2008 lag dat 9% lager dan in 2006-2007. Het beleid van de Aanval op de Uitval boekt dus resultaat.

Het absoluut verzuim (de schooluitval van leerplichtigen van 5 tot en met 17 jaar) ligt met 0,1-0,5% al substantieel lager dan de bovenleerplichtige schooluitval van 13%. Ook het absoluut verzuim is gedaald in 2007-2008 ten opzichte van 2006-2007, met 7% in het speciaal onderwijs, 21% in het voortgezet onderwijs en 49% in het primair onderwijs.

5. Doel: Het Bureau Leerplicht Plus stelt zich ten doel dat van de jongeren die in schooljaar 2007 -2008 uitvielen, minimaal 50% aan het eind ervan dat schooljaar aan het werk is. In 2010/2011 moet dat percentage op minimaal 60% uit te komen.

Resultaat:

Het percentage bovenleerplichtige uitvallers dat werkt (nieuw en oud) is gestegen van 57% in 2006-2007 naar 58% in 2007-2008. Van de nieuwe uitvallers (uitgevallen in schooljaar 2007-2008) werkte 48% aan het einde van het schooljaar. Hoe later de jongeren in het schooljaar uit zijn gevallen, hoe kleiner de kans dat ze al voor de start van de vakantie aan het werk zijn. De doelstelling van Bureau Leerplicht Plus dat minimaal 50% van de uitvallers werkt aan het einde van het schooljaar is hiermee net niet behaald. Het percentage nieuwe uitvallers dat werkt aan het einde van het schooljaar wisselt sterk per stadsdeel. Dit heeft mogelijk te maken met de effectiviteit van de RMC-clusters.

2 Bureau Leerplicht Plus: terugblik en vooruitblik

Inleiding

Deze notitie geeft een beknopte beschrijving van de totstandkoming, positionering, doelen, prioriteiten en prestaties van Bureau Leerplicht Plus. Daarbij gaat het om kwantitatieve resultaten over het hele schooljaar 2007-2008, en kwalitatieve resultaten over de periode vanaf de start van het bureau, 14 februari 2008.

Start Bureau Leerplicht Plus

In het voorjaar van 2007 hebben de gemeente Amsterdam en de samenwerkende stadsdelen besloten de leerplichtfunctie (5-18 jaar) en RMC functie (18-23 jaar) onder te brengen in één bureau onder gezamenlijke aansturing van stad en stadsdelen. Vanaf begin 2008 is Bureau Leerplicht Plus operationeel. De oprichting van het bureau is één van de maatregelen die Amsterdam inzet in de strijd tegen het schoolverzuim en schooluitval. Het bureau bundelt de krachten van de leerplicht bureaus en RMC bij de stadsdelen.

Positionering

Bureau Leerplicht Plus richt zich op leerlingen van 5 tot 23 jaar én hun sociale context. De doelgroepen van Bureau Leerplicht Plus bestaan uit organisaties en personen die zich bezig houden met leerplicht en een rol spelen in het voorkomen van vroegtijdig schooluitval. Deze beschrijving betreft ook ouders, vrienden en bijvoorbeeld werkgevers en mensen die actief zijn in clubs en verenigingen.

De toegevoegde waarde van Bureau Leerplicht Plus is dat zij deze doelgroepen helpt bij het beter uitvoeren van hun verantwoordelijkheden en werkzaamheden op het gebied van leerplicht en vroegtijdig schooluitval. Bureau Leerplicht Plus doet dit op basis van haar positie van overzicht op de problematiek en op de betrokken organisaties. Daarvoor is nodig:

- Goede interne communicatie die bijdraagt tot een optimale inhoudelijke *consistentie*;
- Het keer op keer waarmaken van de *deskundigheid*, onder meer door analyse van de cijfers ('het verhaal achter de cijfers');
- Het *toegankelijk* maken van de informatie;
- Stimuleren en *regisseren van de samenwerking* in Amsterdam

Goede prestaties op de kerntaken handhaving, advisering en regie zijn bepalend voor het succes van de positionering.

Visie

Bureau Leerplicht Plus vindt dat iedereen in Amsterdam recht heeft op (goed) onderwijs. Jongeren gaan naar school, leren tijdens het werken of werken, maar zitten niet thuis. Alle jongeren onder de 18 jaar zonder startkwalificatie zijn verplicht om onderwijs te volgen. Bureau Leerplicht Plus bestrijdt schoolverzuim en schooluitval en zoekt daarbij nauwe samenwerking met het onderwijs en de ketenpartners. Bureau Leerplicht Plus kan alleen samen met jongeren, ouders en professionele organisaties succesvol zijn.

Kerntaken

Bureau Leerplicht Plus – en dus ook de leerplicht(plus)ambtenaar - heeft als kerntaken:

- **Handhaving** van de leerplicht samen met alle ketenpartners.
- **Advisering** Het bureau ontwikkelt samen met de betrokken ketenpartners projecten voor specifieke groepen en adviseert over de afstemming van leerplichtbeleid op het beleid op gebied van onderwijs, jeugd en veiligheid op decentraal en centraal niveau.
- **Regie**. De stadsdelen blijven verantwoordelijk voor de uitvoering van de Leerplichtwet en RMC-wet. In opdracht van de stadsdelen stuurt het bureau de medewerkers aan en voert regie om een eenduidige stedelijke werkwijze te kunnen realiseren. Ook brengt het bureau verschillende partijen die betrokken zijn bij scholing en werkgelegenheid bij elkaar om samen meer jongeren aan een startkwalificatie te helpen.

De rol van de leerplichtplusambtenaar loopt parallel met de kerntaken: handhaver, adviseur en regisseur.

Beleidsdoelstellingen

De Amsterdamse doelstellingen op het gebied van vermindering van verzuim en de aanpak van schooluitval maken onderdeel uit van het onderwijs- en jeugdbeleid van Amsterdam voor 2006-2010. Dit beleid is vastgelegd in het plan Jong Amsterdam. De stedelijke Stuurgroep Verzuim en VSV is op bestuurlijk niveau verantwoordelijk voor de realisatie van deze doelstellingen en wil op het gebied van het voorkomen en bestrijden van verzuim en uitval het volgende in Amsterdam bereiken:

1. Het schoolverzuim met 10% per jaar af laten nemen vanaf het schooljaar 2008-2009. Voorafgaand daaraan nulmeting per schoolsoort.
2. In 2008 heeft Amsterdam alle verzuim in beeld, zijn alle thuiszitters in beeld en zitten er zo min mogelijk leerlingen thuis;
3. In schooljaar 2009-2010 is de recidive van ongeoorloofd verzuim ten opzichte van 2006 gehalveerd.
4. Een reductie van het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters met 30% in de komende drie schooljaren ten opzichte van het aantal voortijdig schoolverlaters aan het eind van schooljaar 2005-2006 (convenantafspraken tussen rijk, gemeente en scholen):
  - 10% in 2007-2008;
  - 10% in 2008-2009;
  - 10% in 2009-2010.

5. Van de jongeren die in schooljaar 2007-2008 uitvielen, is minimaal 50% aan het einde van het schooljaar aan het werk. In 2010-2011 moet dat percentage op minimaal 60% uitkomen.

Organisatie-doelstellingen

Om de beleidsdoelstellingen te bereiken wil Bureau Leerplicht Plus:

Informereren

- Organisaties en personen die zich bezig houden met het voorkomen van verzuim en uitval informeren over ontwikkelingen op het terrein van leerplicht zodat zij beter hun werk kunnen doen.
- Burgers van Amsterdam direct of indirect informeren over het belang van leerplicht ofwel het recht op leren.
- Naamsbekendheid van Bureau Leerplicht Plus vergroten.

Optimaliseren van de dienstverlening

- Een eenduidige en voor scholen en burgers transparante stedelijke werkwijze realiseren
- Gemaakte (werk)afspraken over doorlooptijden en afhandelingstermijnen ook daadwerkelijk realiseren.
- De samenwerking tussen Bureau leerplicht Plus en de stadsdelen optimaliseren.
- De samenwerking tussen Bureau Leerplicht Plus en haar ketenpartners optimaliseren.
- Alle medewerkers binnen Bureau leerplicht Plus maximaal toerusten om hun werk professioneel te kunnen uitvoeren.

Vroegtijdig signaleren en zorg

- Inzicht verkrijgen in de kwaliteit van het verzuimbeleid van alle scholen in Amsterdam
- Zorgen dat de scholen in Amsterdam ongeoorloofd verzuim 100% melden.
- Verzuimende leerlingen met behoefte aan zorg vroegtijdig signaleren en doorverwijzen naar een juist (zorg)traject.

Handhaven

- Bureau Leerplicht handhaaft de leerplicht door door middel van preventie, (maatschappelijke) zorg en sanctionering;

Prioriteiten

Om bovengenoemde doelen te kunnen realiseren heeft Bureau Leerplicht Plus de volgende prioriteiten gesteld:

- Leerplichtplus functie invoeren
- Bedrijfsprocessen en backoffice verbeteren
- Leerlijn ontwikkelen
- Zichtbaar zijn op school
- Ketensamenwerking verbeteren

2.1 Onderzoeksresultaten Bestuurlijke rapportage schooljaar 2007-2008

Stijgende trend schoolverzuim

Het aantal meldingen was in 2007-2008, alle schoolsoorten bij elkaar genomen, 10% hoger dan in 2006-2007. Of de stijging te wijten is aan beter meldgedrag van scholen of dat er ook daadwerkelijk meer jongeren zijn gaan verzuimen kan niet worden vastgesteld. Dit wordt komend jaar nader onderzocht.

Jongeren van 15 t/m 17 jaar verzuimen bijna zeven keer zoveel (21%) als 5 t/m 12 jarigen (2,8%).

De toename van het aantal meldingen verschilt per soort school:

- In het middelbaar beroepsonderwijs zijn in het schooljaar 2007-2008 in totaal 1.422 verzuimmeldingen gedaan, een flinke stijging van 51% ten opzichte van het jaar ervoor, dat als een effect van het redelijk recent gestarte beleid ('convenant rijk, gemeente en scholen: *Amsterdamse Aanval op de Uitval*) kan worden gezien.
- In het primair onderwijs gaat het om een totaal van 1.603 meldingen, een stijging van 13%; deze is vooral te wijten aan meer meldingen van luxeoverzuim.
- In het voortgezet onderwijs, met een totaal van 4.638 meldingen, is de stijging een stuk gematigder: 4%. Spijbelverzuim (1/8 deel van de lesuren), veelvuldig te laat komen en RMC verzuim zijn gestegen, luxeoverzuim en verzuim van 3 aaneengesloten dagen zijn echter flink gedaald.
- De verzuimpercentages in het voortgezet onderwijs verschillen sterk per soort school: op Havo/vwo/gymnasium is het verzuimpercentage 3,7%, op brede scholengemeenschappen (Havo/vwo/vmbo-t) 9,4% en op vmbo-scholen 25,2%.
- Het speciaal onderwijs wijkt af: er deed zich ten opzichte van 2006-2007 een daling van 6% voor (totaal aantal meldingen is 1.021). Op scholen voor REC cluster 1 t/m 3 is het verzuim zeer laag (1,8%), op de REC4-scholen is het verzuim zeer hoog, afhankelijk van de leeftijd: REC4-scholen voor kinderen van 5 t/m 12 heeft een verzuimpercentage van 7,3% en voor 12 jaar en ouder van 94,7%. De tweedeling hangt samen met de doelgroepen van de clusters: REC 1 t/m 3 is voor leerlingen met bepaalde fysieke problemen (visueel, auditief en overige lichamelijke problemen) en REC-4 is voor leerlingen met ernstige gedragsproblemen en langdurige psychische problemen.
- De gemiddelde verzuimfrequentie in 2007-2008 van 1,5 – wat betekent dat gemiddeld elke verzuimende leerling gemiddeld anderhalf keer verzuimde – is niet hoog en gelijk ten opzichte van het vorige schooljaar 2006-2007. Als gekeken wordt naar het aantal jongeren dat meer dan één keer verzuimde, de recidivisten, dan valt op dat er een daling is van de verzuimfrequentie: in 2006-2007 verzuimden de recidivisten gemiddeld 3,1 keer per jaar in 2007-2008 is dat gedaald tot 2,9 keer per jaar. De daling van de verzuimfrequentie van recidivisten is 8 procent.
- Het schoolverzuim tussen stadsdelen varieert flink: van gemiddeld 4,5% in stadsdeel Oud-Zuid tot 20,7% in stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer (Amsterdam gemiddeld 7,7%). Ook de verzuimpercentages per schoolsoort varieert fors: het verzuimpercentage op het vmbo in stadsdeel Osdorp is bijvoorbeeld 2,9%, terwijl het

in stadsdeel Bos en Lommer 63,9% is en het stedelijk gemiddelde op 25,2% ligt. Dergelijke afwijkingen betekenen vrijwel zeker dat er flinke verschillen waren in 2007-2008 in de mate waarin het verzuim is geregistreerd en gemeld door scholen.

Onderzoeksacties

Bureau Leerplicht Plus gaat in 2008 -2009 een aantal bevindingen verder onderzoeken:

- Uit onderzoek van de Dienst Onderzoek en Statistiek bleken gegevens onvoldoende beschikbaar om vast te stellen welk effect de schoolcontroles zouden hebben. Daarom is, een vervolgonderzoek gebaseerd op de quickscan controles die in schooljaar 2008-2009 gepland staan voor alle scholen voor primair en voortgezet onderwijs die nog niet of meer dat twee jaar geleden door consultants zijn bezocht, nodig.
- Er is veel verzuim onder de REC4 leerlingen, terwijl verwacht wordt dat het verzuim op de speciale scholen voor REC 4 leerlingen juist minder zal zijn. Meer onderzoek is daarom nodig naar de problemen en achtergronden van het hoge verzuim op die scholen.
- Het schoolverzuim tussen stadsdelen en per schoolsoort verschilt enorm. Een analyse per school en per leerplichtambtenaar zou moeten worden gemaakt, om duidelijkheid te krijgen over de daadwerkelijke verschillen tussen de stadsdelen en per schoolsoort.
- Bureau Leerplicht Plus wil in het schooljaar 2008-2009 minstens 75% van de behandelingen van relatief verzuim binnen 42 dagen af ronden. Dit is door slechts 3 stadsdelen gehaald. Het Bureau Leerplicht Plus onderzoekt in het schooljaar 2008-2009 de reden waarom stadsdelen beneden de norm van 75% scoren om daarop te kunnen sturen.
- Daarnaast wordt de reden waarom stadsdelen nog zoveel zaken met normoverschrijding open hebben staan aan het eind van het schooljaar 2007-2008 onderzocht in het schooljaar 2008-2009.
- Bureau Leerplicht Plus wil in het schooljaar 2008-2009 minstens 75% van de behandelingen van uitval binnen 63 dagen af ronden. Dit is bij 34% van de zaken niet het geval. Het Bureau Leerplicht Plus onderzoekt in het schooljaar 2008-2009 de reden waarom stadsdelen beneden de norm van 75% scoren om daarop te kunnen sturen.
- Het percentage processen-verbaal moet nog een waardeoordeel krijgen. Nu wordt ongeveer in 8% van de gevallen een proces verbaal opgemaakt. Of dit percentage als hoog of laag moet worden beoordeeld is lastig omdat er geen specifieke doelstelling bestaat en omdat er vanuit andere gemeenten ook geen verbaliseringspercentages beschikbaar zijn.
- Bureau Leerplicht Plus geeft voor het overgrote deel van de vrijstellingen een vrijstelling van inschrijving, doordat leerplichtigen naar een school in het buitenland gaan. Ervaring met de Benchmark Leerplicht van de vier grote gemeenten leert dat dat aandeel in Amsterdam zeer hoog is. Bureau Leerplicht Plus wil uitzoeken waarom in Amsterdam zoveel succesvol beroep vrijstelling wordt gedaan vanwege schoolbezoek in het buitenland.
- Het verschil tussen het aantal vrijstellingen dat wordt gegeven per herkomstgroep is over het algemeen niet zo groot. Eén groep schiet eruit, namelijk de overig niet-

westerse allochtonen. De achtergrond is voornamelijk niet duidelijk (kan onderzoek naar gedaan worden).

Schooluitval: daling van het aantal uitvallers

- Terwijl het schoolverzuim een stijgende trend vertoont, is het aantal uitvallers dalend. In totaal zijn er 2.272 nieuwe uitvallers, dat is 14 % minder dan in 2006-2007.
- De schooluitval daalde in alle onderwijssectoren:
  - het primair onderwijs heeft 99 uitvallers, dat is 49% oftewel 96 uitvallers minder,
  - het speciaal onderwijs heeft 113 uitvallers, dat is 7% (8 uitvallers) minder,
  - het voortgezet onderwijs heeft 446 uitvallers, dat is 21% (117 uitvallers) minder,
  - het middelbaar beroepsonderwijs heeft 1.580 uitvallers, dat is 10% (166 uitvallers) minder.

Schooluitval vooral vanaf 18 jaar en in het middelbaar beroepsonderwijs

- Het grootste verschil in schooluitval is tussen jongeren onder en boven de 18 jaar: in de leeftijden tot en met 17 jaar valt minder dan 1% van de jongeren uit, in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar is het uitvalpercentage 12,7%. Schooluitval vindt dus vooral plaats nadat de leerplicht is afgelopen.
- Schooluitval is vooral in het middelbaar beroepsonderwijs een probleem: 11,1% van de deelnemers valt uit. Ook in het speciaal onderwijs is er schooluitval, maar veel minder: 3,7%. In het voortgezet onderwijs is de uitval 1,4 procent en in het primair onderwijs is dat 0,2 procent.
- De uitval is, alle leeftijden bij elkaar genomen (5 t/m 22 jaar) onder jongens wat hoger (2,4%) dan onder meisjes (1,8%). In de leeftijd 18 t/m 22 jaar is het verschil groter: onder jongens valt 14,6 procent uit en onder meisjes 10,8 procent. Op jongere leeftijden is het verschil heel klein.
- Er zijn (beperkte) verschillen in uitval per herkomstgroep. De hoogste uitval doet zich voor onder Antilliaanse/Arubaanse (3,8%), Surinaamse (3,2%) en Zuid-Europese (2,5%) herkomstgroepen, de laagste uitval Midden- en Oost-Europese (1,4%), overig westerse (1,5%) en Nederlandse (1,6%) herkomstgroepen.
- Van de jongeren die 23 jaar werden in schooljaar 2007-2008 was 17 procent voortijdig schoolverlater. De gemeentelijke (RMC-) taak om jongeren te volgen en te motiveren stopt bij het bereiken van de 23 jarige leeftijd. De kans op het alsnog halen van een startkwalificatie is op deze leeftijd ook klein. Het percentage uitvallers is onder jongeren die 23 jaar zijn hoger dan onder de totale groep 18 t/m 22 jarigen. Dit duidt op een dalende trend in de schooluitval.

Verschillen per stadsdeel beperkt

- In totaal (oud en nieuw) zijn er 6.915 schooluitvallers in de leeftijd van 18 tot en met 22 jaar. De schooluitval (oud en nieuw) onder 18 t/m 22 jarigen verschilt per stadsdeel. De uitval is hoog onder jongeren woonachtig in stadsdeel Amsterdam-Noord (20%, 1.185 uitvallers), Zuidoost (19%, 1.144 uitvallers), Geuzenveld-Slotermeer (19%, 575 uitvallers) en Osdorp (17%, 531 uitvallers). In de stadsdelen Zuideramstel (7%), Centrum (8%), Oud-Zuid (9%), Oost-Watergraafsmeer (10%) en Westerpark (11%) is de uitval relatief laag.

- Het verschil in schooluitval in het primair, speciaal, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs tussen stadsdelen is beperkt, zeker vergeleken met de verschillen in schoolverzuim.

Prestaties Bureau Leerplicht Plus

Het schooljaar 2007-2008 wordt gekenschetst als een jaar van voorsorteren en samen dezelfde weg inslaan.

Voorsorteren op het nieuwe Bureau Leerplicht Plus dat op 14 februari in Carré van start is gegaan. Voorsorteren op de inrichting van een nieuwe organisatie onder het motto “centrale aansturing en lokale inbedding” en met als opdrachtgevers de centrale stad en de stadsdelen.

Afspraken met stadsdelen: centrale sturing, lokale inbedding

De resultatenafspraken met de stadsdelen voor zowel het gemeenschappelijke deel als voor de stadsdeel specifieke afspraken zijn opgenomen in de afsprakenbrief.

De afspraken die betrekking hebben op de lokale inbedding/het maatwerk variëren uiteraard per stadsdeel: te laat kom acties, ouderavonden, huisbezoek bij relatief verzuim, maandelijkse controle verzuim op scholen, deelname aan veilig in en om school, gezinsaanpak, deelname aan netwerk OKC, deelname aan de lokale netwerken, spreekuur voor VO-scholen, de 8 tot 8 aanpak, vervolggesprekken voor recidive, straatcontroles in samenwerking met politie en deelname aan projecten zoals multiprobleem, radicalisering en systeem in beeld.

De inrichting van de nieuwe organisatie is niet onopgemerkt voorbij gegaan en heeft veel gevraagd van medewerkers, de stadsdelen en Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling (DMO). De leerplichtambtenaren zijn gedetacheerd naar het bureau en moesten wennen aan een andere aansturing. De stadsdeelmanagers moesten medewerkers los laten, die tot nu toe altijd bij hun organisatie hadden gehoord. Bestuurders kregen te maken met het feit dat zij gezamenlijk en niet meer per stadsdeel, richting geven aan het bureau. Bij de start van het bureau is die richting bepaald door gezamenlijk vijf prioriteiten te formuleren en zo invulling te geven aan de centrale aansturing: de leerplichtplusfunctie, bedrijfsprocessen en backoffice, leerlijn, zichtbaarheid op school en ketensamenwerking.

Leerplichtplusfunctie

Het onderscheid tussen RMC en leerplicht is losgelaten. De schoolgebonden aanpak is nu ook voor bovenleerplichtigen ingevoerd. Dit betekent op iedere (po, vo en ROC) school één leerplicht(plus)ambtenaar als aanspreekpunt voor verzuim en uitval van alle leerlingen van 5 tot 23 jaar. In het schooljaar 2007-2008 zijn 10 (aankomend) leerplicht(plus)ambtenaren aangesteld bij DMO om deze ambitie waar te maken en zijn de leerplichtplusfunctionarissen op ruim 20 ROC locaties benoemd.

Verbetering van bedrijfsprocessen, backoffice

De werkprocessen van Bureau Leerplicht Plus worden geactualiseerd en herschreven waar nodig. Bureau Leerplicht Plus gaat zowel voor verzuim als voor het voorkomen van

uitval sturen op het behalen van de normtijd (behandelduur) voor alle nieuwe meldingen van leerplichtige leerlingen.

Bureau Leerplicht Plus kent 5 doelstellingen die gericht zijn op het verbeteren van de bedrijfsprocessen:

1. Doel: In het schooljaar 2008-2009 minstens 75% van de behandelingen van relatief verzuim afronden binnen 42 dagen.

Resultaat:

Van alle meldingen van relatief verzuim is 67% binnen 42 dagen afgehandeld. De doelstelling van Bureau Leerplicht Plus om 75% af te handelen is dus nog niet behaald. Het percentage dat is afgehandeld binnen de normtijd verschilt flink per stadsdeel.

2. Doel: In het schooljaar 2010-2011 moet de behandeling van relatief verzuim in 95-100% gevallen resulteren in de terugkeer naar school van de leerplichtige.

Resultaat:

In 97% van de gevallen gaat een leerplichtige na een melding van relatief verzuim weer naar school. De doelstelling van Bureau Leerplicht Plus om minimaal 95% weer naar school te laten gaan is daarmee behaald.

3. Doel: In het schooljaar 2008-2009 moet minstens 75% van de behandelingen van uitval onder leerplichtigen (absoluut verzuim) binnen 63 dagen afgerond zijn.

Resultaat:

Van de meldingen van schooluitval onder leerplichtigen (absoluut verzuim) is 66% binnen de normtijd van 63 dagen afgehandeld. De doelstelling om 75% binnen de normtijd af te handelen is daarmee niet behaald. Ook hier zijn behoorlijke verschillen per stadsdeel.

4. Doel:

- In het schooljaar 2010-2011 moet minstens 75% van de behandelingen resulteren in terugkeer naar school.

Resultaat:

Van de afgehandelde zaken schooluitval van leerplichtigen (absoluut verzuim) is 64% weer terug naar school gekeerd. De doelstelling van Bureau Leerplicht Plus (75% keert terug naar school) is nog niet behaald.

- Maximaal 10% van de behandelingen heeft geresulteerd in een vrijstelling van de leerplicht;

Resultaat:

Het percentage vrijstellingen bij absoluut verzuim is 10%. De doelstelling (10%) is behaald.

- Maximaal 10% van de gevallen de behandeling afgesloten is zonder resultaat.

Resultaat:

Bijna een kwart van de gevallen (24%) van absoluut verzuim is afgesloten zonder resultaat. De doelstelling van Bureau Leerplicht Plus (maximaal 10% zonder resultaat) is nog niet behaald.

5. Doel: Van de jongeren die in schooljaar 2007-2008 uitvielen, is minimaal 50% aan het einde van dat schooljaar aan het werk. In 2010-2011 moet dat percentage op minimaal 60% uitkomen.

Resultaat:

Het percentage bovenleerplichtige uitvallers dat werkt (nieuw en oud) is gestegen van 57% in 2006-2007 naar 58% in 2007-2008. Van de nieuwe uitvallers (uitgevallen in schooljaar 2007-2008) werkte 48% aan het einde van het schooljaar. Hoe later de jongeren in het schooljaar uit zijn gevallen, hoe kleiner de kans dat ze al voor de start van de vakantie aan het werk zijn. De doelstelling van Bureau Leerplicht Plus dat minimaal 50% van de uitvallers werkt aan het einde van het schooljaar is hiermee net niet behaald. Het percentage nieuwe uitvallers dat werkt aan het einde van het schooljaar wisselt sterk per stadsdeel. Dit heeft mogelijk te maken met de effectiviteit van het RMC-cluster.

Handhaven en sanctioneren

In totaal zijn 615 processen verbaal opgemaakt, waarvan 16 voor absoluut verzuim, 156 voor luxe verzuim en 443 voor relatief verzuim. Hiervan zijn 107 processen verbaal naar Bureau HALT gestuurd. Bij 36% van de meldingen van luxe verzuim is proces-verbaal opgemaakt (op basis van ingeschatte gemiddelde gezinsgrootte van 2 kinderen). Bij overig relatief verzuim (probleemverzuim) ligt het percentage meldingen waarbij proces-verbaal is opgemaakt op 8 procent. Bij absoluut verzuim is in 1 procent van de gevallen proces-verbaal opgemaakt. Er is nog geen beoordelingskader voor de hoogte van deze percentages.

De nieuwe handleiding Procesverbaal wordt in alle clusters door vertegenwoordigers van de ketenunit uitgebreid toegelicht. Verder zullen er regelmatig casuïstiekbesprekingen zijn tussen leerplicht(plus)ambtenaren en de ketenunit. De unitsecretarissen overleggen 4 maal per jaar met de Officier van Justitie en Bureau Leerplicht Plus. Om de kwaliteit van de processen-verbaal te verhogen worden processen-verbaal die niet voldoen, direct door het OM teruggestuurd aan de clustermanager van Bureau Leerplicht Plus.

Om nog meer en beter toezicht te kunnen houden op de leerplichtwet wordt een project "Toezichthouders" ingericht. Een groep van zo'n 20 toezichthouders wordt aangesteld ter ondersteuning (ogen en oren) van de leerplicht(plus)ambtenaren op scholen, bij huisbezoeken, op straat en bij acties.

Meldpunt en doorbraak

Het aantal meldingen van zogeheten thuiszitters is met meer dan de helft gestegen ten opzichte van het vorige schooljaar naar 125 kinderen. Daarnaast kunnen vastgelopen dossiers worden voorgedragen voor een zogenoemde doorbraak aanpak.

Doorbraak bereikt: een jongen van 11 jaar, die naar het speciaal basisonderwijs (sbo) moest, was al sinds oktober 2007 thuis. Door allerlei omstandigheden was geen school bereid dit kind op te nemen. Een laatste poging om een doorbraak te bereiken verliep succesvol. In een gesprek tussen de directeur van de school en Bureau Leerplicht Plus werd het perspectief voor deze jongen geschetst: thuisonderwijs van de Wereldschool met een rugzakje (we stonden met de rug tegen de muur). Dit zorgde voor een omslag in het gesprek. De jongen gaat per 1 oktober naar (een sbo-) school.

Backoffice

Binnen Bureau Leerplicht Plus is een backoffice ingericht voor (juridische) vragen over de werkpraktijk. De afgelopen periode is de backoffice 66 keer benaderd met vragen. In sommige gevallen leidt dat tot een onmiddellijk antwoord (publicatie op extranet) andere gevallen hebben te maken met beleidsmatige ontwikkelingen en vragen meer tijd.

Leerlijn leerplicht Amsterdam

De Handhavingacademie van het stedelijk programma handhaving en regelgeving biedt in opdracht van Bureau leerplicht Plus dit nieuwe schooljaar aan alle leerplichtplusambtenaren een opleiding aan. De voorbereidingen van deze opleiding hebben plaatsgevonden in het schooljaar 2007-2008. Ervaren leerplicht(plus)ambtenaren gaan in leergroepen aan de slag, nieuwe medewerkers krijgen een verkorte leerplichtopleiding aangeboden. Bovendien wordt de BOA cursus voor het eerst in-company verzorgd.

Zichtbaar op school

Bureau Leerplicht Plus is op verschillende manieren zichtbaar op school. De leerplichtplusfunctionaris is aanwezig op de scholen en controleert of leerlingen zich houden aan de Leerplichtwet. De leerplichtwet regelt ook dat scholen ongeoorloofd verzuim melden. De controle hierop wordt uitgevoerd door de consultant leerplichtplus. Bureau Leerplicht beschikt over 5 consultants. Komend jaar wordt dit team (tijdelijk) versterkt met nog eens 5 collega's.

Door de uitgevoerde schoolcontroles is duidelijk zichtbaar dat veel scholen in Amsterdam hun verzuimbeleid en –registratie nog niet goed op orde hebben. Inzicht in verzuimmeldingen door de scholen is noodzakelijk omdat het bureau zich ten doel stelt het aantal verzuimmeldingen terug te dringen. Als scholen het verzuim niet goed melden, kunnen er ook geen uitspraken worden gedaan over het terugdringen van het verzuim.

Zeventig procent van de scholen die voor het eerst gecontroleerd zijn voldeed niet. Met de introductie van een nieuw type controle in schooljaar 2008-2009, de quickscan, wil het Bureau Leerplicht Plus aan het einde van schooljaar 2008-2009 voor alle scholen voor primair en voortgezet onderwijs in Amsterdam een beeld hebben van het verzuimbeleid (de verzuimregistratie, de verzuimaanpak, het verzuimprotocol en de verzuimmeldingen).

En er naar toe werken dat 100% van de scholen in Amsterdam het ongeoorloofd verzuim melden.

Ketensamenwerking

Bureau Leerplicht Plus zet zich in om samen met de ketenpartners verzuim en uitval te bestrijden. Belangrijke partners zijn het Openbaar Ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg, Bureau Halt en politie (werken samen binnen de ketenunit), maar ook het onderwijs, het Jongerenloket en lokale welzijnsorganisaties.

Met verschillende van deze ketenpartners zijn voor de zomer van 2008 een aantal afspraken gemaakt en vastgelegd.

- Werkafspraken met onderwijs, Openbaar Ministerie, Raad voor de Kinderbescherming Bureau Jeugdzorg en zorgcoördinatoren in het VO.
- Samenwerkingsafspraken met de politie. Start pilot in Zuid.
- Afspraken met OM over herziene versie handleiding Proces verbaal; Sturen op ingezet en/en beleid: zorg en handhaving.
- Afspraken met OM over luxe verzuim en verlof.
- Werkafspraken met Jongerenloket om samen met Bureau Leerplicht Plus als vangnet te fungeren voor die jongeren die echt niet meer naar school kunnen of willen. Dit vangnet zal, meer dan nu het geval is, direct in en om de school georganiseerd worden.
- Afspraken met beide ROC's over schoolgebonden aanpak van zowel leerplichtige als bovenleerplichtige leerlingen.

Implementatie van deze afspraken vindt plaats in schooljaar 2008-2009.

Acties

Zoals in de eerste alinea gezegd is het schooljaar 2007-2008 niet alleen een jaar van voorsorteren maar ook een jaar van **acties** geweest. Er zijn gerichte acties gevoerd met als doel de bekendheid met de Leerplichtwet en het bureau te vergroten bij ouders en kinderen, scholen en ketenpartners.

Het gaat om de volgende acties.

Dag van de Leerplicht op 10 april

Op deze dag zijn op 63 VO-scholen leerlingen geteld. De actie is weliswaar aangekondigd, maar van te voren is niet bekend gemaakt welke scholen bezocht zouden worden. Van de circa 8040 leerlingen (402 groepen) waren 229 leerlingen ongeoorloofd afwezig (2,8). Dit is erg laag vergeleken bij het verzuimpercentage over 2007 -20078 (13,1). Reden voor Bureau Leerplicht Plus om meerdere acties per jaar te organiseren: zowel op school, op straat maar ook op bijvoorbeeld Schiphol.

Straatacties in de Baarsjes en in Oost/Watergraafsmeer

Bij deze acties werden tientallen jongeren voorgelicht, aangesproken op spijbelen en zo nodig teruggestuurd naar school.

Acties luxeverzuim op scholen en op Schiphol

In verband met het hoge percentage luxeverzuim in het basisonderwijs zijn voor en na de zomervakantie prikacties gehouden.

Op een van de laatste dagen voor de vakantie (26 juni) waren op 37 basisscholen 277 leerlingen afwezig, waarvan 178 met reden en 99 zonder reden. Er werden 79 huisbezoeken afgelegd.

Daarnaast werden op Schiphol 80 gezinnen (circa 140 kinderen) aangesproken, waarvan 40 ouders aangaven dat zij vanwege goedkopere vliegtickets eerder vertrokken. Niets meer te doen op school was ook een veelvoorkomende reden voor eerder vertrek.

Op de eerste dag na de zomervakantie waren 565 leerlingen afwezig. Grofweg de helft (274) waren met en de helft zonder reden (291) afwezig. Er werden 27 huisbezoeken afgelegd. Ziekte is de meest voorkomende reden, daarna volgden vertraagde vluchten, autopech of ongeluk en familieomstandigheden.

Bovenstaande resultaten tonen dat het zinvol is om op verschillende thema's nieuwe acties te organiseren. Bijvoorbeeld rond het verlenen van extra verlof. Niet alle scholen kennen of houden zich aan de wet. Zo is in de leerplichtwet alleen een zwaarwegende omstandigheid een reden om toestemming te geven voor extra verlof.

Tenslotte

Voor Bureau Leerplicht Plus is het schooljaar 2007-2008 het jaar van het 'het proces'. Uit bovenstaande mag blijken dat Bureau leerplicht Plus hard op weg is om zijn doelstellingen te bereiken. Uit de cijfers blijkt dat, dat nog niet op alle fronten is gelukt. Dat betekent voor het schooljaar 2008-2009 dat het bureau doorgaat op de ingeslagen weg. We leggen verantwoording af aan onze opdrachtgevers, de centrale stad en de stadsdelen. Daarnaast vragen we aan onze opdrachtgevers het vertrouwen en de ruimte om het bureau verder te ontwikkelen.

3 Schoolverzuim

Dit hoofdstuk geeft een beeld van de ontwikkeling van het schoolverzuim in het Amsterdamse onderwijs. Naast het relatief verzuim (schoolverzuim van leerlingen in de leerplichtige leeftijd van 5 tot en met 17 jaar) wordt hierbij ook het schoolverzuim meegenomen van bovenleerplichtigen zonder startkwalificatie in de leeftijd van 18 tot en met 22 jaar.

Paragraaf 3.1 gaat in op het totale aantal verzuimmeldingen in schooljaar 2007-2008 en de trend ten opzichte 2006-2007. Paragraaf 3.2 behandelt het schoolverzuim in de verschillende soorten van onderwijs aan de hand van de indicatoren verzuimpercentage en verzuimfrequentie. Paragraaf 3.3 gaat in op het schoolverzuim per leeftijdsgroep, geslacht en herkomstgroep. Het verzuim in het primair onderwijs (po), speciaal onderwijs (so), voortgezet onderwijs (vo) en middelbaar beroepsonderwijs (mbo) komt aan bod in de paragrafen 3.4 tot en met 3.6. Paragraaf 3.7 gaat in op het schoolverzuim per stadsdeel. Ten slotte zijn in paragraaf 3.8 de conclusies op een rij gezet.

3.1 Aantal verzuimmeldingen en trend

Tabel 3.1 toont aan hoe het aantal meldingen van schoolverzuim in het afgelopen schooljaar (2007-2008) zich verhoudt tot het schooljaar 2006-2007 [1]:

Tabel 3.1 Aantal verzuimmeldingen naar onderwijssector in Amsterdam, schooljaren 2006-2007 en 2007-2008

	2006-2007	2007-2008	verschil
primair onderwijs	1.422	1.603	13%
speciaal onderwijs	1.081	1.021	-6%
voortgezet onderwijs	4.461	4.638	4%
middelbaar beroepsonderwijs	944	1.422	51%
totaal	7.909	8.684	10%

De tabel (3.1) laat zien dat het aantal meldingen van schoolverzuim is gestegen, voor alle schoolsoorten samen met 10%. Dit betekent dat de 'caseload' voor leerplichtambtenaren in Amsterdam in totaal met 10 procent is gestegen. Het aantal meldingen uit het middelbaar beroepsonderwijs schiet eruit met een stijging van 51%. Waarschijnlijk heeft

[1] Gedurende het schooljaar zijn op grond van nader onderzoek en enkele definitiewijzigingen correcties doorgevoerd in de verzuimregistratie waardoor het aantal verzuimmeldingen licht afwijkt van de aantallen in eerdere rapportages.

dit te maken heeft met de recente start van uitvoering van nieuw beleid in het kader van het convenant *De Amsterdamse Aanval op de Uitval*. De ontwikkelingen in het middelbaar beroepsonderwijs worden in paragraaf 3.6 nader toegelicht. In het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs is een stijging zichtbaar van respectievelijk 13 en 4 procent. In het speciaal onderwijs deed zich een daling van 6% voor. De ontwikkelingen in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs worden in de paragrafen 3.4 tot en met 3.6 verder besproken.

Waarom doet zich een stijgende trend voor in het aantal meldingen van wettelijk verzuim? De verklaring voor de stijging moeten in twee richtingen worden gezocht:

- *het registreren en melden van verzuim door de scholen en*
- *het daadwerkelijke verzuim (gedrag van de leerlingen).*

Zeker is dat de eerste factor, het registreren en melden, een grote rol speelt in de stijging. In het beleid ter bestrijding van het verzuim en schooluitval is het verbeteren van de registratie en het meldgedrag van scholen één van de speerpunten waar al geruime tijd aandacht aan wordt besteed. Amsterdam zet daartoe sinds 2004 leerplichtconsulenten in, die scholen aangekondigd en onaangekondigd bezoeken, om het verzuimbeleid en de verzuimregistratie te controleren. Scholen die niet voldoen krijgen formele waarschuwingen en na meerdere waarschuwingen een proces-verbaal. Verondersteld wordt dat dit beleid zo goed als zeker effect gesorteerd heeft.

Tegelijkertijd constateert de Dienst Onderzoek en Statistiek in de Evaluatie Verzuimregistratie (in opdracht van het Bureau Leerplicht Plus, september 2008) dat scholen nog lang niet al het verzuim melden aan de gemeente. Het aantal verzuimmeldingen in het schooljaar 2006-2007 zou meer dan veertig procent hoger moeten zijn op basis van steekproeven in de schoolregistratie dan de scholen in werkelijkheid gemeld hebben. Toezicht op de meldplicht van de scholen blijft de komende jaren een belangrijk punt van aandacht voor het Bureau Leerplicht Plus. In het schooljaar 2008-2009 zullen quickscan controles uitgevoerd worden voor alle scholen voor primair en voortgezet onderwijs die nog niet of meer dan twee jaar geleden door de consulenten bezocht zijn. Voorzien wordt dat de intensivering van de schoolcontroles een stijging van het aantal verzuimmeldingen tot gevolg zal hebben. Een vervolgonderzoek op de Evaluatie Verzuimregistratie is gepland op basis van deze quickscan controles om te bepalen in welke mate de schoolcontroles invloed hebben op het verzuimbeleid van de scholen en de stijging van het gemelde verzuim.

3.2 Indicatoren: verzuimpercentage en verzuimfrequentie

Om meer inzicht te krijgen in de ernst en omvang van het schoolverzuim en vergelijkingen te kunnen maken tussen schoolsoorten, stadsdelen of leeftijdsgroepen, is in deze rapportage gebruik gemaakt van twee indicatoren: het verzuimpercentage en de

verzuimfrequentie. Het *verzuimpercentage* [2] is het aantal verzuimmeldingen ten opzichte van het totale aantal leerlingen, uitgedrukt als een percentage. In de volgende tabel 3.2 is het verzuimpercentage per onderwijssector getoond:

Tabel 3.2 Verzuimpercentage per onderwijssector in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	aantal leerlingen	aantal verzuimmeldingen	verzuimpercentage
primair onderwijs	58.099	1.603	2,8%
speciaal onderwijs	3.891	1.021	26,2%
voortgezet onderwijs	35.379	4.638	13,1%
middelbaar beroepsonderwijs	14.761	1.422	9,6%
particulier onderwijs	171	0	0,0%
totaal	112.301	8.684	7,7%

Tabel 3.2 laat zien dat het speciaal onderwijs met 26,2% veruit het hoogste verzuimpercentage kent. Daarnaast is het schoolverzuim in het voortgezet onderwijs (13,1%) en het middelbaar beroepsonderwijs (9,6%) een stuk hoger dan in het primair onderwijs (2,8%). In de paragrafen 3.4 tot en met 3.7 worden de verzuimcijfers per onderwijssector nader uitgewerkt.

Naast de omvang van het aantal meldingen ten opzichte van het aantal leerlingen, is het van belang om te weten hoeveel recidive er optreedt bij schoolverzuim. Een indicator hiervoor is de *verzuimfrequentie* [3]. Deze is berekend door het aantal verzuimmeldingen te delen door het totale aantal 'verzuimers' (leerlingen die ten minste één keer verzuimden). De tabel hieronder toont de verzuimfrequentie van de verschillende onderwijssectoren:

Tabel 3.3 Verzuimfrequentie per onderwijssector in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	aantal verzuimers	aantal verzuimmeldingen	verzuimfrequentie
primair onderwijs	1.441	1.603	1,1
speciaal onderwijs	324	1.021	3,2
voortgezet onderwijs	3.129	4.638	1,5
middelbaar beroepsonderwijs	1.091	1.422	1,3
totaal	5.985	8.684	1,5

[2] De wijze waarop het schoolverzuimpercentage wordt berekend, wijkt af van de berekeningswijze van het verzuimpercentage bij ziekteverzuim. Bij ziekteverzuim wordt het aantal verzuimde dagen berekend als percentage van het aantal dagen dat per jaar gewerkt had moeten worden. Deze methode is preciezer omdat het meerekent hoe lang elk verzuimgeval duurde. Voor schoolverzuim is deze methode niet realiseerbaar omdat het aantal verzuimde dagen of uren niet centraal wordt geregistreerd en de gemeentelijke leerplichtadministratie niet gekoppeld is aan de absentieregistratie van de scholen.

[3] De rekenwijze is hetzelfde bij de verzuimfrequentie in het ziekteverzuim onder werknemers.

Tabel 3.3 laat zien dat de onderwijssectoren met de hoogste verzuimpercentages, ook de hoogste verzuimfrequenties vertonen. Opnieuw springt het speciaal onderwijs er flink uit: per verzuimende leerling is gemiddeld 3,2 keer per jaar melding gedaan van wettelijk verzuim. In het voortgezet onderwijs ligt de frequentie op 1,5 wat gelijk is aan het Amsterdams gemiddelde. Het middelbaar beroepsonderwijs ligt met 1,3 melding per verzuimende leerling iets onder het gemiddelde. In het primair onderwijs ligt de verzuimfrequentie het laagste (1,1).

De gemiddelde verzuimfrequentie in 2007-2008 van 1,5 – wat betekent dat gemiddeld elke verzuimende leerling gemiddeld anderhalf keer verzuimde – is niet hoog en gelijk ten opzichte van het vorige schooljaar 2006-2007. Als gekeken wordt naar het aantal recidivisten - jongeren die meer dan één keer verzuimden- dan valt op dat er een daling is van de verzuimfrequentie: in 2006-2007 verzuimden de recidivisten gemiddeld 3,1 keer per jaar. In 2007-2008 is dat gedaald tot 2,9 keer per jaar. De daling van de verzuimfrequentie van recidivisten is 8 procent."

3.3 Verschillen naar leeftijd, verzuimsoort, geslacht en herkomst

Schoolverzuim doet zich vooral in een specifieke leeftijdsgroep voor (zie tabel 3.4):

Tabel 3.4 Schoolverzuim naar leeftijdsgroep in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	aantal leerlingen	aantal meldingen	verzuimpercentage
5 t/m 11 jaar	52.814	1.463	2,8%
12 t/m 14 jaar	21.236	1.214	5,7%
15 t/m 17 jaar	23.681	5.009	21,2%
18 t/m 22	14.570	998	6,8%
totaal	112.301	8.684	7,7%

De tabel laat zien dat schoolverzuim vooral een probleem is in de leeftijd van 15 tot en met 17 jaar: het aantal meldingen van schoolverzuim is wel 21% van het totale aantal leerlingen in deze leeftijdsgroep. Dat is een veelvoud van het verzuim in de leeftijd 12 tot en met 14 (5,7%) en 18 tot en met 22 (6,8%). In de basisschoolperiode (5 t/m 11 jaar) ligt het verzuim het laagst (2,8%). Het lagere verzuim vanaf 18 jaar heeft mede te maken met het feit dat leerlingen dan niet meer leerplichtig zijn en het verzuim vanaf deze leeftijd is gemeld op basis van de RMC-wet: scholen hoeven pas na 20 aaneengesloten dagen schoolverzuim melding te doen. Verder spelen de ontwikkelingen in het beleid rondom de Aanval op de Uitval een rol, zie ook paragraaf 3.6.

In de jongste leeftijdsgroep heeft een groot deel van het verzuim te maken met ouders die aansluitend aan de schoolvakantie hun kind(eren) van school houden, het zogeheten luxe verzuim. Tabel 3.5 laat zien in welke mate het relatief verzuim bestaat uit luxe- en een aantal andere soorten van relatief verzuim, per onderwijssoort (zie ook de bijlage voor een uitleg van de verzuimsoorten):

Tabel 3.5 Soort schoolverzuim per onderwijssector in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	PO	SO	VO	MBO
luxe verzuim	56%	3%	3%	0%
1/8e deel lestijd of meer	3%	48%	41%	23%
3 dagen aaneengesloten of meer	23%	38%	23%	18%
veelvuldig te laat	18%	3%	28%	3%
ongeoorloofde uitschrijving	1%	6%	1%	2%
RMC-verzuim	0%	2%	5%	54%
totaal aantal meldingen (100%)	1.603	1.021	4.638	1.422

Tabel 3.5 laat zien dat luxe verzuim vooral in het primair onderwijs voorkomt (56% van alle meldingen). Daarnaast bestaat een redelijk groot deel van het relatief verzuim in het primair onderwijs uit de verzuimsoorten: 3 dagen aaneengesloten of meer verzuim (23%) en veelvuldig te laat komen [4] (18%). Probleemverzuim dat, gezien de leeftijdsfase, in vrijwel alle gevallen te maken heeft met de ouders.

De verzuimsoort - 1/8 deel van de lestijd of meer - is in het speciaal onderwijs (48%) en het voortgezet onderwijs (41%) de meest voorkomende soort verzuim. Hierbij gaat het om het spijbelen van losse lessen of dagdelen. In het voortgezet onderwijs is het grote aantal meldingen van spijbelverzuim te verwachten, gezien de leeftijd van de leerlingen.

Het ligt minder voor de hand dat ook in het speciaal onderwijs veel spijbelverzuim voorkomt (48%) omdat het speciaal onderwijs alle leeftijdsgroepen (5 t/m 18 jaar) omvat. Het grote aantal meldingen van spijbelverzuim heeft te maken met het extreem hoge verzuim in het speciaal onderwijs voor 12 jaar en ouder, dit is in het paragraaf 3.5 nader toegelicht. In het middelbaar beroepsonderwijs nemen bovenleerplichtigen met 54% het grootste deel van het verzuim voor hun rekening.

Bovenleerplichtigen vallen niet meer onder de leerplichtwet maar alleen nog onder de RMC-wet. De school hoeft hiervan pas melding te doen na 20 dagen aaneengesloten verzuim. In de volgende tabel is gekeken in hoeverre er verschil is in verzuim tussen jongens en meisjes onder de verschillende leeftijdsgroepen. Voor elke categorie is het verzuimpercentage gegeven:

[4] Bij negen keer of meer te laat komen wordt melding gedaan van wettelijk verzuim.

Tabel 3.6 Verzuimpercentage naar leeftijdsgroep en geslacht in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	jongens	meisjes	totaal
5 t/m 11 jaar	2,8%	2,7%	2,8%
12 t/m 14 jaar	5,6%	5,8%	5,7%
15 t/m 17 jaar	22,8%	19,5%	21,2%
18 t/m 22	7,3%	6,4%	6,8%
totaal	8,1%	7,3%	7,7%

De onderste rij van tabel 3.6 laat zien er iets meer verzuimd is door jongens (8,1%) dan door meisjes (7,3%). Dit verschil doet zich pas voor vanaf 15 jaar en ouder: in de leeftijdsgroep 15 t/m 17 jaar is er onder jongens 22,8% verzuim en onder meisjes 19,5% verzuim. Ook in de bovenleerplichtige leeftijd 18 t/m 22 jaar is het verzuim onder jongens (7,3%) iets hoger dan onder meisjes (6,4%).

Verder is onderzocht in hoeverre er verschil is in het schoolverzuim per herkomstgroep. In tabel 3.7 zijn de verzuimpercentages van jongens en meisjes per herkomstgroep opgenomen:

Tabel 3.7 Verzuimpercentage per herkomstgroep in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	jongens	meisjes	totaal
Antilliaans/Arubaans	12,5%	9,5%	11,0%
Marokkaans	10,4%	9,4%	9,9%
Surinaams	11,4%	10,7%	11,0%
Turks	12,6%	10,5%	11,6%
Zuid-Europees	7,4%	6,7%	7,0%
Midden en Oost-Europees	7,7%	7,5%	7,6%
overig niet-westers	9,7%	8,2%	9,0%
Nederlands	4,2%	3,8%	4,0%
overig westers	5,8%	5,9%	5,9%
totaal	8,1%	7,3%	7,7%

Tabel 3.7 laat zien dat onder de niet-westerse allochtone groepen meer verzuim is dan onder de Nederlandse en westers allochtone leerplichtigen. Bij alle herkomstgroepen is het verzuim onder jongens iets hoger ligt dan onder meisjes. Binnen de niet-westerse allochtone groepen valt op dat het verzuim onder de leerlingen van Turkse afkomst het hoogste is (11,6%), gevolgd door leerlingen van Surinaamse en Antilliaanse/Arubaanse herkomst (beide 11,0%). Het verschil tussen jongens en meisjes is bij de Antilliaans/Arubaanse en de Turkse herkomstgroepen het sterkste. Ten slotte valt op dat het verzuim binnen de Marokkaanse herkomstgroep lager ligt (9,9%) dan onder de Turkse, Surinaamse en Antilliaans/Arubaanse herkomstgroepen.

Om na te gaan of er in bepaalde leeftijdscategorieën binnen de verschillende herkomstgroepen bijzonder hoog of laag verzuim is, is in tabel 3.8 het verzuim per herkomstgroep en per leeftijdscategorie getoond.

Tabel 3.8 Verzuimpercentage per herkomstgroep in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	5 t/m 11	12 t/m 14	15 t/m 17	18 t/m 22
Antilliaans/Arubaans	3,8%	9,0%	30,1%	8,0%
Marokkaans	3,2%	8,0%	28,6%	9,5%
Surinaams	3,7%	8,3%	31,2%	7,2%
Turks	4,3%	8,6%	32,5%	9,5%
Zuid-Europees	3,2%	2,8%	22,4%	4,3%
Midden en Oost-Europees	4,9%	4,0%	22,4%	4,3%
overig niet-westers	3,9%	6,8%	27,4%	7,8%
Nederlands	1,3%	3,0%	12,0%	2,9%
overig westers	1,6%	4,7%	22,2%	3,4%
totaal	2,8%	5,7%	21,2%	6,8%

Tabel 3.8 laat eveneens zien dat het verzuim in de leeftijd 15 tot en met 17 jaar het grootste is. In deze leeftijd scoren alle herkomstgroepen behalve de Nederlandse, hoger dan het gemiddelde (21,2%), waarbij de Turkse (32,5%), Surinaamse (31,2%) en Antilliaans/Arubaanse (30,1%) eruit schieten. Het hoge verzuim onder deze herkomstgroepen doet zich ook in de overige leeftijdscategorieën voor. In de leeftijd 5 t/m 11 jaar valt verder op dat kinderen van Midden- en Oost Europese herkomst het hoogste verzuim kennen (4,9%). Het betreft waarschijnlijk de kinderen van de redelijk recent groeiende groep arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa. Ook onder de kinderen van 5 t/m 11 van Turkse herkomst is sprake van relatief hoog verzuim (4,3%) ten opzichte van het gemiddelde (2,8%).

3.4 Primair onderwijs

In het primair onderwijs is, relatief gezien, het minste verzuimd. Doordat in het primair onderwijs meer leerlingen zitten dan in de andere soorten onderwijs (zie tabel 3.2), is het totale aantal meldingen evengoed redelijk groot (1.603 meldingen in 2007-2008). In de tabel hieronder worden de cijfers voor het primair onderwijs op een rij gezet:

Tabel 3.9 Verzuimpercentage en -frequentie in het primair onderwijs in Amsterdam, schooljaren 2006-2007 en 2007-2008

	2006-2007	2007-2008
aantal meldingen	1.422	1.603
aantal leerlingen totaal	57.840	58.099
verzuimpercentage	2,5%	2,8%
aantal meldingen	1.422	1.603
aantal verzuimers	1.239	1.441
verzuimfrequentie	1,1	1,1

Hierboven (tabel 3.9) is zichtbaar dat het verzuimpercentage in het primair onderwijs in 2007-2008 (2,8%) slechts een fractie is gestegen ten opzichte van 2006-2007 (2,5%). Relatief gezien is het schoolverzuim in het primair onderwijs dus maar heel licht gestegen. De verzuimfrequentie is gelijk gebleven (1,1): er komt maar heel weinig recidive voor in het primair onderwijs.

De tabel hieronder laat de trend in het primair onderwijs per soort verzuim zien:

Tabel 3.10 Soort schoolverzuim in het primair onderwijs in Amsterdam, schooljaren 2006-2007 en 2007-2008

	2006-2007	2007-2008	verschil
1/8 deel of meer lesuren in 4 weken	61	44	-28%
3 dagen aaneengesloten of meer	459	374	-19%
luxe verzuim	544	891	64%
ongeorloofde uitschrijving	25	12	-52%
RMC-verzuim	-	-	-
veelvuldig te laat	333	282	-15%
totaal	1.422	1.603	13%

Uit tabel 3.10 blijkt dat het aantal meldingen van luxe verzuim in het primair onderwijs fors is gestegen, maar dat het aantal meldingen van de overige soorten verzuim is gedaald. Zoals in paragraaf 3.1 al is beschreven veroorzaakt een verbetering van het registreren en melden een stijging van de verzuimcijfers, maar is er mogelijk ook sprake van een daadwerkelijke stijging. De stijging in het luxe-verzuim is zo sterk (64%) dat met zekerheid kan worden gesteld dat dit voor een groot deel te maken heeft met een verbetering in het melden en registreren. Wat betreft de overige verzuimsoorten levert navraag bij leerplichtambtenaren en –consulenten op dat het registreren en melden van verzuim niet verslechterd is. Zelfs wordt voorzichtig bevestigd dat scholen eerder zijn gaan melden door de toenemende aandacht van de laatste jaren voor het schoolverzuim. Door de eerdere melding van verzuim, wordt verzuim eerder opgepakt, voordat het tot zorgwekkend verzuim komt.

Binnen het primair onderwijs zijn twee categorieën scholen; het reguliere basisonderwijs en het speciaal basisonderwijs. Het speciaal basisonderwijs is voor leerlingen met leerachterstanden en lichtere vormen van gedragsproblematiek (kinderen met zware problematiek zitten op de REC4 scholen, zie de volgende paragraaf). Tabel 3.11 laat zien hoe het verzuim op deze schoolsoorten verschilt:

Tabel 3.11 Verzuimpercentage en -frequentie per schooltype in het primair onderwijs in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	regulier basisonderwijs (bao)	speciaal basisonderwijs (sbo)
aantal meldingen	1.530	73
aantal leerlingen totaal	56.383	1.716
verzuimpercentage	2,7%	4,3%
aantal meldingen	1.530	73
aantal verzuimers	1.372	69
verzuimfrequentie	1,1	1,1

Het verzuim op scholen voor speciaal basisonderwijs is hoger (4,3%) dan op de scholen voor regulier basisonderwijs (2,7%). De verzuimfrequentie is overigens gelijk, dus er is geen verschil in recidive.

3.5 Speciaal onderwijs

Scholen voor het speciaal onderwijs zijn aangesloten bij regionale expertise centra (REC). Er zijn vier clusters van regionale expertise centra, namelijk voor kinderen met visuele beperkingen (cluster 1), voor dove of slechthorende kinderen of kinderen met ernstige spraakbeperkingen (cluster 2), kinderen met verstandelijke of lichamelijke beperkingen of langdurig zieke kinderen (cluster 3), en voor zeer moeilijk opvoedbare kinderen, langdurig psychisch zieke kinderen en pedologische instituten (cluster 4). Er is gekeken in hoeverre er verschil is in de mate van schoolverzuim per REC-cluster. Daaruit blijkt dat het verzuim op de REC-4 scholen veel hoger ligt dan op REC-1 tot en met 3 scholen. Verder blijkt dat het verzuim alleen op de REC-4 scholen hoger ligt dan gemiddeld, waarbij er een zeer groot verschil is tussen REC-4 scholen voor 5 t/m 12 jaar en voor 12 jaar en ouder (zie tabel 3.12):

Tabel 3.12 Verzuimpercentage en -frequentie per schooltype in het speciaal onderwijs in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	REC 1 t/m 3	REC 4 (5-12 jaar)	REC 4 (12 +)
aantal meldingen	42	41	938
aantal leerlingen totaal	2.337	564	990
verzuimpercentage	1,8%	7,3%	94,7%
aantal meldingen	42	41	938
aantal verzuimers	39	31	254
verzuimfrequentie	1,1	1,3	3,7

Tabel 3.12 laat zien dat het verzuim op de REC 1 t/m3 scholen zeer laag is, lager dan het reguliere basisonderwijs. Dit heeft zeer waarschijnlijk te maken met het feit dat deze scholen voor kinderen met diverse fysieke beperkingen zijn. Op de REC4-scholen, voor kinderen met zware leer- en/of gedragsproblemen en psychisch ziek kinderen is het verzuim veel hoger. Op REC4-scholen voor 5 t/m 12 jarigen is het verzuimpercentage 7,3. Op de REC4-scholen voor 12 jaar en ouder is extreem hoog verzuim (94,7%): er zijn jaarlijks bijna evenveel verzuimmeldingen als leerlingen. De hoge recidive speelt hier een grote rol in: de leerlingen die verzuimden, deden dat gemiddeld 3,7 keer per jaar.

Hieronder is het verzuim in het speciaal onderwijs in schooljaar 2007-2008 vergeleken met 2006-2007:

Tabel 3.13 Schoolverzuim in het speciaal onderwijs per REC-cluster in Amsterdam, schooljaren 2006-2007 en 2007-2008

	verzuimpercentage		verzuimfrequentie	
	2006-2007	2007-2008	2006-2007	2007-2008
REC 1 t/m 3	3,0%	1,8%	1,3	1,1
REC 4 (5 t/m 12 jaar)	5,0%	7,3%	1,3	1,3
REC 4 (12 +)	103,4%*	94,7%*	4,1	3,7
Totaal	28,0%	26,2%	3,4	3,2

* Een verzuimpercentage van ongeveer 100% betekent dat er ongeveer evenveel verzuimmeldingen in het schooljaar zijn geweest als dat er leerlingen zijn. In dat geval verzuimt gemiddeld elke leerling één keer per schooljaar.

Het extreem hoge verzuim op REC4-scholen deed zich ook in 2006-2007 voor en lijkt daarmee een structureel verschijnsel. Een positieve kant van de cijfers is de daling van het verzuimpercentage voor deze scholen (van 103,4% naar 94,7%) en van de verzuimfrequentie (van 4,1 naar 3,7 meldingen per verzuimer). Het percentage op REC4-scholen voor 5 t/m 12-jarigen is met ruim 2% gestegen (van 5% naar 7,3%). Het verzuim op de scholen in REC cluster 1 t/m 3 daalde van 3% naar 1,8%.

Het extreme verzuim op de REC4-scholen voor twaalf jaar en ouder is deels verklaarbaar door de aard van de scholen: ze zijn bedoeld voor kinderen met (zeer) ernstige gedragsproblemen en psychisch zieke kinderen. De sociale achtergrond van deze jongeren is over het algemeen ongunstiger dan op welke school ook. Desondanks is het de taak van REC4-scholen om een meer geschikte en stabiele omgeving te bieden dan een reguliere school. Er mag worden verwacht dat leerlingen op de REC4-scholen beter aarden en dus minder verzuimen dan ze op een reguliere school zouden doen. De extreem hoge cijfers passen niet bij deze verwachting. Ze roepen de vraag op of de omgeving van een REC-4 het schoolverzuim niet versterkt, in plaats van vermindert. Meer onderzoek naar de problemen en achtergronden van het hoge verzuim op deze scholen is gewenst.

3.6 Voortgezet onderwijs

In de tabel hieronder is het aantal leerlingen, verzuimmeldingen, verzuimende leerlingen, het verzuimpercentage en de verzuimfrequentie in het voortgezet onderwijs in het schooljaar 2007-2008 afgezet tegen het schooljaar 2006-2007.

Tabel 3.14 Verzuimpercentage en -frequentie in het voortgezet onderwijs in Amsterdam, schooljaren 2006-2007 en 2007-2008

	2006-2007	2007-2008
aantal meldingen	4.461	4.638
aantal leerlingen totaal	36.601	35.379
verzuimpercentage	12,2%	13,1%
aantal meldingen	4.461	4.638
aantal verzuimers	2.943	3.129
verzuimfrequentie	1,5	1,5

In tabel 3.1 is al getoond dat het totale aantal meldingen uit het voortgezet onderwijs een kleine stijging heeft doorgemaakt (4%). Uit de tabel hierboven blijkt ook het verzuimpercentage licht steeg (0,9%). De verzuimfrequentie is gelijk gebleven (1,5 in beide jaren).

Als wordt gekeken naar de verandering per soort verzuim in het voortgezet onderwijs, blijkt dat er meer ontwikkelingen zijn dan alleen een lichte stijging:

Tabel 3.15 Soort schoolverzuim in het voortgezet onderwijs in Amsterdam, schooljaren 2006-2007 en 2007-2008

	2006-2007	2007-2008	verschil
1/8e deel of meer lesuren in 4 weken	1.806	1.914	6%
3 dagen aaneengesloten of meer	1.346	1.049	-22%
luxe verzuim	153	133	-13%
ongeoorloofde uitschrijving	59	41	-31%
RMC-verzuim	176	211	20%
veelvuldig te laat	921	1.290	40%
totaal	4.461	4.638	4%

Tabel 3.15 laat zien dat, net als in het primair onderwijs, de trend per verzuimsoort sterk verschilt. Allereerst moet worden gekeken naar de drie belangrijkste (meest voorkomende) verzuimsoorten in het voortgezet onderwijs: 1/8e deel van de lestijd (spijbelverzuim), 3 dagen (of meer) aaneengesloten verzuim en veelvuldig te laat komen. Bij spijbelverzuim doet zich lichte stijging voor met 6%, verzuim van 3 dagen aaneengesloten daalt flink met 20% en veelvuldig te laat komen stijgt fors (40%). De drie soorten verzuim die minder voorkomen laten een stijging zien (RMC-verzuim: 20%), een daling (luxe verzuim met 13%) en nog een daling (ongeoorloofde uitschrijvingen daalt 31%).

Vermoedelijke ontwikkelingen per soort verzuim:

Bij de bovengenoemde veranderingen rijst opnieuw de vraag: is er daadwerkelijk meer (of minder) verzuimd, of is er beter (of slechter) gemeld? Tegen de achtergrond van de intensieve bestuurlijke en politieke aandacht voor schoolverzuim en de controles op het registreren en melden kunnen de volgende hypothesen worden opgesteld:

- Daling van verzuim van drie dagen aaneengesloten: Het is niet aannemelijk dat de daling van het cijfer te maken heeft met een verslechtering van het melden, omdat 3 dagen aaneengesloten wegblijven snel opvalt en eenvoudig te registreren is voor een school. Verondersteld mag worden dat het verzuim van drie dagen aaneengesloten dus daadwerkelijk gedaald is.
- Stijging van 1/8e deel van de lesuren of meer: Het melden van deze verzuimsoort is, veel sterker dan bij verzuim van drie dagen aaneengesloten, afhankelijk van een goede absentiecontrole en registratie (per lesuur). Er is grote kans dat verbeteringen in de absentieregistratie tot gevolg hebben gehad dat spijbelverzuim beter wordt opgemerkt en gemeld wordt. Schoolverzuim gaat vaak van kwaad tot erger, van losse uren spijbelen tot dagen achtereen wegblijven. Bij betere registratie en sneller melden, wordt het verzuim vaker gemeld in het stadium van spijbelen (1/8 deel van de lestijd), voordat het stadium van 3 dagen of meer aaneengesloten is bereikt.
- Stijging veelvuldig te laat komen (40%) en RMC-verzuim (20%): Bij deze stijgingen speelt een verbetering in het registreren en melden waarschijnlijk ook een grote rol. De richtlijnen voor het melden van RMC-verzuim en te laat komen zijn namelijk niet in de Leerplichtwet vastgelegd, maar in afspraken tussen gemeente, scholen en justitie. Deze afspraken zijn steeds beter bekend op de scholen en worden in toenemende

mate toegepast en nageleefd. Het melden van veelvuldig te laat komen hangt verder sterk samen met het beleid en de registratie van de school.

- Daling van het luxe verzuim en ongeoorloofde uitschrijvingen: de daling van het luxe verzuim is opvallend ten opzichte van de stijging die in het primair onderwijs is waargenomen. Als het luxe verzuim door de grote aandacht, zoals de Schipholactie, in het voortgezet onderwijs is gedaald, dan betekent dat dat de stijging in het primair onderwijs te wijten moet zijn aan een verbetering van de registratie en melding van luxe verzuim.
- **Samenvattend: het dalen van het verzuim van drie dagen aaneengesloten en het stijgen van spijbelverzuim en veelvuldig te laat komen laten zien dat er sneller wordt ingegrepen en strenger wordt opgetreden. Ook het verzuim van bovenleerplichtigen wordt meer gemeld. Dit heeft zeer waarschijnlijk een preventief effect op het verzuim van drie dagen aaneengesloten en de schooluitval. Het blijft daarnaast echter ook mogelijk dat de stijgingen niets te maken hebben met het verzuimbeleid van de scholen, maar daadwerkelijk zijn gestegen (zie ook de tekst in het kader op pagina 24).**

Veel soorten van sociale problematiek nemen toe naarmate het opleidingsniveau afneemt. Bij schoolverzuim in het voortgezet onderwijs is dat zichtbaar als de cijfers van drie categorieën scholen worden bekeken: havo/vwo en/of gymnasium, havo/vwo/vmbo-t (brede scholengemeenschappen) en vmbo (met inbegrip van praktijkonderwijs en leerwegondersteunend onderwijs). Deze uitsplitsing is in onderstaande tabel gemaakt:

Tabel 3.16 Verzuimpercentage en -frequentie per schoolsoort in het voortgezet onderwijs in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	havo/vwo/gym	havo/vwo/vmbo-t	vmbo*
aantal meldingen	361	1.294	2.983
aantal leerlingen totaal	9.733	13.828	11.818
verzuimpercentage	3,7%	9,4%	25,2%
aantal meldingen	361	1.294	2.983
aantal verzuimers	267	1.001	1.861
verzuimfrequentie	1,4	1,3	1,6

* inclusief praktijkonderwijs (pro) en leerwegondersteunend onderwijs (lwoo)

Tabel 3.16 laat zien dat het schoolverzuim in de drie soorten voortgezet onderwijs sterk verschillen: een verzuimpercentage van 3,7% op scholen voor Havo/vwo/gymnasium, 9,4% op brede scholengemeenschappen (Havo/vwo/vmbo-t) en 25,2% op vmbo-scholen. Dergelijke verschillen zijn verder alleen zichtbaar bij de uitsplitsing in het speciaal onderwijs en de verschillende leeftijdscategorieën. In algemene zin kan dus worden geconcludeerd dat schoolverzuim vooral voorkomt van opleidingsniveau en leeftijd.

De verzuimfrequentie vertoont ongeveer eenzelfde patroon, maar in minder sterke mate: 1,4 melding per verzuimende leerling (per jaar) op scholen voor Havo/vwo/gymnasium, 1,3 op brede scholengemeenschappen (Havo/vwo/vmbo-t) en 1,6 op vmbo-scholen. Het

verschil in recidive tussen de schoolsoorten is veel minder groot dan het verschil in de omvang van het verzuim (verzuimpercentage). De stijging per schoolsoort zit dus vooral in een groter aandeel leerlingen dat één of enkele malen wettelijk verzuimt.

3.7 Middelbaar beroepsonderwijs

In 2007 hebben de gemeente Amsterdam, het Ministerie van OCW, de Amsterdamse Roc's en schoolbesturen voor voortgezet onderwijs het convenant *de Amsterdamse Aanval op de Uitval* gesloten. Daarmee is een intensieve aanpak gestart om schoolverzuim en schooluitval in het middelbaar beroepsonderwijs te bestrijden. Eén effect ervan, een stijging van het aantal verzuimmeldingen door het middelbaar beroepsonderwijs met 51%, is al in het begin van dit hoofdstuk aan de orde geweest. Hieronder wordt de relatieve omvang van het verzuim getoond:

Tabel 3.17 Verzuimpercentage en -frequentie in het middelbaar beroepsonderwijs in Amsterdam, schooljaren 2006-2007 en 2007-2008

	2006-2007	2007-2008
aantal meldingen	944	1.422
aantal leerlingen totaal	14.190	14.065
verzuimpercentage	6,7%	10,1%
aantal meldingen	944	1.422
aantal verzuimers	780	1.091
verzuimfrequentie	1,2	1,3

Het verzuimpercentage in het middelbaar beroepsonderwijs is flink gestegen, van 6,7% in 2006/2007 naar 10,1% in 2007/2008. De frequentie is licht gestegen, van 1,2 naar 1,3 keer gemiddeld per jaar. Omdat het proces van strenger verzuimbeleid en beter registreren en melden op het middelbaar beroepsonderwijs redelijk recent is ingezet, een ruime meerderheid van de deelnemers op het middelbaar beroepsonderwijs uit het vmbo (verzuimpercentage 25%, meer dan het dubbele in het middelbaar beroepsonderwijs) komt en ook de schooluitval in het middelbaar beroepsonderwijs hoog ligt (zie hoofdstuk 4), moet er rekening mee worden gehouden dat het verzuimpercentage komende jaren verder zal stijgen.

Er ontstaat wat meer inzicht in de trend met behulp van een tabel over het aantal meldingen per soort verzuim:

Tabel 3.18 Soort schoolverzuim in het middelbaar beroepsonderwijs in Amsterdam, schooljaren 2006-2007 en 2007-2008

	2006-2007	2007-2008	verschil
1/8e deel of meer lesuren in 4 weken	146	329	125%
3 dagen aaneengesloten of meer	157	258	64%
luxe verzuim	1	4	300%
ongeoorloofde uitschrijving	31	27	-13%
RMC-verzuim	597	766	28%
veelvuldig te laat	12	38	217%
totaal	944	1.422	51%

Wat toont tabel 3.18:

- Het aantal meldingen van RMC-verzuim, de meest voorkomende soort, stijgt behoorlijk (28%). Bij RMC-verzuim is sprake van 20 dagen aaneengesloten verzuim door bovenleerplichtigen. Dit verzuim is een indicatie voor dreigende schooluitval. De oorzaak van de stijging is waarschijnlijk het resultaat van beter registreren en melden (een stijging van het daadwerkelijke verzuim is overigens niet uit te sluiten, zie ook de conclusie van dit hoofdstuk).
- Het aantal meldingen in de bovenste twee rijen (1/8 deel lestijd en 3 dagen aaneengesloten) stijgen zeer sterk, respectievelijk 125% en 64%. Dit verzuim betreft in alle gevallen leerplichtigen. Bij een dergelijk snelle stijging is zeker dat de oorzaak grotendeels ligt in een verbetering van het registreren en melden (zie ook de conclusie). In het kader van de *Amsterdamse Aanval op de Uitval* is afgesproken met de Roc's dat ook van bovenleerplichtigen het verzuim 1/8e deel van de lestijd en 3 dagen aaneengesloten gemeld zal worden, indien het de school zelf niet meer lijkt te lukken om het verzuim te stoppen. Het melden van verzuim door bovenleerplichtigen zorgt voor een forse verdere stijging in deze categorieën. Dit zou op langere termijn overigens ook moeten leiden tot een daling in de categorie RMC-verzuim.
- De categorieën 'te laat komen' en 'luxe verzuim' maken slechts een klein deel uit van het totale aantal verzuimmeldingen in het middelbaar beroepsonderwijs. De relatief sterke stijging ervan duidt eveneens op beter registreren en melden. Als er vanuit wordt gegaan dat het daadwerkelijke luxe verzuim en te laat komen in het middelbaar beroepsonderwijs (nu: 3%) op een gelijk niveau als in het voortgezet onderwijs (30%) ligt, dan kan bij een verbetering van het registreren en melden ervan nog een stijging worden verwacht: het luxe verzuim zou op totaal 55 meldingen uitkomen (ruimschoots verdubbelen), het aantal meldingen van te laat komen zou uitkomen op 538 meldingen (veertien keer het huidige niveau).

3.8 Verzuim per stadsdeel

In de Amsterdamse Verordening op de Stadsdelen is de verantwoordelijkheid voor leerplicht op stadsdeelniveau gelegd. Tot 1 januari 2008 regelden de stadsdelen zelf de uitvoering en aansturing van de leerplichtfunctie. In mei 2007 hebben de gezamenlijke stadsdelen besloten om de aansturing van de leerplicht en RMC-functie gebundeld neer te leggen bij het stedelijke Bureau Leerplicht Plus. Dit bureau is begin 2008 gestart. De

formele verantwoordelijkheid voor leerplicht is echter wel bij de stadsdelen blijven liggen. De stadsdeelraden hebben nog steeds een controlerende functie en ook ligt de wettelijke verplichting tot het uitbrengen van een jaarverslag leerplicht nog steeds op stadsdeelniveau. Het blijft daarom van belang om het schoolverzuim per stadsdeel in kaart te brengen. In de vorige paragrafen is getoond dat de grootste verschillen in schoolverzuim te maken hebben met de leeftijd en het schoolsoort van de leerplichtigen. Daarom is voor elk stadsdeel het verzuimpercentage per schoolsoort gegeven. Om te kunnen beoordelen of het verzuim hoog of laag is, worden de percentages steeds met het stedelijk gemiddelde.

Amsterdam-Noord**Tabel 3.19 Schoolverzuim per schoolsoort in stadsdeel Amsterdam-Noord, schooljaar 2007-2008**

	aantal		verzuimpercentage	
	scholen	leerlingen	Amsterdam-Noord	Amsterdam
bao	29	7.804	2,2%	2,7%
sbo	2	295	1,7%	4,3%
REC 1 t/m 3	1	306	2,0%	1,8%
REC 4	2	99	36,4%	63,0%
havo/vwo/gym	1	931	2,1%	3,7%
havo/vwo/vmbo-t	1	928	7,7%	9,4%
vmbo (incl. pro/lwoo)	7	2.344	17,7%	25,2%
mbo	4	1.013	14,2%	10,1%
totaal	47	13.720	6,3%	7,7%

Het verzuimpercentage ligt in Amsterdam-Noord bij alle schoolsoorten lager dan het Amsterdamse gemiddelde, behalve in het middelbaar beroepsonderwijs. Het verschil is duidelijk in het sbo (1,7% in het stadsdeel tegen 4,3% stedelijk) en in het vmbo (17,7% tegen 25,2% stedelijk). De vraag is in hoeverre dit ligt aan het melden en registreren door de scholen, of dat er daadwerkelijk minder verzuimd wordt. Bij de REC4-scholen ligt het cijfer (36,4%) eveneens een stuk lager dan het stedelijke gemiddelde (63%), dit kan te maken hebben met het melden en registreren, maar ook met de samenstelling van de REC4-scholen in Amsterdam-Noord wat betreft leeftijdscategorie (5 t/m 12 of 12 jaar en ouder). Het verzuimpercentage voor alle schoolsoorten samen (6,3%) ligt lager dan het Amsterdamse gemiddelde.

Bos en Lommer**Tabel 3.20 Schoolverzuim per schoolsoort in stadsdeel Bos en Lommer, schooljaar 2007-2008**

	aantal		verzuimpercentage	
	scholen	leerlingen	Bos en Lommer	Amsterdam
bao	10	2.421	2,4%	2,7%
sbo	0	0	-	-
REC 1 t/m 3	0	0	-	-
REC 4	0	0	-	-
havo/vwo/gym	0	0	-	-
havo/vwo/vmbo-t	1	154	4,5%	9,4%
vmbo (incl. pro/lwoo)	2	427	63,9%	25,2%
mbo	4	2.517	10,1%	10,1%
totaal	17	5.519	10,7%	7,7%

In stadsdeel Bos en Lommer zijn twee type scholen: voor regulier basisonderwijs en vmbo. Het verzuimpercentage op de basisscholen is iets onder het stedelijk gemiddelde, op het vmbo ligt het daar fors boven (63,9% tegen 25,2% stedelijk). Het verzuim op de vmbo-scholen is zo hoog dat het specifieke aandacht verdient. Door het zeer hoge verzuim in het vmbo komt ook het gemiddelde verzuimpercentage van het stadsdeel (10,7%) boven het stedelijk gemiddelde (7,7%) uit. Daarnaast staan in Westpoort, waarvoor stadsdeel Bos en Lommer de leerplichtplusfunctie uitvoert, twee andere type scholen: een brede scholengemeenschap en vier scholen voor middelbaar beroepsonderwijs. Het verzuim op het mbo is gelijk aan het Amsterdamse gemiddelde, op de brede scholengemeenschap ligt het verzuim onder het stedelijke gemiddelde van 9,4% voor de schoolsoort.

Stadsdeel Centrum

Tabel 3.21 Schoolverzuim per schoolsoort in stadsdeel Centrum, schooljaar 2007-2008

	aantal		verzuimpercentage	
	scholen	leerlingen	Centrum	Amsterdam
bao	13	3.945	2,4%	2,7%
sbo	0	0	-	-
REC 1 t/m 3	0	0	-	-
REC 4	1	119	168,9%*	63,0%
havo/vwo/gym	1	801	0,9%	3,7%
havo/vwo/vmbo-t	4	579	10,2%	9,4%
vmbo (incl. pro/lwoo)	0	0	-	-
mbo	6	804	22,8%	10,1%
totaal	25	6.248	8,7%	7,7%

* Een verzuimpercentage van meer dan 100% betekent dat er meer verzuimmeldingen in het schooljaar zijn geweest als dat er leerlingen zijn. In dat geval verzuimt gemiddeld elke leerling meer dan één keer per schooljaar.

In stadsdeel Centrum valt het extreem hoge verzuimpercentage (168,9%) op een REC-4 school op. Dit is hoger dan het stedelijk gemiddelde voor de REC-4 scholen voor 12 jaar en ouder (94%, zie paragraaf 3.5). Het positieve aspect hiervan is dat de verzuimregistratie en het meldgedrag van deze school waarschijnlijk goed in orde zijn. Maar de mate van verzuim op deze school is alarmerend en verdient extra (school-) bestuurlijke aandacht. Het verzuim op de mbo-scholen in stadsdeel Centrum (22,8%) is het dubbele van het Amsterdamse gemiddelde (10,1%). Doordat de ontwikkelingen in het verzuimbeleid in 2007-2008 op de Roc's volop gaande waren, is het moeilijk aan te geven of er daadwerkelijk meer verzuim is op de mbo-scholen in het Centrum, of dat er beter is gemeld en geregistreerd dan stedelijk gemiddeld. Door de hoge cijfers in het middelbaar beroepsonderwijs en de REC-4 school valt het stadsdeelgemiddelde (8,7%) hoger uit dan het stedelijk gemiddelde (7,7%).

Stadsdeel De Baarsjes**Tabel 3.22 Schoolverzuim per schoolsoort in stadsdeel De Baarsjes, schooljaar 2007-2008**

	aantal		verzuimpercentage	
	scholen	leerlingen	De Baarsjes	Amsterdam
bao	10	2.210	6,2%	2,7%
sbo	0	0	-	-
REC 1 t/m 3	0	0	-	-
REC 4	1	55	40,0%	63,0%
havo/vwo/gym	0	0	-	-
havo/vwo/vmbo-t	0	0	-	-
vmbo (incl. pro/lwoo)	1	116	15,5%	25,2%
mbo	2	358	7,0%	10,1%
totaal	14	2.739	7,4%	7,7%

In stadsdeel De Baarsjes is het verzuim in het basisonderwijs (6,2%) meer dan twee keer zo hoog als het Amsterdamse gemiddelde (2,7%). Deze hoge score hangt mogelijk samen met de sociaaleconomische factoren van het stadsdeel. In de laatste tabel van deze paragraaf (3.31) is verder ingegaan op het verband tussen sociaaleconomische kenmerken en het verzuim in het basisonderwijs. In de overige schoolsoorten (REC4, vmbo en mbo) in De Baarsjes ligt het cijfer onder de Amsterdamse gemiddelden. Ook hier doet zich de vraag voor of het registreren en melden door de scholen in orde is. Het gemiddelde cijfer van het stadsdeel (7,4%) valt door de lagere waarden in de schoolsoorten REC4, vmbo en middelbaar beroepsonderwijs iets lager uit dan het Amsterdams gemiddelde (7,7%).

Stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer**Tabel 3.23 Schoolverzuim per schoolsoort in stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer, schooljaar 2007-2008**

	aantal		verzuimpercentage	
	scholen	leerlingen	Geuzenveld-Slotermeer	Amsterdam
bao	11	3.536	8,9%	2,7%
sbo	2	221	6,3%	4,3%
REC 1 t/m 3	3	520	3,1%	1,8%
REC 4	2	126	132,5%*	63,0%
havo/vwo/gym	0	0	-	-
havo/vwo/vmbo-t	0	0	-	-
vmbo (incl. pro/lwoo)	2	1.387	49,6%	25,2%
mbo	0	0	-	-
totaal	21	5.794	20,7%	7,7%

* Een verzuimpercentage van meer dan 100% betekent dat er meer verzuimmeldingen in het schooljaar zijn geweest als dat er leerlingen zijn. In dat geval verzuimt gemiddeld elke leerling meer dan één keer per schooljaar.

In alle aanwezige schoolsoorten in Geuzenveld-Slotermeer is het verzuim hoger dan het stedelijk gemiddelde. In het basisonderwijs is het verzuim (8,9%) drie keer zo hoog als stedelijk (2,7%). Ook is er een REC-4 school met extreem hoog verzuim (132,5%). Dit betreft een REC-4 scholen voor 12 jaar en ouder. Ook op de vmbo-scholen is het verzuim relatief hoog: bijna het dubbele van het stedelijk gemiddelde. De hoge verzuimcijfers van dit stadsdeel zijn mogelijk een weerslag van de sociaal-economische problematiek in het stadsdeel. Het blijft daarnaast de vraag waarom het verzuim in Geuzenveld-Slotermeer zoveel hoger is dan in stadsdelen met vergelijkbare sociaaleconomische kenmerken zoals Zuidoost, Amsterdam-Noord, Osdorp en Bos en Lommer. Aan het einde van deze paragraaf (tabel 3.31) is dit onderwerp verder uitgediept.

Stadsdeel Oost-Watergraafsmeer

Tabel 3.24 Schoolverzuim per schoolsoort in stadsdeel Oost-Watergraafsmeer, schooljaar 2007-2008

	aantal		verzuimpercentage	
	scholen	leerlingen	Oost-Watergraafsmeer	Amsterdam
bao	15	3.860	1,4%	2,7%
sbo	2	211	4,3%	4,3%
REC 1 t/m 3	1	148	6,1%	1,8%
REC 4	0	0	-	-
havo/vwo/gym	2	897	2,9%	3,7%
havo/vwo/vmbo-t	1	584	7,0%	9,4%
vmbo (incl. pro/lwoo)	6	2.536	20,2%	25,2%
mbo	3	1.976	5,7%	10,1%
totaal	31	10.228	7,5%	7,7%

Tabel 3.24 laat zien dat de meeste schoolsoorten in Oost-Watergraafsmeer een lager verzuimpercentage hebben dan stedelijk gemiddeld, op het speciaal onderwijs (REC 1-3) na. Het hoge verzuim op de school in deze sector (6,1%) kan te maken hebben met specifieke kenmerken van de school en verdient nadere aandacht. Het stadsdeelgemiddelde (7,5%) ligt iets onder het stedelijk gemiddelde.

Stadsdeel Osdorp**Tabel 3.25 Schoolverzuim per schoolsoort in stadsdeel Osdorp, schooljaar 2007-2008**

	aantal		verzuimpercentage	
	scholen	leerlingen	Osdorp	Amsterdam
bao	13	4.025	1,8%	2,7%
sbo	2	216	4,6%	4,3%
REC 1 t/m 3	1	161	1,9%	1,8%
REC 4	1	94	5,3%	63,0%
havo/vwo/gym	0	0	-	-
havo/vwo/vmbo-t	1	1.763	18,8%	9,4%
vmbo (incl. pro/lwoo)	1	416	2,9%	25,2%
mbo	0	0	-	-
totaal	19	6.675	6,5%	7,7%

In stadsdeel Osdorp liggen de verzuimpercentages voor de meeste schoolsoorten lager dan het stedelijk gemiddelde. Het lage percentage in het basisonderwijs is moeilijk te rijmen met de sociaaleconomische kenmerken van het stadsdeel, hier is verder op ingegaan onder tabel 3.31. Gezien het lage percentage is de REC4 school zeer waarschijnlijk een school voor kinderen van 5 t/m 12 jaar. Indien het een school is voor 12 jaar en ouder, is het lage cijfer reden tot onderzoek naar de verzuimregistratie. Op de vmbo-school (met 2,9% verzuim tegen 25,2% stedelijk) is vrij zeker sprake van een probleem met het registreren en melden van verzuim. Het verzuim op de Havo/vwo/vmbo-t school (18,8%) is hoger dan stedelijk gemiddeld. Het gemiddelde cijfer van stadsdeel Osdorp is ruim een procent lager dan het stedelijke gemiddelde.

Stadsdeel Oud-West**Tabel 3.26 Schoolverzuim per schoolsoort in stadsdeel Oud-West, schooljaar 2007-2008**

	aantal		verzuimpercentage	
	scholen	leerlingen	Oud-West	Amsterdam
bao	6	1.470	1,3%	2,7%
sbo	0	0	-	-
REC 1 t/m 3	0	0	-	-
REC 4	0	0	-	-
havo/vwo/gym	0	0	-	-
havo/vwo/vmbo-t	0	0	-	-
vmbo (incl. pro/lwoo)	1	635	17,3%	25,2%
mbo	1	1.065	6,3%	10,1%
totaal	8	3.170	6,2%	7,7%

Stadsdeel Oud-West heeft maar een beperkt aantal scholen. Voor elke soort ligt het verzuim lager dan het stedelijk gemiddelde: basisscholen 1,3% (stedelijk 2,7%), de vmbo-school 17,3% (stedelijk 25,2%) en de mbo-school 6,3%. Het stadsdeelcijfer valt ook lager uit dan het stedelijke cijfer.

Stadsdeel Oud-Zuid**Tabel 3.27 Schoolverzuim per schoolsoort in stadsdeel Oud-Zuid, schooljaar 2007-2008**

	aantal		verzuimpercentage	
	scholen	leerlingen	Oud-Zuid	Amsterdam
bao	23	5.945	1,7%	2,7%
sbo	3	195	8,2%	4,3%
REC 1 t/m 3	0	0	-	-
REC 4	3	367	6,0%	63,0%
havo/vwo/gym	7	5.296	3,6%	3,7%
havo/vwo/vmbo-t	4	2.719	7,0%	9,4%
vmbo (incl. pro/lwoo)	5	437	36,2%	25,2%
mbo	1	185	16,8%	10,1%
totaal	47	15.840	4,5%	7,7%

Stadsdeel Oud-Zuid heeft veel scholen en is bekend om de concentratie van lycea en gymnasia (categorie Havo/vwo/gymnasium). Het verzuimpercentage op deze scholen (3,6%) is vrijwel gelijk aan het stedelijke cijfer. Het verzuimpercentage op de Sbo scholen (8,2%) is hoger dan stedelijk gemiddeld (4,3%). Het percentage op de REC4-scholen is zeer laag (6%) vergeleken met het stedelijk gemiddelde. Ook hier rijst de vraag of er schoolspecifieke kenmerken zijn, of afwijkingen in de verzuimregistratie en het meldgedrag. Het percentage op de vmbo-scholen (36,2%) valt op omdat het hoger ligt dan het stedelijke cijfer. Hetzelfde geldt voor het middelbaar beroepsonderwijs (16,8% in Oud-Zuid tegen 10,1% stedelijk). Het gemiddelde stadsdeelcijfer (4,5%) valt lager uit dan het stedelijk gemiddelde, mede doordat de schoolsoort Havo/Vwo/gymnasium er een zwaar gewicht in heeft.

Stadsdeel Slotervaart**Tabel 3.28 Schoolverzuim per schoolsoort in stadsdeel Slotervaart, schooljaar 2007-2008**

	aantal		verzuimpercentage	
	scholen	leerlingen	Slotervaart	Amsterdam
bao	12	4.025	3,4%	2,7%
sbo	2	231	4,8%	4,3%
REC 1 t/m 3	5	832	1,0%	1,8%
REC 4	0	0	-	-
havo/vwo/gym	0	0	-	-
havo/vwo/vmbo-t	3	2.009	11,5%	9,4%
vmbo (incl. pro/lwoo)	6	1.522	33,0%	25,2%
mbo	7	2.284	14,4%	10,1%
totaal	37	10.988	11,1%	7,7%

Het verzuim is in bijna alle schoolsoorten in Slotervaart hoger dan het stedelijk gemiddelde, vooral op de vmbo-scholen (33%) en in het middelbaar beroepsonderwijs

(14,4%). Mede doordat er relatief veel vmbo-scholen zijn in dit stadsdeel valt het gemiddelde cijfer van Slotervaart (11,1%) hoger uit dan het Amsterdamse cijfer.

Stadsdeel Westerpark

Tabel 3.29 Schoolverzuim per schoolsoort in stadsdeel Westerpark, schooljaar 2007-2008

	aantal		verzuimpercentage	
	scholen	leerlingen	Oud-West	Amsterdam
bao	8	1.666	4,3%	2,7%
sbo	0	0	-	-
REC 1 t/m 3	0	0	-	-
REC 4	1	110	6,4%	63,0%
havo/vwo/gym	2	873	5,5%	3,7%
havo/vwo/vmbo-t	0	0	-	-
vmbo (incl. pro/lwoo)	1	648	11,6%	25,2%
mbo	0	0	-	-
totaal	13	3.298	6,1%	7,7%

Het verzuimpercentage in het basisonderwijs is in stadsdeel Westerpark (4,2%) hoger dan stedelijk. Onder tabel 3.31 is verder ingegaan op het verband met de sociaaleconomische kenmerken van het stadsdeel. De REC-4 school is, gezien het verzuimpercentage (6,4%) zeer waarschijnlijk een school voor kinderen van 5 t/m 12 jaar. Ook het percentage in het vmbo is veel lager (11,6%) dan stedelijk (25,2%), ook hier is de vraag aan de orde of het melden en registreren in orde is. Het stadsdeelgemiddelde valt wat lager uit dan het stedelijk cijfer.

Stadsdeel Zeeburg

Tabel 3.30 Schoolverzuim per schoolsoort in stadsdeel Zeeburg, schooljaar 2007-2008

	aantal		verzuimpercentage	
	scholen	leerlingen	Zeeburg	Amsterdam
bao	19	4.589	2,9%	2,7%
sbo	0	0	-	-
REC 1 t/m 3	0	0	-	-
REC 4	2	150	194,7%*	63,0%
havo/vwo/gym	2	873	5,5%	3,7%
havo/vwo/vmbo-t	1	142	2,1%	9,4%
vmbo (incl. pro/lwoo)	0	0	-	-
mbo	1	184	3,8%	10,1%
totaal	23	5.065	8,5%	7,7%

* Een verzuimpercentage van meer dan 100% betekent dat er meer verzuimmeldingen in het schooljaar zijn geweest als dat er leerlingen zijn. In dat geval verzuimt gemiddeld elke leerling meer dan één keer per schooljaar.

Opvallend in stadsdeel Zeeburg is de cluster REC4-school, welke een extreem hoog verzuimpercentage (194,7%) vertoont. De opmerkingen in paragraaf 3.4 over REC4 scholen voor 12 jaar en ouder zijn hier van toepassing. Het verzuim op de scholen voor Havo/vwo/gymnasium is wat hoger (5,5%) dan het stedelijk (3,7%) gemiddelde. Het percentage op de brede scholengemeenschappen (2,1%) is flink lager dan het stedelijke gemiddelde (9,4%) en hetzelfde geldt voor het percentage in het vmbo in Zeeburg (3,8% tegen 10,1% stedelijk). Deze cijfers liggen rond een kwart of een derde van het stedelijk gemiddelde; bij dergelijke verschillen moet rekening worden gehouden met verschillen in het melden en registreren van verzuim. Het gemiddelde cijfer voor het hele stadsdeel (8,5%) ligt, vooral door het extreme cijfer voor REC4-scholen, wat hoger dan stedelijk (7,7%).

Stadsdeel Zuideramstel

Tabel 3.31 Schoolverzuim per schoolsoort in stadsdeel Zuideramstel, schooljaar 2007-2008

	aantal		verzuimpercentage	
	scholen	leerlingen	Zuideramstel	Amsterdam
bao	16	3.345	0,8%	2,7%
sbo	2	140	2,9%	4,3%
REC 1 t/m 3	1	119	0,0%	1,8%
REC 4	2	163	23,3%	63,0%
havo/vwo/gym	1	935	7,3%	3,7%
havo/vwo/vmbo-t	7	2.534	9,0%	9,4%
vmbo (incl. pro/lwoo)	3	740	20,1%	25,2%
mbo	6	1.747	8,6%	10,1%
totaal	39	9.789	6,8%	7,7%

De verzuimpercentages in stadsdeel Zuideramstel liggen op alle soorten scholen lager dan het stedelijke gemiddelde, met één uitzondering: Havo/vwo/gymnasium. Het betreft één school waar het verzuimpercentage met 7,3% twee maal zo hoog is als het stedelijke gemiddelde (3,7%). Het percentage in het basisonderwijs (0,8%) ligt zo ver onder het stedelijke gemiddelde dat het de vraag oproept of het melden en registreren van verzuim in orde is. Er zijn ook andere oorzaken denkbaar, zoals de gunstige sociaal-economische kenmerken van de bevolking van stadsdeel Zuideramstel: hierop is onder tabel 3.33 verder ingegaan.

Stadsdeel Zuidoost**Tabel 3.32 Schoolverzuim per schoolsoort in stadsdeel Zuidoost, schooljaar 2007-2008**

	aantal		verzuimpercentage	
	scholen	leerlingen	Zuidoost	Amsterdam
bao	29	7.542	1,9%	2,7%
sbo	2	207	1,9%	4,3%
REC 1 t/m 3	3	251	0,0%	1,8%
REC 4	4	271	69,7%	63,0%
havo/vwo/gym	0	0	-	-
havo/vwo/vmbo-t	2	2.416	5,5%	9,4%
vmbo (incl. pro/lwoo)	3	610	11,6%	25,2%
mbo	2	1915	6,3%	10,1%
totaal	45	13.212	5,0%	7,7%

De verzuimpercentages in stadsdeel Zuidoost liggen veel lager dan de stedelijke percentages. Dat is opmerkelijk gezien het feit dat de sociaal-economische problemen in het stadsdeel over het algemeen groter zijn dan stedelijk gemiddeld. Alleen op de REC4 scholen is het verschil met het stedelijk gemiddelde vrij klein (69,7% tegen stedelijk 63%). Het percentage voor de vmbo-scholen (11,6%) is minder dan de helft van het stedelijke gemiddelde (25,2%). Ook op de brede scholengemeenschappen (Havo/vwo/vmbo-t) ligt het percentage (5,5%) heel ver onder het stedelijke percentage (9,4%). Op basis van de lage verzuimcijfers is het raadzaam is verder uit te zoeken of het verzuim daadwerkelijk lager ligt, of dat er minder goed geregistreerd en gemeld is.

Stadsdelen vergeleken: verzuim in het basisonderwijs

Het is in de bespreking van de cijfers per stadsdeel opgevallen dat stadsdelen met lage scores op sociaaleconomische kenmerken, in het basisonderwijs verzuimpercentages vertonen die soms flink boven en soms flink onder het stedelijk gemiddelde vallen. Omdat een meerderheid van de kinderen in het reguliere basisonderwijs in het eigen stadsdeel naar school gaat en het verzuim samenhangt met sociaaleconomische factoren zoals opleidingsniveau en inkomen, kan er vanuit worden gegaan dat stadsdelen met lage sociaaleconomische scores, hoge verzuimcijfers hebben. Hieronder zijn worden de stadsdelen met elkaar vergeleken:

Tabel 3.33 Sociaaleconomische kenmerken en verzuim in het basisonderwijs per stadsdeel in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	percentage laag opgeleiden*	verzuimpercentage bao
Centrum	16%	2,4%
Oud-Zuid	22%	1,7%
Oud-West	26%	1,3%
Zuideramstel	32%	0,8%
Westerpark	33%	2,9%
De Baarsjes	36%	6,2%
Oost-Watergraafsmeer	37%	1,4%
Zeeburg	37%	2,9%
Slotervaart	42%	3,4%
Zuidoost	47%	1,9%
Bos en Lommer	51%	2,4%
Osdorp	52%	1,8%
Amsterdam-Noord	53%	2,2%
Geuzenveld-Slotermeer	55%	8,9%
totaal Amsterdam	37%	2,7%

* Hoofdbewoners met maximaal vmbo-diploma, gegevens 2005. Bron: Basismeetset 2008, Gemeente Amsterdam dienst O + S

In tabel 3.31 zijn de stadsdelen oplopend gerangschikt naar de percentages laag opgeleide hoofdbewoners van de huishoudens. De verzuimpercentages in het basisonderwijs volgen dit patroon echter nauwelijks. De vier stadsdelen met de minste laagopgeleiden (Centrum, Oud-Zuid, Oud-West en Zuideramstel) hebben gemiddeld wel een lager verzuimpercentage dan de vier stadsdelen met de meeste laagopgeleiden (Geuzenveld-Slotermeer, Amsterdam-Noord, Osdorp en Bos en Lommer), maar tegelijk valt op dat vergelijkbare stadsdelen ook grote verschillen in verzuimpercentages vertonen. In stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer is het verzuimpercentage drie tot vier keer zo hoog als in Amsterdam-Noord, Osdorp en Bos en Lommer, terwijl het aandeel laagopgeleiden minder dan een tiende verschilt. In stadsdeel Centrum is het verzuimpercentage hoger dan in stadsdelen Oud-Zuid, Zuideramstel en Oud-West terwijl er minder laagopgeleiden zijn. In de middencategorie zijn ook grote verschillen: stadsdeel De Baarsjes heeft een verzuimpercentage van 6,2%, in Zeeburg is dat 2,9% en in Oost-Watergraafsmeer 1,4%. Indien de stadsdelen worden gerangschikt op het percentage minimuminkomens of het percentage bewoners met een uitkering (niet in de tabel getoond) doet zich hetzelfde grillige patroon voor. Dat betekent dat de mate waarin er wordt verzuimd en waarin daadwerkelijk verzuim wordt gemeld sterk samenhangen met het beleid van de basisscholen en de leerplichtambtenaren.

3.9 Samenvatting

Grote verschillen per schoolsoort en leeftijd

Er zijn zeer grote verschillen in de mate van schoolverzuim tussen leeftijdsgroepen en schoolsoorten (opleidingsniveau):

- Jongeren van 15 t/m 17 jaar verzuimen bijna zeven keer zoveel (21%) als 5 t/m 12 jarigen (2,8%).
- Het verzuim op het vmbo (25,2%) is ruim acht keer zo hoog als op scholen voor Havo/vwo/gymnasium (3,7%).
- Het verzuim op de REC4-scholen voor 12 jaar en ouder (94,7%) is bijna vier keer zo hoog als op scholen voor vmbo en zesentwintig keer zo hoog als op scholen voor Havo/vwo/gymnasium.
- Er is verschil in schoolverzuim tussen etnische herkomstgroepen: onder niet westerse allochtone groepen ligt het verzuimpercentage tussen de 9 en 11 procent, dat is ruim het dubbele van het percentage onder de autochtone jongeren (4%).
- Het verschil in verzuimpercentage tussen jongens (8%) en meisjes (7%) is heel klein.

Stijgende trend

Het aantal meldingen was in 2007-2008, alle schoolsoorten bij elkaar genomen, 10% hoger dan in 2006-2007. De trend verschilt per soort school:

- In het middelbaar beroepsonderwijs was een flinke stijging van 51%, dat als een effect van het redelijk recent gestarte beleid ('de Amsterdamse Aanval op de Uitval') kan worden gezien.
- In het primair onderwijs (13%) en vooral het voortgezet onderwijs (4%) is de stijging een stuk gematigder.
- Het speciaal onderwijs wijkt af: er deed zich ten opzichte van 2006-2007 een daling van 6% voor.

Oorzaak van de stijging: beter melden of daadwerkelijk meer verzuim?

De stijgende trend in het aantal verzuimmeldingen roept de vraag op: stijgt het verzuim daadwerkelijk, of raakt het steeds beter in beeld door betere registratie en meldgedrag?

- Verondersteld wordt dat er sinds 2004 een flinke verbetering heeft plaatsgevonden in het registreren en melden van verzuim door scholen: sinds die tijd bezoeken leerplichtconsulenten scholen aangekondigd en onaangekondigd om het verzuimbeleid en de registratie te controleren. Scholen die niet voldoen aan hun wettelijke plicht om verzuim te registreren en te melden krijgen formele waarschuwingen en riskeren een proces-verbaal. Daarnaast zijn er diverse andere maatregelen genomen in het kader van de *Amsterdamse Aanval op de Uitval*. Dit beleid heeft zeker effect op het aantal meldingen.
- In hoeverre er naast een verbetering van het registreren en melden van verzuim, ook een daadwerkelijke stijging heeft plaatsgevonden, kan niet met zekerheid worden gezegd. Bureau Leerplicht Plus is daarom voornemens om naar aanleiding van de quickscan controles opnieuw een onderzoek uit te voeren.

Primair onderwijs

Het verzuimpercentage in het primair onderwijs in 2007-2008 (2,8%) is slechts een fractie hoger dan in 2006-2007 (2,5%). Per verzuimsoort bekeken doen zich meer bijzondere veranderingen voor:

- Het aantal meldingen van luxe verzuim in het primair onderwijs is in 2007-2008 met 64% fors gestegen ten opzichte van 2006-2007 (64%)
- De overige verzuimsoorten zijn gedaald: 3 dagen aaneengesloten was 19% lager, te laat komen 15% lager dan het jaar ervoor.
- Of de wijzigingen met de aanpak te maken hebben of het daadwerkelijk verzuim is gestegen is niet hard te maken, maar de inschatting van leerplichtambtenaren en consultants is dat de stijging van het luxe verzuim te maken heeft met een inhaalslag in het registreren en melden ervan en dat de overige soorten daadwerkelijk zijn gedaald.

Speciaal onderwijs

Binnen het speciaal onderwijs is doen zich grootste verschillen voor in schoolverzuim:

- Op scholen voor REC cluster 1 t/m 3 is het verzuim zeer laag (1,8%), op de REC4-scholen is het verzuim zeer hoog, afhankelijk van de leeftijd: REC4-scholen voor kinderen van 5 t/m 12 heeft een verzuimpercentage van 7,4% en voor 12 jaar en ouder van 94,7% – dit betekent dat er ongeveer evenveel verzuimmeldingen in het schooljaar zijn geweest als dat er leerlingen zijn: gemiddeld verzuimt elke leerling één keer per schooljaar. De tweedeling hangt samen met de doelgroepen van de clusters: REC 1 t/m 3 is voor leerlingen met bepaalde fysieke problemen (visueel, auditief en overige lichamelijke problemen) en REC-4 is voor leerlingen met ernstige gedragsproblemen en langdurige psychische problemen.
- Het extreem hoge verzuim op REC4-scholen (94,7%) is verklaarbaar doordat hier jongeren zitten met de zwaarste problemen, maar komt niet overeen met de verwachting dat deze scholen beter in staat zijn om met de problematiek om te gaan dan reguliere scholen. Het extreme cijfer roept de vraag op of de omgeving van een REC-4 een versterkend effect heeft op het schoolverzuim, in plaats van een vermindering effect. Dit gaat het Bureau Leerplicht Plus nader onderzoeken.
- Het totale aantal meldingen in het speciaal onderwijs is in 2007-2008 iets gedaald ten opzichte van 2006-2007 (6%). De oorzaken hiervan zijn niet bekend.

Voortgezet onderwijs

In het voortgezet onderwijs is het totale aantal meldingen in 2007-2008 ten opzichte van 2006-2007 niet veel veranderd: een stijging van 4%. Als naar de verschillende soorten verzuim wordt gekeken zijn er grotere veranderingen zichtbaar:

- De meest voorkomende soort in het voortgezet onderwijs, het spijbelverzuim (1/8 deel van de lesuren) is met 6% is gestegen.
- Een andere veel voorkomende verzuimsoort, verzuim van 3 of meer dagen aaneengesloten, is gedaald met 22%.
- De stijging van het spijbelverzuim heeft waarschijnlijk te maken met een verbetering van de absentieregistratie en het eerder melden van verzuim. Scholen melden verzuim vaker als het nog in de fase van (veelvuldig) spijbelen verkeert, voordat het overgaat in langdurig verzuim van dagen achtereen wegblijven. De stijging van de (minder vaak voorkomende verzuimsoorten) te laat komen (stijging 40%) en RMC-

verzuim (20%) kunnen worden verklaard uit een verbetering van de implementatie van de stedelijk afgesproken regels hierover. Uiteraard blijft hierbij gelden dat er gelijktijdig een daadwerkelijke stijging van deze verzuimsoorten heeft plaatsgevonden.

- De verzuimpercentages in het voortgezet onderwijs verschillen sterk per soort school: op Havo/vwo/gymnasium is het verzuimpercentage 3,7%, op brede scholengemeenschappen (Havo/vwo/vmbo-t) 9,4% en op vmbo-scholen 25,2%.

Middelbaar beroepsonderwijs

Het verzuimpercentage in het middelbaar beroepsonderwijs steeg van 6,6% in schooljaar 2006-2007 naar 10,1% in het afgelopen schooljaar. Aangezien de 100%-actie in het middelbaar beroepsonderwijs in 2008-2009 breder uitgerold wordt, valt te verwachten dat het daadwerkelijke schoolverzuim in het middelbaar beroepsonderwijs hoger ligt en de cijfers verder zullen stijgen.

Stadsdelen

Het schoolverzuim tussen stadsdelen varieert flink: van gemiddeld 4,5% in stadsdeel Oud-Zuid tot 20,7% in stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer (Amsterdam gemiddeld 7,7%). Ook de verzuimpercentages per schoolsoort varieert fors: het verzuimpercentage op het vmbo in stadsdeel Osdorp is bijvoorbeeld 2,9%, terwijl het in stadsdeel Bos en Lommer 63,9% is en het stedelijk gemiddelde op 25,2% ligt. Dergelijke afwijkingen betekenen vrijwel zeker dat er flinke verschillen waren in 2007-2008 in de mate waarin het verzuim is geregistreerd en gemeld door scholen. De scholen in stadsdeel Osdorp bijvoorbeeld, zijn tot nu toe buiten de schoolcontroles door de consultants gebleven. Deze scholen worden in 2008-2009 met voorrang gecontroleerd, wat mogelijk een heel ander beeld kan opleveren.

Evenwel kunnen er tussen stadsdelen en scholen daadwerkelijk verschillen zijn in het verzuim. Om hier verder duidelijkheid over te verkrijgen zou er een analyse per school en per leerplichtambtenaar moeten worden gemaakt, wat te ver voert voor deze rapportage.

4 Niet op school

Het voorgaande hoofdstuk heeft een beeld gegeven van het schoolverzuim onder Amsterdamse jongeren in de leerplichtige (5 tot en met 17 jaar) en de bovenleerplichtige leeftijd (18 tot 22 jaar). In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de schooluitval onder deze beide leeftijdsgroepen. Met schooluitval wordt bedoeld dat een jongere niet meer naar school gaat, niet meer op een school is ingeschreven en geen startkwalificatie [5] heeft behaald. Bij leerplichtige jongeren wordt dit absoluut verzuim genoemd, bij bovenleerplichtige jongeren wordt dit voortijdig schoolverlaten genoemd. Doordat Bureau Leerplicht Plus inzet op een integrale aanpak van beide groepen, behandelt dit hoofdstuk de schooluitval onder beide groepen jongeren. In de eerste paragraaf is gekeken naar het aantal *nieuwe* uitvallers in 2007-2008, per schoolsoort en ten opzichte van het vorige schooljaar. In paragraaf 4.2 wordt gekeken naar verschillen per leeftijd, geslacht en herkomstgroep. In paragraaf 4.3 wordt verder gekeken naar de groep bovenleerplichtige uitvallers: hieronder vallen zowel de nieuwe uitvallers als de oude, die al voor aanvang van het schooljaar 2007-2008 uitgevallen waren van school. De bijlage bevat een meer uitgebreide uitleg van de overeenkomsten en verschillen met de landelijke telwijze en definitie van voortijdig schoolverlaters.

4.1 Schooluitval per schoolsoort

Allereerst is per schoolsoort gekeken naar het aantal schooluitvallers in 2007-2008 ten opzichte van 2006-2007:

Tabel 4.1 Schooluitval per onderwijssoort in Amsterdam, schooljaren 2006-2007 en 2007-2008

	2006-2007	2007-2008	Vershil
primair onderwijs	195	99	-49%
speciaal onderwijs	121	113	-7%
voortgezet onderwijs	563	446	-21%
middelbaar beroepsonderwijs	1.746	1.580	-10%
totaal*	2.647	2.272	-14%

* De som van de uitvallers per schoolsoort is iets lager dan het totaal omdat van een klein aantal (22 in 2006-2007 en 34 in 2007-2008): voornamelijk uitvallers die buiten Amsterdam naar school gingen.

[5] Startkwalificatie: een diploma havo, vwo of mbo niveau 2. Een diploma vmbo of mbo niveau 1 is geen startkwalificatie.

Schooluitval vertoont een dalende trend, zo laat tabel 4.1 zien. Het totale aantal uitvallers daalde in schooljaar 2007-2008 met 14 procent ten opzichte van het voorgaande schooljaar (2006-2007). De daling doet zich voor bij alle schoolsoorten. Bij het verklaren van de daling is, net als bij schoolverzuim, de vraag of het melden en registreren van uitval een rol speelt, of dat de uitval daadwerkelijk is gedaald. Op basis van de waarnemingen van leerplicht(plus)ambtenaren en leerplichtconsulenten kan worden gesteld dat het melden van uitval in beide jaren goed is geweest en de daling dus reëel is. De daling lijkt het effect te zijn van verbeterd schoolverzuimbeleid op scholen, meer voorlichting en preventie en strenger aanpak door leerplicht en het beleid in het kader van de *Amsterdamse Aanval op de Uitval*.

In de volgende tabel is de percentuele omvang van het aantal uitvallers getoond:

Tabel 4.2 Schooluitval naar onderwijssoort in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	aantal uitvallers	scholierenpopulatie	percentage
primair onderwijs	99	57.418	0,2%
speciaal onderwijs	113	3.034	3,7%
voortgezet onderwijs	446	32.916	1,4%
middelbaar beroepsonderwijs	1.580	14.196	11,1%
totaal*	2.272	108.784	2,1%

* De som van de uitvallers per schoolsoort komt niet overeen met het totaal doordat van een klein aantal geen schoolgegevens bekend is, de meeste van hen zaten op een school buiten Amsterdam.

Tabel 4.2 laat zien dat het percentage nieuwe uitvallers het hoogst is in het middelbaar beroepsonderwijs (11,1%). De uitval in het voortgezet onderwijs is veel lager (1,4%). In het voortgezet onderwijs zijn de meeste leerlingen leerplichtig, zij overtreden bij schooluitval de Leerplichtwet (absoluut verzuim) en kunnen proces-verbaal krijgen. Hetzelfde geldt voor leerlingen in het primair onderwijs, waar het uitvalpercentage met 0,2% nog lager ligt. De uitval in het speciaal onderwijs (3,7%) is ruim twee keer zo hoog als in het voortgezet. Zoals in hoofdstuk 3 al is omschreven, is er gemiddeld meer sociale problematiek onder de leerlingen in het speciaal onderwijs en is vooral op de REC4-scholen voor 12 jaar en ouder het schoolverzuim extreem hoog. De extra voorzieningen in het speciaal onderwijs en het handhaven van de Leerplichtwet zijn kennelijk niet afdoende om te voorkomen dat er veel meer leerlingen uitvallen dan in het voortgezet en primair onderwijs.

4.2 Schooluitval naar leeftijd, geslacht, herkomst

Bij het voorkomen en bestrijden van schooluitval is het van belang om inzicht te hebben in de mate van uitval onder verschillende groepen en categorieën jongeren. Per leeftijdscategorie lag in 2007-2008 het aantal nieuwe uitvallers als volgt:

Tabel 4.3 Schooluitval naar leeftijd in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	schooluitval	scholierenpopulatie	uitvalpercentage
5 t/m 11 jaar	91	51.876	0,2%
12 t/m 14 jaar	21	19.835	0,1%
15 t/m 17 jaar	114	20.971	0,5%
18 t/m 22 jaar	2.046	16.102	12,7%
totaal	2.272	108.784	2,1%

Tabel 4.3 laat zien dat de uitval heel laag ligt in de jongste leeftijdsgroepen, ook onder de categorie 15 tot en met 17. Pas bij het verlopen van de leerplichtige leeftijd, 18 jaar, neemt de uitval toe en dat in zeer sterke mate (van minder dan 1% naar 12,7%). Het verschil in schooluitval tussen jongeren van leerplichtige en bovenleerplichtige leeftijd is dus groter dan het verschil in uitval tussen het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs.

In tabel 4.4 is gekeken hoe de percentages van nieuwe uitvallers in 2007-2008 verschillen per leeftijdscategorie en geslacht:

Tabel 4.4 Schooluitval naar leeftijdsgroep en geslacht in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	jongens		meisjes	
	aantal	%	aantal	%
5 t/m 11 jaar	41	0,2%	50	0,2%
12 t/m 14 jaar	9	0,1%	12	0,1%
15 t/m 17 jaar	71	0,7%	43	0,4%
18 t/m 22 jaar	1.197	14,6%	849	10,8%
totaal	1.318	2,4%	954	1,8%

In de leeftijd 12 tot en met 14 en 15 tot en met 17 is de uitval iets hoger onder jongens dan onder meisjes, vanaf 18 jaar neemt dat verschil fors toe: onder jongens valt 14,6% uit en onder meisjes 10,8%.

De uitvalpercentages onder de verschillende etnische herkomstgroepen worden in hieronder getoond, uitgesplitst naar geslacht:

Tabel 4.5 Uitvalpercentage per herkomstgroep en geslacht in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	jongens	meisjes	totaal
Antilliaans/Arubaans	4,0%	3,5%	3,8%
Surinaams	3,7%	2,7%	3,2%
Zuid-Europees	2,8%	2,2%	2,5%
Marokkaans	3,1%	1,6%	2,3%
Turks	2,6%	1,8%	2,2%
overig niet-westers	1,6%	2,0%	1,8%
Nederlands	1,8%	1,4%	1,6%
overig westers	1,6%	1,5%	1,5%
Midden- en Oost-Europees	1,7%	1,1%	1,4%
totaal	2,4%	1,8%	2,1%

Tabel 4.5 laat zien dat de uitval het hoogste ligt onder Antilliaanse/Arubaanse (3,8%), Surinaamse (3,2%) en Zuid-Europese (2,5%) herkomstgroepen. Anders dan het hoge schoolverzuim, ligt de schooluitval onder de Marokkaanse (2,3%) en Turkse herkomstgroepen (2,2%) rond het stedelijke gemiddelde. De laagste uitvalpercentages doen zich voor bij de Midden- en Oost-Europese (2,1%), overig westerse (1,5%) en Nederlandse (2,2%) herkomstgroepen.

Verder is gekeken of er in bepaalde leeftijdscategorieën binnen de herkomstgroepen een opvallend hoge of lage mate van uitval voorkomt:

Tabel 4.6 Uitvalpercentage per herkomst- en leeftijdsgroep in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	5 t/m 11	12 t/m 14	15 t/m 17	18 t/m 22
Antilliaans/Arubaans	0,4%	0,2%	0,8%	17,1%
Surinaams	0,2%	0,2%	1,0%	14,6%
Zuid-Europees	0,6%	0,8%	1,1%	14,0%
Turks	0,0%	0,0%	0,4%	12,5%
Marokkaans	0,2%	0,1%	0,3%	12,4%
Nederlands	0,1%	0,0%	0,5%	12,1%
overig westers	0,1%	0,2%	0,4%	12,1%
overig niet-westers	0,3%	0,2%	0,4%	11,7%
Midden- en Oost-Europees	0,7%	0,6%	0,7%	5,9%
totaal	0,2%	0,1%	0,5%	12,7%

Ook uit tabel 4.6 blijkt dat de uitvalpercentages het hoogste liggen in de leeftijd van 18 tot en met 22 jaar onder de Antilliaanse/Arubaanse (17,1%), Surinaamse (14,6%) en Zuid-Europese (14,0%) herkomstgroep. In de jongere leeftijdsgroepen ligt schooluitval het hoogste onder de Zuid-Europese herkomstgroep (per leeftijdscategorie van jong naar oud respectievelijk 0,6%, 0,8% en 1,1%). Alleen in de leeftijd 5 tot en met 11 is er een andere herkomstgroep (Midden- en Oost-Europese) met een hoger uitvalpercentage van 0,7%.

Het is voorsnog niet bekend waarom de uitval onder de Zuid-Europese herkomstgroep in de jongere leeftijden hoger dan gemiddeld is.

4.3 Schooluitval in het middelbaar beroepsonderwijs

In paragraaf 4.2 is al getoond dat schooluitval vooral hoog is in het middelbaar beroepsonderwijs. Daarom zijn in deze paragraaf enkele analyses weergegeven van de uitval in het middelbaar beroepsonderwijs: een vergelijking van de cijfers van 2007/2008 met het vorige schooljaar (2006/2007) en een vergelijking van de uitval per niveau.

Tabel 4.7 Schooluitval in het middelbaar beroepsonderwijs per niveau in Amsterdam, schooljaren 2006-2007 en 2007-2008

	2006-2007	2007-2008	Vershil
mbo niveau 1	632	264	-58%
mbo niveau 2	561	743	32%
mbo niveau 3	195	216	11%
mbo niveau 4	350	347	-1%
totaal*	1.746	1.580	-10%

* De som van de uitvallers per niveau is iets lager dan het totaal omdat van een klein aantal de gegevens ontbreken.

De uitval in het middelbaar beroepsonderwijs is in 2007-2008 een stuk lager dan in 2006-2007, zowel in aantallen als percentueel gezien. Tabel 4.7 toont dat de daling in niveau 1 zeer sterk is (58% minder uitval). Uit navraag bij betrokken leerplichtplusambtenaren en bij medewerkers van de Roc's blijkt dat de uitval daadwerkelijk is gedaald. Het beleid van de Amsterdamse *Aanval op de Uitval* heeft, vooral in niveau 1, groot effect. In niveau 2 doet zich juist een behoorlijke stijging voor (25%). In niveau 3 en 4 zijn de veranderingen minder groot: respectievelijk een stijging van 11% en een daling van 1%.

Waarom, in tegenstelling tot de sterke daling van de schooluitval in het middelbaar beroepsonderwijs op niveau 1, zich een aanzienlijke stijging op niveaus 2 en 3 voorgedaan heeft, is niet met zekerheid te zeggen. Uit ervaring van de leerplichtplusambtenaren blijkt dat leerlingen die niveau 1 behaald hebben aangespoord worden om op school te blijven en een startkwalificatie op niveau 2 te halen. Wat op zich uiteraard een goed streven is, maar mogelijk wordt er te weinig rekening gehouden met de interesses van leerlingen. Hierdoor zouden praktijkleerlingen misplaatst kunnen zijn op een niveau 2 opleiding.

Ook signaleren leerplichtplusambtenaren dat leerlingen veelvuldig een verkeerde opleidingskeuze maken en maar 'voort blijven modderen op diverse opleidingen'. De brede uitrol van de 100%-aanpak over het hele middelbaar beroepsonderwijs in 2008-2009 heeft tot doel om leerlingen niet zomaar op scholen ingeschreven te laten staan zonder er te zijn en/of resultaten te behalen. Hierdoor kunnen de cijfers de komende jaren mogelijk een ander beeld schetsen.

In de volgende tabel is getoond hoe het percentage nieuwe uitvallers verschilt naar niveau:

Tabel 4.8 Schooluitval in het middelbaar beroepsonderwijs per niveau in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	aantal deelnemers	aantal uitvallers	totaal*
mbo niveau 1	1.145	264	23%
mbo niveau 2	4.972	743	15%
mbo niveau 3	2.077	216	10%
mbo niveau 4	5.164	347	7%
mbo niveau onbekend	838	10	1%
totaal	14.196	1.580	11%

Tabel 4.8 laat zien dat bij een lager niveau de uitval hoger is. De uitval in niveau 1 (uitval 23%) is dubbel zo hoog als gemiddeld in het middelbaar beroepsonderwijs (11%). In niveau 3 (uitval 10%) en 4 (uitval 7%) is de uitval lager dan het gemiddelde. Om administratieve redenen [6] is de uitval onder leerlingen waarvan het niveau van de beroepsopleiding onbekend is, heel laag (1%).

4.4 Resultaat op 23-jarige leeftijd

Voor jongeren van 18 t/m 22 jaar geldt dat gemeenten op basis van de RMC-wetgeving nagaan wie er voortijdig schoolverlater zijn om deze jongeren te motiveren weer naar school (of anders aan het werk) te gaan. Deze wettelijke taak stopt zodra een jongere 23 jaar oud wordt. Uiteraard geldt dat naarmate de leeftijd van een uitvaller stijgt, de kans op terugkeer naar school daalt. De kans op het alsnog behalen van een startkwalificatie is het kleinste voor de schoolverlaters die uit het bestand verdwijnen wegens het bereiken van de 23 jarige leeftijd. Tabel 4.9 toont hun situatie.

[6] Zodra een deelnemer in het middelbaar beroepsonderwijs uitvalt en wordt gemeld bij de gemeente, vult het roc de ontbrekende opleidingsgegevens aan. Daardoor blijven er nauwelijks uitvallers over in de categorie 'onbekend'. Als van alle leerlingen het niveau wel bekend zou zijn zouden overigens de totale aantallen leerlingen in niveau 1, 2, 3 en 4 iets hoger liggen en daarmee de uitvalpercentages iets lager. Gezien de redelijk beperkte omvang van de groep 'onbekend' is deze vertekening beperkt: de groep onbekend bevat 6% van alle deelnemers, per niveau zou het aantal deelnemers 1,5% hoger zijn en kan het uitvalpercentage, na afronding maximaal één procent lager uitvallen.

Tabel 4.9 Onderwijssituatie bij bereiken van 23-jarige leeftijd in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	aantal	percentage
voortijdig schoolverlater	1.062	17%
startkwalificatie	4.126	65%
schoolgaand (zonder startkwalificatie)	735	12%
in onderzoek (mogelijk startkwalificatie)	425	7%
totaal	6.348	100%

In schooljaar 2007-2008 bereikten totaal 1.026 bovenleerplichtige uitvallers de 23-jarige leeftijd, wat neerkomt op 17% van alle jongeren die dezelfde leeftijd bereikten. Dat percentage ligt hoger dan de omvang van de gehele groep bovenleerplichtige uitvallers van 18 tot en met 22 jaar (14%, zie tabel 4.10). Dat betekent dat het percentage uitvallers in jongere leeftijdsgroepen (18 tot en met 21 jaar) lager ligt dan onder de 22 jarigen. Ook dit wijst op een dalende trend in het aantal schoolverlaters.

4.5 Uitval per stadsdeel: bovenleerplichtigen

In deze paragraaf is gekeken naar de schooluitval onder bovenleerplichtigen per stadsdeel. Hierbij is elke jongere tot het stadsdeel gerekend waar hij of zij woont [7]. In de tabel 4.10 is gekeken hoe groot het percentage uitvallers (oud, nieuw en totaal) is binnen de totale groep 18 tot en met 22 jarigen.

[7] Bij schoolverzuim wordt de jongere gerekend bij het stadsdeel waar het naar school gaat. De aanpak van Bureau Leerplicht is op dezelfde manier geregeld: bij schoolverzuim moet een jongere zich melden bij de leerplicht(plus)ambtenaren in het stadsdeel waar de school staat. Bij schooluitval daarentegen wordt de zaak opgepakt door de leerplicht(plus)ambtenaar van het stadsdeel waar de jongere woont.

Tabel 4.10 Voortijdig schoolverlaters 18 t/m 22 jaar per stadsdeel in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	totale populatie 18 t/m 22		nieuwe schooluitval		oude schooluitval		totaal voortijdig schoolverlaters	
	Aantal		Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Amsterdam-Noord	5.853		350	6%	835	14%	1.185	20%
Bos en Lommer*	2.278		104	5%	256	11%	360	16%
Centrum	5.233		108	2%	295	6%	403	8%
De Baarsjes	2.195		85	4%	230	10%	315	14%
Geuzenveld-Slotermeer	3.025		205	7%	370	12%	575	19%
Oost-Watergraafsmeer	4.604		146	3%	315	7%	461	10%
Osdorp	3.183		160	5%	371	12%	531	17%
Oud-West	1.904		53	3%	191	10%	244	13%
Oud-Zuid	4.617		107	2%	319	7%	426	9%
Slotervaart	3.364		148	4%	324	10%	472	14%
Westerpark	2.305		83	4%	166	8%	249	11%
Zeeburg	2.658		123	5%	252	9%	375	14%
Zuideramstel	2.422		50	2%	125	5%	175	7%
Zuidoost	6.146		324	5%	820	13%	1.144	19%
totaal Amsterdam*	49.724		2.046	4%	4.875	10%	6.915	14%

* Westpoort (27 jongeren waarvan 6 uitvallers) is bij Bos en Lommer gevoegd en van 10 jongeren is stadsdeel niet bekend, waardoor het totaal niet gelijk is aan de som van de jongeren per stadsdeel.

De tabel 4.10 laat zien dat de stadsdelen Amsterdam-Noord (20%), Zuidoost (19%), Geuzenveld-Slotermeer (19%), Osdorp (17%) en Bos en Lommer (16%) relatief meer uitvallers hebben dan stedelijk gemiddeld (14%). In de stadsdelen Centrum (8%), Oud-Zuid (9%), Oost-Watergraafsmeer (10%) en Westerpark (11%), ligt het percentage ruim onder het stedelijke gemiddelde. De stadsdelen met een gemiddeld percentage uitvallers zijn De Baarsjes, Oud-West, Slotervaart en Zeeburg. Bij deze cijfers moet worden opgemerkt dat in centraal gelegen stadsdelen veel studenten (aan het hoger onderwijs) wonen, waardoor de totale groep 18 t/m 22 jarigen groter is, dus de relatieve omvang (het percentage) lager uitvalt. Desondanks zijn de stadsdelen met hoge percentages veelal ook de stadsdelen met de grote aantallen uitvallers: in Amsterdam-Noord zijn er 1.185, in Zuidoost 1.144, in Geuzenveld-Slotermeer 575 en in Osdorp 531.

Tabel 4.11 Trend in aantal bovenleerplichtige voortijdig schoolverlaters per stadsdeel in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	nieuwe schooluitval			oude schooluitval		
	aantal 0607	aantal 0708	trend(%)	aantal 0607	aantal 0708	trend(%)
Amsterdam-Noord	346	350	1%	939	835	-11%
Bos en Lommer*	136	104	-24%	275	262	-5%
Centrum	104	108	4%	359	295	-18%
De Baarsjes	106	85	-20%	227	230	1%
Geuzenveld-Slotermeer	189	205	8%	506	370	-27%
Oost-Watergraafsmeer	150	146	-3%	356	315	-12%
Osdorp	205	160	-22%	411	371	-10%
Oud-West	65	53	-18%	174	191	10%
Oud-Zuid	144	107	-26%	310	319	3%
Slotervaart	173	148	-14%	319	324	2%
Westerpark	113	83	-27%	178	166	-7%
Zeeburg	138	123	-11%	259	252	-3%
Zuideramstel	49	50	2%	138	125	-9%
Zuidoost	385	324	-16%	869	820	-6%
totaal Amsterdam*	2.305	2.046	-11%	5.325	4.875	-8%

* Stadsdeel Westpoort (6 uitvallers totaal in 0708) is bij Bos en Lommer geteld, het totaal omvat 5 (0708) uitvallers waarvan stadsdeel onbekend is.

Tabel 4.11 laat zien dat het aantal bovenleerplichtige uitvallers in 2007-2008 stedelijk gezien is gedaald ten opzichte van 2006-2007. Het aantal nieuwe uitvallers daalde met 11 procent en de omvang van de groep oude uitvallers daalde met 8 procent. Verder blijkt dat deze dalende trend zich in de meeste stadsdelen voordoet, maar in ongelijke mate. In een aantal stadsdelen is de daling van het aantal nieuwe uitvallers sterker dan stedelijk: Westerpark (-27%), Oud-Zuid (-26%), Bos en Lommer (-24%), Osdorp (-22%) en De Baarsjes (-20%), Oud-West (-18%), Zuidoost (-16%), Slotervaart (-14%). In een klein aantal stadsdelen was sprake van een (beperkte) stijging in plaats van een daling: Amsterdam-Noord (+1%), Zuideramstel (+2%), Centrum (+4%), Geuzenveld-Slotermeer (+8%).

Hetzelfde patroon is in wat minder sterke mate zichtbaar bij het aantal oude uitvallers. In een aantal stadsdelen daalde het aantal oude uitvallers sterker dan gemiddeld: Geuzenveld-Slotermeer -27%, Centrum -18%, Oost-Watergraafsmeer -12% en Osdorp -10%. In sommige stadsdelen was echter sprake van een (beperkte) stijging: De Baarsjes 1%, Oud-Zuid 3%, Slotervaart 2% en Oud-West 10%.

4.6 Uitval per stadsdeel en onderwijssoort

In de volgende tabel (4.12) is per stadsdeel gekeken naar de nieuwe uitval in het primair en speciaal onderwijs. Het stadsdeel betreft het stadsdeel van woonadres van de jongere, in tegenstelling tot het schoolverzuim, waar het stadsdeel het vestigingsadres van de school betreft. Hierdoor kan geen vergelijking gemaakt worden tussen het percentage schoolverzuim in het stadsdeel (het stadsdeel waar de leerling naar school gaat) en het percentage schooluitval (het stadsdeel waar de leerling woonachtig is).

Tabel 4.12 Schooluitval in het primair en speciaal onderwijs per stadsdeel in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	primair onderwijs			speciaal onderwijs		
	aantal leerlingen	aantal uitvallers	%	aantal leerlingen	aantal uitvallers	%
Amsterdam-Noord	8.243	19	0,2%	512	21	4,1%
Bos en Lommer*	2.640	7	0,3%	116	3	2,6%
Centrum	3.511	1	0,0%	109	6	5,5%
De Baarsjes	2.089	5	0,2%	110	2	1,8%
Geuzenveld-Slotermeer	4.187	2	0,0%	290	7	2,4%
Oost-Watergraafsmeer	3.991	6	0,2%	221	3	1,4%
Osdorp	4.500	5	0,1%	215	8	3,7%
Oud-West	1.548	3	0,2%	54		0,0%
Oud-Zuid	4.815	4	0,1%	146	8	5,5%
Slotervaart	4.277	12	0,3%	257	11	4,3%
Westerpark	2.095	4	0,2%	92	7	7,6%
Zeeburg	4.869	9	0,2%	2		0,0%
Zuideramstel	2.490	2	0,1%	248	11	4,4%
Zuidoost	7.864	20	0,3%	60	2	3,3%
totaal Amsterdam**	57.418	99	0,2%	565	24	4,2%

* Inclusief Westpoort

** Het aantal leerlingen van Amsterdam totaal wijkt iets af, vanwege een aantal leerlingen waarvan het stadsdeel niet bekend is.

Tabel 4.12 laat zien dat uitvalpercentage in het primair onderwijs heel laag is (0,2%). De verschillen per stadsdeel zijn eveneens beperkt en variëren van maximaal 0,3 procent in Bos en Lommer, Slotervaart en Zuidoost tot minder dan 0,1 procent in Centrum en Geuzenveld-Slotermeer. Deze verschillen zijn heel klein vergeleken met de verschillen in schoolverzuim per stadsdeel: het schoolverzuimpercentage is in Zuideramstel een derde van het stedelijk gemiddelde en in Geuzenveld-Slotermeer is het drie keer zo hoog als het stedelijk gemiddelde.

In het speciaal onderwijs liggen de uitvalpercentages hoger (gemiddeld 4,3%) en zijn de verschillen ook wat groter. De hoogste percentages uitval doen zich voor in stadsdeel Westerpark (7,6%), Centrum (5,5%) en Oud-Zuid (5,5%) en de laagste percentages in stadsdeel Oud-West (0,0%), Zeeburg (0,0%), Oost-Watergraafsmeer (1,4%) en de Baarsjes (1,8%). Ook deze verschillen zijn vergeleken met de verschillen in schoolverzuim redelijk beperkt.

Ten slotte is er per stadsdeel berekend hoe hoog de schooluitval is in het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs.

Tabel 4.13 Schooluitval in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs per stadsdeel in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	voortgezet onderwijs			middelbaar beroepsonderwijs		
	aantal leerlingen	aantal uitvallers	%	aantal leerlingen	aantal uitvallers	%
Amsterdam-Noord	4.504	67	1,5%	2.370	276	11,6%
Bos en Lommer*	1.373	23	1,7%	780	81	10,4%
Centrum	2.289	31	1,4%	614	73	11,9%
De Baarsjes	1.019	17	1,7%	487	68	14,0%
Geuzenveld-Sloterveer	2.278	41	1,8%	1.283	165	12,9%
Oost-Watergraafsmeer	2.622	30	1,1%	990	120	12,1%
Osdorp	2.665	37	1,4%	1.208	122	10,1%
Oud-West	858	19	2,2%	292	34	11,6%
Oud-Zuid	2.667	27	1,0%	733	78	10,6%
Slotervaart	2.941	34	1,2%	1.128	115	10,2%
Westerpark	1.209	13	1,1%	480	67	14,0%
Zeeburg	2.166	32	1,5%	864	86	10,0%
Zuideramstel	1.436	15	1,0%	342	38	11,1%
Zuidoost	4.600	60	1,3%	2.518	257	10,2%
totaal Amsterdam**	32.916	446	1,4%	14.196	1.580	11,1%

* Inclusief Westpoort

** Het aantal leerlingen van Amsterdam totaal wijkt iets af, vanwege een aantal leerlingen waarvan het stadsdeel niet bekend is.

Tabel 4.13 laat zien dat de uitval in het voortgezet onderwijs gemiddeld veel lager is (1,4%) dan in het middelbaar beroepsonderwijs (11,2%). De verschillen per stadsdeel zijn over het algemeen vrij beperkt. In het voortgezet onderwijs varieert de schooluitval van maximaal 2,2 procent in Oud-West tot minimaal 1,1 procent in Westerpark en Oud-Zuid. In het middelbaar beroepsonderwijs varieert de uitval van maximaal 14,0 procent (Westerpark en De Baarsjes) tot 10,0 procent (Zeeburg).

Ook voor de uitval in het voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs geldt dat het beeld zeer stabiel is vergeleken met het schoolverzuim, waar de percentages per stadsdeel soms op het (drie-) dubbele van het gemiddelde liggen, of op (minder dan-) de helft van het stedelijk gemiddelde.

4.7 Samenvatting

Hieronder zijn de conclusies samengevat:

Daling van het aantal uitvallers

- Terwijl het schoolverzuim een stijgende trend vertoont, is het aantal uitvallers dalend. In 2007-2008 waren er 14% minder uitvallers dan in 2006-2007.
- De schooluitval daalde in alle onderwijssectoren:
  - primair onderwijs met 49% (96 uitvallers minder),
  - speciaal onderwijs met 7% (8 uitvallers minder),
  - voortgezet onderwijs met 21% (117 uitvallers minder), en
  - middelbaar beroepsonderwijs met 10% (166 uitvallers minder).

Schooluitval vooral vanaf 18 jaar en in het middelbaar beroepsonderwijs

- Het grootste verschil in schooluitval is tussen jongeren onder en boven de 18 jaar: in de leeftijden tot en met 17 jaar valt minder dan 1% van de jongeren uit, in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar is het uitvalpercentage 12,7%. Schooluitval vindt dus vooral plaats nadat de leerplicht is afgelopen.
- Schooluitval is vooral in het middelbaar beroepsonderwijs een probleem: 11,1% van de deelnemers valt uit. Ook in het speciaal onderwijs is er schooluitval, maar veel minder: 3,7%. In het voortgezet onderwijs is de uitval 1,4 procent en in het primair onderwijs is dat 0,2 procent.
- De uitval is, alle leeftijden bij elkaar genomen (5 t/m 22 jaar) onder jongens wat hoger (2,4%) dan onder meisjes (1,8%). In de leeftijd 18 t/m 22 jaar is het verschil groter: onder jongens valt 14,6 procent uit en onder meisjes 10,8 procent. Op jongere leeftijden is het verschil heel klein.
- Er zijn (beperkte) verschillen in uitval per herkomstgroep. De hoogste uitval doet zich voor onder Antilliaanse/Arubaanse (3,8%), Surinaamse (3,2%) en Zuid-Europese (2,5%) herkomstgroepen, de laagste uitval Midden- en Oost-Europese (2,1%), overig westerse (1,5%) en Nederlandse (2,2%) herkomstgroepen.
- Van de jongeren die 23 jaar werden in schooljaar 2007-2008 was 17 procent voortijdig schoolverlater. De gemeentelijke (RMC-) taak om jongeren te volgen en te motiveren stopt bij het bereiken van de 23 jarige leeftijd. De kans op het alsnog halen van een startkwalificatie is op deze leeftijd ook klein. Het percentage uitvallers is onder jongeren die 23 jaar zijn hoger dan onder de totale groep 18 t/m 22 jarigen. Dit duidt op een dalende trend in de schooluitval.

Verschillen per stadsdeel beperkt

- De schooluitval onder 18 t/m 22 jarigen verschilt per stadsdeel. De uitval is hoog in stadsdeel Amsterdam-Noord (20%, 1.185 uitvallers), Zuidoost (19%, 1.144 uitvallers), Geuzenveld-Slotermeer (19%, 575 uitvallers) en Osdorp (17%, 531 uitvallers). In de stadsdelen Centrum (8%), Oud-Zuid (9%), Oost-Watergraafsmeer (10%) en Westerpark (11%) is de uitval relatief laag.
- Het verschil in schooluitval in het primair, speciaal, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs tussen stadsdelen is beperkt, zeker vergeleken met de verschillen in schoolverzuim.

5 Prestaties Bureau Leerplicht Plus

In de vorige hoofdstukken is ingegaan op de cijfers van schoolverzuim en schooluitval. In dit hoofdstuk worden de prestaties van Bureau Leerplicht Plus bekeken, met name de prestaties die cijfermatig in beeld kunnen worden gebracht. Het Bureau Leerplicht Plus heeft een aantal doelstellingen geformuleerd die betrekking hebben op de aanpak van schoolverzuim en schooluitval. Aan de hand van deze doelstellingen wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de afhandeling van schoolverzuim (paragraaf 5.1), de afhandeling en behandelresultaten bij schooluitval (paragraaf 5.2), de bovenleerplichtige schooluitvallers (paragraaf 5.3), de aantallen processen verbaal (paragraaf 5.4), de vrijstellingen (5.4), de resultaten van het meldpunt thuiszitters (5.5) en de schoolcontroles door leerplichtconsulenten (5.6).

5.1 Afhandeling schoolverzuim

In Amsterdam geldt een normtijd voor het afhandelen van een verzuimmelding van 42 dagen. Dit is gelijk aan de met het OM afgesproken termijn voor het opmaken van een proces-verbaal wegens relatief verzuim. Om verschillende redenen is de normtijd niet in alle gevallen haalbaar. De belangrijkste redenen zijn:

- Vertraging doordat kinderen/ouders niet verschijnen op de oproep. Zij krijgen opnieuw een uitnodiging, met gevolg voor de behandelduur;
- Leerlingen van het Altra-college hebben veelal psychische en/of medische problemen en zitten soms niet op de juiste plek, het kost dan meer tijd om een goede plaatsing te vinden, ook in verband met wachtlijsten voor de juiste plek. In die gevallen zijn de leerplichtambtenaren dan ook afhankelijk van de medewerking van de ouders/voogdij en hulpverlenende organisaties;
- Jongeren maken soms verkeerde schoolkeuzes. Er moet een nieuwe passende opleiding worden gevonden en dat kost extra tijd;
- De machtiging voor Voorlopig Verblijf uit het land van herkomst laat soms maanden op zich wachten.

Bureau Leerplicht Plus heeft vijf doelstellingen geformuleerd die gericht zijn op het verbeteren van de bedrijfsprocessen.

Eerste doelstelling is om in het schooljaar 2008-2009 minstens 75% van de behandelingen van relatief verzuim binnen 42 dagen af te ronden.

Tabel 5.1 laat zien dat in Amsterdam als geheel 67% van de meldingen binnen de gestelde normtijd van 42 dagen is afgerond. Bij 33% van de meldingen lukte dat niet. De doelstelling is in 2007-2008 dus nog niet gehaald. Wel is er een stijgende lijn ten opzichte

van het schooljaar 2006-2007, toen 63% van de behandelingen binnen 42 dagen werd afgerond.

Tabel 5.1 Behandelduur afgehandelde zaken relatief verzuim naar stadsdeel in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	afgehandeld binnen 42 dagen		meldingen in meer dan 42 dagen*		totaal
	aantal	%	aantal	%	aantal
Amsterdam-Noord	466	67%	228	33%	694
Bos en Lommer	203	71%	84	29%	287
Centrum	233	71%	95	29%	328
De Baarsjes	116	69%	51	31%	167
Geuzenveld-Slotermeer	729	85%	133	15%	862
Oost-Watergraafsmeer	256	44%	332	56%	588
Osdorp	166	42%	233	58%	399
Oud-West	107	66%	54	34%	161
Oud-Zuid	476	77%	143	23%	619
Slotervaart	519	65%	281	35%	800
Westerpark	87	60%	57	40%	144
Zeeburg	82	36%	147	64%	229
Zuideramstel	454	88%	64	12%	518
Zuidoost	357	68%	166	32%	523
totaal Amsterdam	4.251	67%	2.068	33%	6.319

* Zaken die op 31 juli 2008 openstonden (458 zaken) zijn niet meegeteld. Deze zaken komen in het volgende schooljaar terug als openstaande behandelingen.

In drie stadsdelen werd de norm van Bureau Leerplicht Plus ruimschoots gehaald, namelijk stadsdeel Zuideramstel (88%), Geuzenveld-Slotermeer (85%) en Oud-Zuid (77%). In de stadsdelen Centrum (71%), Bos en Lommer (71%) en Zuidoost (68%) werd de norm (net) niet behaald, maar lag het percentage zaken dat binnen 42 dagen was afgehandeld wel boven het stedelijk gemiddelde. In de stadsdelen Zeeburg (36%), Osdorp (42%), Oost-Watergraafsmeer (44%), Westerpark (60%), Slotervaart (65%) en Oud-West (66%) lag het percentage lager dan gemiddeld. In Amsterdam-Noord is het percentage afgehandelde meldingen precies gelijk aan het stedelijke gemiddelde (67%). Het Bureau Leerplicht Plus onderzoekt in het schooljaar 2008-2009 de reden waarom stadsdelen beneden de norm van 75% scoren. Dit is nodig om beter te kunnen sturen op het gezamenlijk te behalen resultaat.

Gemiddeld staan in Amsterdam 7% van de behandelingen (458 zaken) van relatief verzuim nog open aan het einde van het schooljaar. Aan deze zaken wordt nog gewerkt en gaan als openstaande zaken mee naar het volgende schooljaar. In zestig procent van deze zaken is de behandelnorm al overschreden.

Het percentage openstaande zaken relatief verzuim aan het einde van 2007-2008 is een stuk lager dan aan het einde van schooljaar 2006-2007 (13% openstaand). Aan het einde van schooljaar 2007-2008 staan alleen in de stadsdelen Bos en Lommer (11%) en Westerpark (17%) nog meer dan tien procent van de behandelingen van relatief verzuim open.

Tweede doelstelling is dat in het schooljaar 2010-2011 de behandeling van relatief verzuim in 95-100% gevallen moet hebben geresulteerd in de terugkeer naar school van de leerplichtige. In schooljaar 2007-2008 is in 97% van de gevallen de leerplichtigen weer teruggekeerd naar school. Aan drie jongeren is een vrijstelling van de leerplicht verleend. Bij 120 jongeren kon het bureau geen resultaat boeken en is de behandeling gestaakt. De doelstelling die het bureau voor 2010-2011 gesteld had, is in dit schooljaar gerealiseerd.

5.2 Afhandeling schooluitval van leerplichtigen

De **derde doelstelling** is dat in het schooljaar 2008-2009 minstens 75% van de behandelingen van uitval onder leerplichtigen (absoluut verzuim) binnen 63 dagen is afgerond. Tabel 5.2 toont hoeveel meldingen van absoluut verzuim van leerplichtigen binnen, en buiten deze termijn zijn afgehandeld.

Tabel 5.2 Behandelduur afgehandelde zaken absoluut verzuim naar stadsdeel in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	afgehandeld binnen 63 dagen		afgehandeld in meer dan 63 dagen		totaal aantal
	aantal	%	aantal	%	
Amsterdam-Noord	122	60%	82	40%	204
Bos en Lommer	21	44%	27	56%	48
Centrum	50	60%	34	40%	84
De Baarsjes	7	37%	12	63%	19
Geuzenveld-Slotermeer	62	68%	29	32%	91
Oost-Watergraafsmeer	61	82%	13	18%	74
Osdorp	24	69%	11	31%	35
Oud-West	18	95%	1	5%	19
Oud-Zuid	81	84%	16	16%	97
Slotervaart	69	73%	25	27%	94
Westerpark	19	76%	6	24%	25
Zeeburg	40	63%	23	37%	63
Zuideramstel	53	79%	14	21%	67
Zuidoost	376	63%	217	37%	593
totaal Amsterdam	1.003	66%	510	34%	1.513

* Zaken die op 31 juli 2008 openstonden (546 zaken) zijn niet meegeteld. Deze zaken komen in het volgende schooljaar terug als openstaande behandelingen.

Uit tabel 5.2 blijkt dat gemiddeld in Amsterdam een meerderheid van de zaken (66%) binnen de termijn van 63 dagen werd afgehandeld. Bij 34% van de zaken is dat niet het geval. Per stadsdeel zijn er flinke verschillen. In de stadsdelen Oud-West (95%), Oost-Watergraafsmeer (82%), Oud-Zuid (84%), Zuideramstel (79%), Westerpark (76%) werd de norm van Bureau Leerplicht Plus behaald. In de stadsdelen Slotervaart (73%), Geuzenveld-Slotermeer (68%) en Osdorp (67%) was het percentage zaken dat binnen de norm is afgehandeld onder de norm, maar boven het stedelijk gemiddelde. In de stadsdelen Amsterdam-Noord en Centrum (60%), Bos en Lommer (44%), De Baarsjes (37%), Zeeburg en Zuidoost (beide 63%) worden minder zaken binnen de normtijd

afgehandeld dan stedelijk gemiddeld. Bureau Leerplicht Plus onderzoekt in het schooljaar 2008-2009 de reden waarom stadsdelen beneden de norm van 75% scoren.

Gemiddeld staan in Amsterdam bijna drie op de tien behandelingen (546 zaken) van absoluut verzuim nog open aan het einde van het schooljaar. Aan deze zaken wordt nog gewerkt en gaan als openstaande zaken mee naar het volgende schooljaar. Ruim driekwart (76%) van deze lopende zaken hebben de norm al overschreden. Bureau Leerplicht Plus onderzoekt in het schooljaar 2008-2009 de reden waarom er bij stadsdelen nog zoveel zaken met normoverschrijding openstaan aan het einde van het schooljaar 2007-2008.

Het aandeel openstaande zaken absoluut verzuim aan het einde van 2007-2008 is een stuk lager dan de 49% openstaande zaken aan het einde van het vorige schooljaar 2006-2007. Aan het einde van schooljaar 2007-2008 is de situatie alleen in de stadsdelen Osdorp, Oost-Watergraafsmeer en Bos en Lommer zorgwekkend, omdat daar meer dan de helft van de behandelingen van absoluut verzuim openstaat.

De **vierde doelstelling** richt zich op het resultaat van de behandeling van schooluitval onder leerplichtigen. De ambitie is dat in het schooljaar 2010-2011:

1. minstens 75% van de behandelingen heeft geresulteerd in terugkeer naar school;
2. maximaal 10% van de behandelingen heeft geresulteerd in een vrijstelling van de leerplicht;
3. in maximaal 10% van de gevallen de behandeling afgesloten is zonder resultaat.

Tabel 5.3 Behandelresultaat afgehandelde zaken absoluut verzuim naar stadsdeel in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	terug naar school		vrijstelling		zonder resultaat		verhuisd		totaal
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	
Amsterdam-Noord	94	77%	21	17%	7	6%	0	0%	122
Bos en Lommer	19	90%	0	0%	2	10%	0	0%	21
Centrum	34	68%	10	20%	5	10%	1	2%	50
De Baarsjes	5	71%	1	14%	1	14%	0	0%	7
Geuzenveld-Slotermeer	41	66%	4	6%	12	19%	5	8%	62
Oost-Watergraafsmeer	58	95%	1	2%	2	3%	0	0%	61
Osdorp	11	46%	11	46%	1	4%	1	4%	24
Oud-West	18	100%	0	0%	0	0%	0	0%	18
Oud-Zuid	53	65%	2	2%	24	30%	2	2%	81
Slotervaart	46	67%	7	10%	16	23%	0	0%	69
Westerpark	12	63%	0	0%	4	21%	3	16%	19
Zeeburg	35	88%	1	3%	4	10%	0	0%	40
Zuideramstel	38	72%	8	15%	7	13%	0	0%	53
Zuidoost	174	46%	33	9%	151	40%	18	5%	376
totaal Amsterdam	638	64%	99	10%	236	24%	30	3%	1.003

Uit tabel 5.3 blijkt dat in Amsterdam in meer dan de helft (64%) van de afgehandelde zaken van absoluut verzuim, de leerplichtige weer op een school is ingeschreven. Dat is ruim tien procentpunt onder de doelstelling van Bureau Leerplicht Plus (75%). Het percentage gevallen van absoluut verzuim waaraan vrijstelling wordt verleend is 10%, wat betekent dat de doelstelling is behaald.

Bijna een kwart van de gevallen (24%) is afgesloten zonder resultaat, wat veertien procentpunt hoger is dan de doelstelling van Bureau Leerplicht (maximaal 10% afgesloten zonder resultaat). Veel van de jongeren in deze categorie konden niet meer worden getraceerd, een deel van hen is waarschijnlijk verhuisd zonder melding te doen bij de gemeente. Ook zitten in deze categorie administratief veroorzaakte meldingen: de behandeling is afgesloten en een nieuwe behandeling opgestart. De verschillen tussen de stadsdelen in het percentage zijn redelijk groot (stadsdeel Oud-West 0%, stadsdeel Zuidoost 40%), wat wijst op verschillen in de manier waarop dergelijke gevallen administratief worden afgehandeld.

Bij 3% van de meldingen blijkt de leerplichtige te zijn verhuisd, bij deze meldingen zijn er meestal administratieve oorzaken, zoals verhuizen zonder officieel uit te schrijven bij de gemeente of al eerder op de nieuwe school ingeschreven staan dan officieel verhuisd. Verder wijst het hoge percentage van Westerpark (16% verhuisd tegen 3% gemiddeld) erop dat stadsdelen op ongelijke wijze een melding als 'verhuisd' administreren.

5.3 Schooluitval onder bovenleerplichtigen

Schooluitval is vooral onder de bovenleerplichtige jongeren een probleem. In deze paragraaf wordt gekeken in hoeverre de doelstelling om het aantal nieuwe uitvallers jaarlijks met 10 procent te laten dalen, wordt behaald. In de tabel hieronder is de trend weergegeven:

Tabel 5.4 Trend schoolresultaat van jongeren 18 t/m 22 jaar in Amsterdam, 31 juli 2007 en 2008

	31 juli 2007	31 juli 2008	verschil
nieuwe uitvaller (uitgevallen in schooljaar)	2.305	2.046	-13%
oude uitvallers (uitgevallen in een voorgaand jaar)	5.325	4.875	-9%
startkwalificatie	25.789	29.396	12%
schoolgaand, geen startkwalificatie	12.649	10.984	-15%
in onderzoek (mogelijk startkwalificatie)	2.368	2.423	2%
totaal	48.436	49.724	3%

Tabel 5.4 laat zien dat er in 2007-2008 13 procent minder bovenleerplichtige jongeren uitvielen dan in 2006-2007. De stedelijke doelstelling is daarmee behaald. De daling in het aantal oude uitvallers is iets minder sterk (9%). De terugloop in zowel nieuwe als oude uitval duidt op succesvolle uitvoering van het terugdringen van het voortijdig schoolverlaten. Geconstateerd kan worden dat de inspanningen in het kader van de *Amsterdamse Aanval op de Uitval* effect hebben. Tevens valt op dat het aantal jongeren

met startkwalificatie behoorlijk groeit (12%). Deze groei is voornamelijk administratief van aard: de diploma's die in 2007-2008 behaald zijn, zijn door koppeling met de IB-Groep al verwerkt voor het einde van het schooljaar. In het vorige schooljaar waren de diplomagegevens nog niet voor het eind van het schooljaar verwerkt en stonden deze leerlingen als schoolgaand geregistreerd. Mede hierdoor is het aantal jongeren dat naar school gaat, maar nog geen startkwalificatie heeft met 15 procent gedaald.

Naast de wijziging in het absolute aantal is het van belang te zien wat de verhouding is tussen het aantal uitvallers en de totale populatie jongeren van 18 tot en met 22 jaar:

Tabel 5.5 Verhouding schoolresultaat van jongeren 18 t/m 22 jaar in Amsterdam op 31 juli 2007 en 2008

	31 juli 2007		31 juli 2008	
	aantal	%	aantal	%
nieuwe uitvaller (uitgevallen in schooljaar)	2.305	5%	2.046	4%
oude uitvallers (uitgevallen voor betreffend jaar)	5.325	11%	4.875	10%
startkwalificatie	25.789	53%	29.396	59%
schoolgaand (geen startkwalificatie)	12.649	26%	10.984	22%
in onderzoek (mogelijk startkwalificatie)	2.368	5%	2.423	5%
totaal	48.436	100%	49.724	100%

Als wordt gekeken naar het percentage uitvallers in de totale groep jongeren van 18 tot en met 22 jaar, valt op dat dit eveneens is gedaald: van 16% (nieuwe en oude uitvallers samen) in 2006-2007 tot 14% in 2007-2008.

In de tabel 5.6 is aangegeven wat de schoolverlaters (zowel de oude als de nieuwe) deden aan het einde van het betreffende schooljaar: werken, deelnemen in een traject op weg naar werk, of geen van beiden. In de categorie 'op weg naar werk' zitten jongeren die naar werk begeleid worden door het Jongerenloket van DWI of middels specifieke toeleidingstrajecten.

Tabel 5.6 Voortijdig schoolverlaters 18 t/m 22 jaar naar status in Amsterdam, per 31 juli 2007 en 2008 [8]

	31 juli 2007		31 juli 2008	
	aantal	%	aantal	%
aan het werk	4.383	57%	3.999	58%
op weg naar werk	1.115	15%	1.208	17%
niet aan het werk	2.132	28%	1.714	25%
totaal	7.630	100%	6.921	100%

Van de niet schoolgaande jongeren zonder startkwalificatie in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar is ruim de helft aan het werk, zowel in 2006-2007 als 2007-2008. Het percentage jongeren op weg naar werk is licht gestegen (van 15% naar 17%). De categorie 'niet aan het werk' is de meest zorgelijke. Het aandeel van deze groep daalde van 28% in 2006-2007 naar 25% in 2007-2008. Het gaat totaal om 1.714 jongeren in 2007-2008. Een aantal van deze jongeren zit in jeugdzorgtrajecten, is dakloos of kent andere bijzondere omstandigheden.

Ten slotte is de **vijfde doelstelling** is dat van de jongeren die in schooljaar 2007-2008 uitvielen, minimaal 50% aan het einde van dat schooljaar aan het werk is. In 2010-2011 moet dat percentage op minimaal 60 uitkomen. Tabel 5.7 geeft per kwartaal van uitval aan hoeveel (procent van de) bovenleerplichtige schoolverlaters aan het einde van het schooljaar (31 juli) aan het werk was:

Tabel 5.7 Status van bovenleerplichtige nieuwe schooluitvallers naar kwartaal van uitval in Amsterdam, per 31 juli 2008

	aan het werk		(nog) niet aan het werk		totaal aantal
	aantal	%	aantal	%	
augustus t/m oktober 2007	636	53%	574	47%	1.210
november t/m januari 2008	129	46%	152	54%	281
februari t/m april 2008	171	42%	233	58%	404
mei t/m juli 2008	50	33%	101	67%	151
totaal	986	48%	1.060	52%	2.046

Uit tabel 5.7 blijkt dat van degenen die in het eerste kwartaal van het schooljaar zijn uitgevallen, ruim de helft (53%) aan het einde van dat schooljaar werkt. Bij degenen die later in het schooljaar zijn uitgevallen, ligt het percentage lager (46% van de uitvallers in het tweede kwartaal, 42% van het derde kwartaal, 33% van het vierde kwartaal). Van de

[8] Tabel 5.6 toont geen categorie 'terug naar school' omdat de telling op één moment (31 juli) is gehouden: een jongere is op dat moment wel of geen schooluitvaller. De mate waarin uitvallers terugkeren naar school is niet in deze tabel zichtbaar maar in de trendcijfers van de schooluitval, tabel 4.4.

totale groep jongeren die in schooljaar 2007-2008 uitviel werkte 48 procent. De doelstelling is daarmee net niet behaald.

In de volgende tabel (5.8) is per stadsdeel bekeken hoeveel procent van de uitvallers aan het einde van 2007-2008 werkt. Het gaat om de status per 31 juli 2008 van jongeren die gedurende het schooljaar 2007-2008 zijn uitgevallen: de uitvallers van eerdere schooljaren zijn hier niet in meegerekend.

Tabel 5.8 Status bovenleerplichtige nieuwe uitvallers per stadsdeel in Amsterdam, per 31 juli 2008

	werkt		werkt niet		totaal
	aantal	%	aantal	%	aantal
Amsterdam-Noord	151	43%	199	57%	350
Bos en Lommer	50	48%	54	52%	104
Centrum	43	40%	65	60%	108
De Baarsjes	44	52%	41	48%	85
Geuzenveld-Slotermeer	113	55%	92	45%	205
Oost-Watergraafsmeer	58	40%	88	60%	146
Osdorp	72	45%	88	55%	160
Oud-West	21	40%	32	60%	53
Oud-Zuid	62	58%	45	42%	107
Slotervaart	60	41%	88	59%	148
Westerpark	41	49%	42	51%	83
Zeeburg	49	40%	74	60%	123
Zuideramstel	32	64%	18	36%	50
Zuidoost	190	59%	134	41%	324
totaal Amsterdam	986	48%	1.060	52%	2.046

Tabel 5.8 laat zien dat het percentage werkende en niet-werkende nieuwe schooluitvallers per stadsdeel wisselt. In de stadsdelen Centrum, Oost-Watergraafsmeer, en Zeeburg is het percentage werkende uitvallers het laagst (alle 40%). In de stadsdelen Zuideramstel (64%), Oud-Zuid (58%), Geuzenveld-Slotermeer (55%) zijn relatief de meeste uitvallers aan het werk. Doordat de stadsdelen Centrum, Oost-Watergraafsmeer en Zeeburg in één cluster vallen en ook de stadsdelen Oud-Zuid en Zuideramstel één cluster vormen, is er vermoedelijk sprake van een verschil in werkwijze.

5.4 Processen-verbaal

Leerplichtige jongeren, maar ook hun ouders of verzorgers, kunnen voor schoolverzuim door de leerplichtambtenaren geverbaliseerd worden. In tabel 5.9 is getoond hoeveel processen-verbaal zijn opgemaakt. Daarbij is luxe verzuim als aparte categorie opgenomen, omdat dit doorgaans een bewuste keuze van de ouders is en hiervoor veel sneller proces-verbaal is opgemaakt dan bij het overige relatief verzuim. Bij overig relatief verzuim speelt sociale problematiek of opvoedingsonmacht van de ouders vaak een rol. Bij een eerste melding maken leerplichtambtenaren meestal afspraken met de

leerplichtige en de ouders over het oplossen van de oorzaken van het verzuim en eventueel over het inschakelen van hulpverlening. Als de leerling opnieuw verzuimt kan proces-verbaal worden uitgeschreven. Bij psychische of psychiatrische problemen bij de leerplichtige wordt in geen geval proces-verbaal opgemaakt. Ten slotte moet worden vermeld dat het opmaken van een proces-verbaal door de leerplichtambtenaar niet betekent dat de boete ook wordt opgelegd. Dat hangt af van de beslissingen van zowel de officier van justitie als de rechter, die in een deel van de gevallen de ouder en/of de leerplichtige sommeert om een hulpverleningstraject of opvoedcursus te doorlopen.

Tabel 5.9 Processen-verbaal per soort verzuim in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	aantal afgesloten meldingen	aantal processen-verbaal	waarvan HALT	verbaliseringspercentage
absoluut verzuim	1.513	16	0	1%
luxe-verzuim*	868	156	3	36%
overig relatief verzuim	5.451	443	104	8%
totaal	7.832	615	107	8%

* Dit is een geschat cijfer. Bij luxe verzuim is altijd een gezin afwezig. Voor elk kind uit het gezin wordt verzuim gemeld, maar het proces-verbaal wordt bij slechts één kind per gezin geregistreerd. Bij inschatting van de gemiddelde gezinsgrootte van 2 kinderen is het geregistreerde percentage van 18% daarom verdubbeld

Tabel 5.9 laat zien dat bij luxe verzuim de meeste processen-verbaal zijn opgemaakt: in 36% van de behandeling. Bij de 1.513 gevallen van absoluut verzuim is slechts sporadisch proces-verbaal opgemaakt: totaal 16 processen-verbaal, wat gelijk is aan 1% van de gevallen. Bij het overig relatief verzuim is het aantal geverbaliseerde behandelingen 8 procent. Of dit percentage als hoog of laag moet worden beoordeeld is lastig omdat er geen specifieke doelstelling bestaat en omdat er vanuit andere gemeenten ook geen verbaliseringspercentages beschikbaar zijn.

Over de mate waarin leerplichtambtenaren processen-verbaal uitschrijven is met enige regelmaat discussie (geweest) tussen het OM en de gemeente Amsterdam. Het afgelopen schooljaar is een begin gemaakt met het nadrukkelijk gezamenlijk uitdragen van het beleid, namelijk dat het gaat om zorg en handhaven. Deze lijn is aan de orde geweest tijdens de kwaliteitskringen voor leerplichtambtenaren in 2007. De discussie hierover met het OM heeft geleid tot nieuwe werkafspraken en een bijgestelde handleiding proces-verbaal. Beide documenten vormen de basis voor het uitvoeren van de werkzaamheden door leerplichtambtenaren in het schooljaar 2007-2008.

Tabel 5.10 toont het aantal processen-verbaal per stadsdeel:

Tabel 5.10 Processen-verbaal per soort verzuim naar stadsdeel in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	absoluut verzuim	luxe verzuim	overig relatief verzuim	totaal	verbaliserings- percentage
Amsterdam-Noord	0	24	54	78	9%
Bos en Lommer	0	12	16	28	8%
Centrum	3	8	22	33	8%
De Baarsjes	0	6	19	25	13%
Geuzenveld-Slotermeer	1	12	34	47	5%
Oost-Watergraafsmeer	0	12	67	79	12%
Osdorp	1	2	7	10	2%
Oud-West	0	1	34	35	19%
Oud-Zuid	1	12	68	81	11%
Slotervaart	3	25	27	55	6%
Westerpark	1	1	11	13	8%
Zeeburg	1	13	13	27	9%
Zuideramstel	1	0	18	19	3%
Zuidoost	4	28	53	85	8%
Totaal	16	156	443	615	8%

Uit tabel 5.10 blijkt dat de meeste processen-verbaal zijn opgemaakt in de stadsdelen Zuidoost (85), Oud-Zuid (81) en Amsterdam-Noord (78). In de stadsdelen Zuideramstel (19) en Osdorp (10) zijn relatief weinig processen-verbaal opgemaakt: in 2-3% van de verzuimbehandelingen is proces-verbaal opgemaakt.

5.5 Vrijstellingen

Tabel 5.11 laat het aantal jongeren zien dat in schooljaar 2007-2008 in Amsterdam een vrijstelling van de leerplicht heeft gekregen.

Tabel 5.11 Jongeren met vrijstelling van inschrijving met wettelijke gronden in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	aantal	percentage
niet geschikt op lichamelijke of psychische gronden (art. 5 sub a)	53	4%
bedenkingen tegen de richting van het onderwijs (art. 5 sub b)	14	1%
ingeschreven op een school buiten Nederland (art. 5 sub c)	1.187	88%
aantoonbaar op andere wijze onderwijs genieten (art. 15)	96	7%
totaal	1.350	100%

Het overgrote deel (88%) van de vrijstellingen betreft vrijstelling van inschrijving, doordat leerplichtigen naar een school in het buitenland gaan. Ervaring met de Benchmark Leerplicht van de grote vier gemeenten leert dat dat aandeel in Amsterdam zeer hoog is.

Het verdient aanbeveling om uit te zoeken waarom in Amsterdam zoveel succesvol beroep vrijstelling wordt gedaan vanwege schoolbezoek in het buitenland.

In de volgende tabel is gekeken of het volgen van onderwijs in het buitenland verschilt per herkomstgroep:

Tabel 5.12 Percentage leerlingen met vrijstelling art. 5 sub c, per leeftijd- en herkomstgroep in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	aantal leerplichtigen	aantal vrijstellingen art 5 sub c	% vrijstelling
Antilliaans/Arubaans	1.990	8	0,4%
Marokkaans	16.401	160	1,0%
Midden- en Oost-Europees	1.507	25	1,7%
Nederlands	32.127	85	0,3%
onbekend	1.052	0	0,0%
overig niet-westers	13.646	653	4,8%
overig westers	5.616	82	1,5%
Surinaams	12.089	84	0,7%
Turks	9.126	64	0,7%
Zuid-Europees	1.186	26	2,2%
totaal	94.740	1.187	1,3%

Uit tabel 5.12 blijkt dat de verschillen per herkomstgroep over het algemeen niet zo groot zijn. Eén groep schiet eruit, namelijk de overig niet-westerse allochtonen (4,8%). Vooral nog is niet duidelijk wat de achtergrond daarvan is. Verder liggen de percentages onder Zuid Europese (2,2%), de Midden- en Oost-Europese (1,7%) wat boven het gemiddelde. Onder deze groepen komt mogelijk meer arbeidsmigratie (van de ouders) voor. Onder de grotere niet westerse allochtone groepen (Surinaams, Turks, Marokkaans) worden minder vrijstelling voor onderwijs volgen in het buitenland verleend dan gemiddeld.

5.6 Meldpunt thuiszitters

Het Meldpunt Thuiszitters Amsterdam is op 15 december 2003 ingericht om zicht te krijgen op het aantal thuiszitters in Amsterdam. De afspraak is dat leerplichtige leerlingen die 2 weken thuis zitten (eerder melden mag als de leerplichtambtenaar schat dat de periode van thuiszitten langer dan 2 weken gaat duren) en die in Amsterdam wonen door de leerplichtambtenaren van de gemeente Amsterdam bij het Meldpunt worden gemeld en geregistreerd. Het maakt voor de melding niet uit of het om relatief of absoluut verzuim gaat. De meeste thuiszitters staan op het moment van melding nog ingeschreven op een school.

Naast de registratie van thuiszitters zorgt het Meldpunt voor verwijzing van leerlingen naar het project Herstart, een voorziening met als doel de leerling weer te laten wennen aan school en het vinden van een passende onderwijsplek, regulier of speciaal, of naar Op de Rails, een voorziening voor leerlingen (10+) met ernstige gedragsproblemen die de

veiligheid op school in gevaar brengen. Het doel van deze laatste voorziening is terugkeer naar regulier onderwijs. Als dit niet mogelijk is, wordt gezocht naar een andere vorm van onderwijs.

In het schooljaar 2007-2008 heeft het Meldpunt deelgenomen aan een onderzoek naar mogelijke knelpunten binnen de keten als oorzaak van herhaald thuiszitten. De hieruit voortgekomen knelpunten en aanbevelingen zijn zeer divers. In de kern komt het erop neer dat er veel verschillende partijen bij zijn als een leerling thuis komt te zitten. Het draait allemaal om het verbeteren van de afstemming en de samenwerking tussen alle betrokkenen.

Voor een specifieke groep Zeer Moeilijk Lerende Kinderen heeft het Meldpunt afspraken gemaakt met enkele leerplichtambtenaren, schoolbesturen, schooldirecteuren, de coördinator van REC 3, de ambulante begeleidingsdienst en het Meldpunt Thuiszitters.

In de tabel 5.13 is het aantal meldingen van het Meldpunt Thuiszitters getoond in schooljaar 2007-2008:

Tabel 5.13 Meldingen bij meldpunt thuiszitters Amsterdam naar onderwijssoort, schooljaar 2007-2008

	nieuwe meldingen	bestaande meldingen	totaal
primair onderwijs	29	4	33
primair/voortgezet onderwijs	3	3	6
voortgezet onderwijs	71	9	80
middelbaar beroepsonderwijs	6	0	6
totaal	109	16	125

Na een eerdere daling van het aantal nieuwe meldingen door o.a. de komst van het Transferium (een tijdelijke opvangvoorziening, waarbij leerlingen ingeschreven blijven staan op hun school) en het inzetten van de Noodprocedure [9] en een gelijk gebleven aantal nieuwe meldingen (79 nieuwe meldingen) in de schooljaren 2005-2006 en 2006-2007 is het aantal nieuwe meldingen in 2007-2008 gestegen naar 109.

De stadsdelen met de opvallendste stijging zijn Zuideramstel, Zeeburg en Oud-Zuid. In Zuidoost is het aantal meldingen gehalveerd. De andere stadsdelen laten een lichte stijging of daling zien of zijn gelijk gebleven.

[9] In het zorgplan 2005 - 2006 was aangegeven dat onder het motto "geen kind meer thuis" een protocol Noodprocedure zou worden opgesteld. Deze noodprocedure heeft tot doel een aantal schoolbestuurlijke afspraken vast te leggen om te voorkomen dat kinderen waarvoor een basisschool (tijdelijk) geen onderwijs meer kan verzorgen, thuis komen te zitten. De Noodprocedure maakt deel uit van de VIA Amsterdam waarin het zorgplatform als centraal loket voor alle onderwijs- en zorgvragen functioneert. De noodprocedure is in januari 2006 in werking getreden.

Een mogelijke verklaring voor de stijging kan het feit zijn dat er met de invoering van Bureau Leerplicht Plus door de clustermanagers meer aandacht voor het melden van thuiszitters is gekomen. Er zijn ook vaker dan voorheen thuiszitters met terugwerkende kracht gemeld. Leerplichtambtenaren geven zelf aan dat de bekendheid met het meldpunt is toegenomen.

Een andere factor is dat leerplichtambtenaren veel meer dan in eerdere schooljaren leerlingen die op grond van psychische klachten thuiszitten hebben gemeld. Deze leerlingen hadden (nog) geen vrijstelling op het moment dat ze werden gemeld. In Zeeburg is het aantal leerlingen gegroeid (IJburg) en zijn er relatief veel leerlingen komen wonen die in de procedure voor het Speciaal Onderwijs zaten. Daarnaast houdt het Meldpunt thuiszitters nu langer (tot hun 18e verjaardag) in beeld.

Hoewel we uit het de leerling-administratie weten dat nog niet alle gevallen van langdurig verzuim bij het Meldpunt worden gemeld, is wel een realistischer beeld aan het ontstaan.

Tabel 5.14 Resultaat meldpunt thuiszitters Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	nieuwe meldingen		bestaande meldingen		totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
terug naar school	46	43	4	25	50	40
anders niet meer thuis	20	18	5	31	25	20
nog thuis	43	39	7	44	50	40
totaal	109	100	16	100	125	100

Tabel 5.14 laat zien dat 60% (75 leerlingen) van de bekende thuiszitters niet meer thuis zit (40% nog wel – 50 leerlingen). Deze 60% valt eigenlijk gunstiger uit (76%), omdat 20 thuiszitters aan het begin van schooljaar 2008-2009 alsnog op een school geplaatst is of door een andere oorzaak niet meer meetelt als thuiszitter. Die andere oorzaken zijn dan bijvoorbeeld het bereiken van de achttienjarige leeftijd; de leerling is verhuisd naar buiten Amsterdam; de leerling is gedetineerd; de leerling heeft alsnog een vrijstelling gekregen of de leerling volgt een traject via de DWI of het Jongerenloket.

In schooljaar 2006-2007 was aan het eind van het schooljaar 74% van de gemelde thuiszitters (77 van de 103) geen thuiszitter meer. Uiteindelijk zijn daar 16 thuiszitters van overgebleven (de groep bestaande gevallen in tabel 5.8; 84 % was aan het begin van het schooljaar 2007-2008 alsnog naar school of telde door een andere oorzaak niet meer als thuiszitter).

Een duidelijke verklaring voor het verschil in resultaat is er niet. Het is aannemelijk dat de meldingen van de leerlingen met psychische klachten van invloed zijn op de cijfers. Deze groep leerlingen is niet eenvoudig terug te krijgen naar school. Dit geldt ook voor de groep

leerlingen die in de procedure voor het Speciaal Onderwijs zitten. Daarnaast zijn relatief veel thuiszitters pas laat in het schooljaar (juni/juli) gemeld.

Uitgangspunt van Bureau Leerplicht Plus is: “Geen leerling meer thuis”. Helaas kunnen we niet in alle gevallen aan dit uitgangspunt voldoen. We hebben immers niet op alle oorzaken van thuiszitten invloed:

- Het aantal plaatsen op speciaal onderwijs, evenals het speciaal basis- en voortgezet onderwijs, is beperkt. Leerlingen staan vaak lang op wachtlijsten en/of procedures zijn tijdrovend.
- Tussen het tijdstip van opmaken van een proces-verbaal en het moment waarop de zaak op zitting komt, zit vaak een aanzienlijk verschil.
- Voor een aantal profielen in 4 HAVO zijn te weinig plaatsen beschikbaar.
- De aansluiting tussen vmbo en middelbaar beroepsonderwijs verloopt nog niet vlekkeloos.
- Voor leerlingen die geschorst of verwijderd worden is niet altijd meteen een alternatieve plek. Scholen houden zich niet altijd aan procedures en het Transferium is niet voor elke thuiszitter de juiste oplossing.
- Ouders en/of leerling weigeren een beschikbare plek (al dan niet in het speciaal onderwijs of het speciaal basis of voortgezet onderwijs).
- Er is geen oplossing als het Transferium voor het primair onderwijs. Hieraan is wel behoefte. Het komend schooljaar zal hier met de schoolbesturen opnieuw over gesproken worden.

Bureau Leerplicht Plus zal in het schooljaar 2008-2009 op een aantal hardnekkige dossiers, waarin door de leerplichtambtenaar geen vooruitgang wordt geboekt een zogenaamde doorbraakgroep organiseren.

5.7 Schoolcontroles

Het controleren van het verzuimbeleid en de verzuimregistratie door scholen valt onder de leerplichthandhaving. Sinds schooljaar 2003-2004 behoren de schoolcontroles tot de taak van de consulenten leerplichtplus. Vanaf schooljaar 2006-2007 worden de scholen op meer punten gecontroleerd en hebben de consulenten in het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs een nieuw middel ingezet: onaangekondigde controles. Daarnaast voeren de consulenten hercontroles uit op scholen die bij een controle niet aan de eisen bleken te voldoen.

De leerplichtconsulenten hebben vrijwel alle scholen in het voortgezet onderwijs in de afgelopen jaren één of meerdere malen gecontroleerd. In het primair onderwijs is in schooljaar 2007-2008 een inhaalslag gemaakt. In schooljaar 2008-2009 wordt deze inhaalslag geïntensiveerd. Vanwege de pilots in het kader van de 100% actie zijn in het middelbaar beroepsonderwijs dit schooljaar weinig controles uitgevoerd.

In het schooljaar 2007-2008 zijn door de consulenten 63 schoolcontroles uitgevoerd: 42 op scholen voor primair onderwijs, 18 op scholen voor voortgezet onderwijs en 3 op opleidingen in het middelbaar beroepsonderwijs.

In totaal leverde slechts 21% van de in dit schooljaar uitgevoerde en afgeronde controles een positief resultaat op en 63% niet. De overige controles (16%) waren op 1 augustus 2008 nog in behandeling – zie tabel 5.15:

Tabel 5.15 Schoolcontroles naar schoolsoort in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	PO	VO	MBO	aantal	percentage
voldoet	12	1		13	21%
voldoet niet	27	10	3	40	63%
nog in behandeling	3	7		10	16%
totaal	42	18	3	63	100%

In schooljaar 2006-2007 zijn ongeveer evenveel controles uitgevoerd (69 ten opzichte van 63 in 2007-2008). In tabel 5.14 is onderscheid gemaakt naar eerste controles en hercontroles. Daaruit blijkt dat in 2007-2008 van de 34 scholen die voor de eerste keer zijn gecontroleerd er maar 8 aan alle eisen (allen primair onderwijs) voldeden. Er waren 24 scholen die niet voldeden (19 primair, 2 voortgezet en 3 middelbaar beroepsonderwijs) en 2 scholen waren nog in behandeling (1 primair en 1 voortgezet onderwijs).

Tabel 5.16 Schoolcontroles naar bevinding in Amsterdam, schooljaar 2007-2008

	eerste controle		hercontrole	
	aantal	%	aantal	%
voldoet	8	24%	5	17%
voldoet niet	24	70%	16	55%
nog in behandeling	2	6%	8	28%
totaal	34	100%	29	100%

Tabel 5.16 toont dat van de 29 uitgevoerde hercontroles (al dan niet aangekondigd) er slechts vijf een positief resultaat opleverden (4 primair, 1 voortgezet onderwijs). Van de overige hercontroles leverden er 16 (8 primair, 8 voortgezet onderwijs) nog steeds geen goed resultaat op (wel is vaak een verbetering waarneembaar ten opzichte van een eerdere controle) en zijn er 8 nog in behandeling (2 primair, 6 voortgezet onderwijs).

De leerplichtconsulent laat een onvoldoende beoordeling soms gepaard gaan met een officiële waarschuwing en in het uiterste geval met een proces-verbaal. Dit leidt er bij de scholen toe dat zij zich inspanssen om het beleid te verbeteren. Deze verbeteringen vergen afhankelijk van de aard van de aanpassingen en de inzet van de school korte of langere tijd om geëffectueerd te worden.

In dit schooljaar scoorden 3 scholen (alleen primair onderwijs) ook na de tweede hercontrole nog onvoldoende. In twee gevallen leidde dit tot een officiële waarschuwing.

In het primair onderwijs blijft de afhandeling van de aanvragen voor extra verlof een punt van zorg. In schooljaar 2007-2008 zijn in de laatste week voor de zomervakantie en in de eerste week na de zomervakantie enige specifiek op luxe verzuim gerichte acties gehouden, zoals de Schipholactie. Hierbij zijn ouders die voor aanvang van de zomervakantie via Schiphol met vakantie gingen door medewerkers van Bureau Leerplicht Plus aangesproken. Een tweede actie was het houden van leerling-tellingen op de scholen zelf.

Komend schooljaar zal de afhandeling van extra verlof op bestuurlijke wijze onder de aandacht worden gebracht.

In het voortgezet onderwijs spelen personele wisselingen, vacatures en fusies vaak een rol in een (tijdelijke) verslechtering in de uitvoering van het verzuimbeleid. In het voortgezet onderwijs is tijdens de Dag van de Leerplicht aandacht besteed aan het belang van een goede verzuimaanpak en –registratie o.a. door het houden van leerling-tellingen in de klassen.

Uit de controles blijkt, is dat veel scholen in Amsterdam hun zaken nog niet goed op orde hebben. In schooljaar 2008-2009 wordt daarom gestart met een nieuw type controle: de quickscan. Alle scholen voor primair en voortgezet onderwijs die voor schooljaar 2006-2007 zijn gecontroleerd of die nog niet door de consultants zijn bezocht, worden in de loop van schooljaar 2008-2009 aan een quickscan onderworpen. De bedoeling is om aan het eind van het schooljaar van alle scholen voor primair en voortgezet onderwijs in Amsterdam een beeld te hebben hoe het er met het verzuimbeleid (de verzuimregistratie, de verzuimaanpak, het verzuimprotocol en de verzuimmeldingen) voor staat.

Daarnaast gaan de hercontroles gewoon door en worden de pilots in het middelbaar beroepsonderwijs breed uitgerold. Kortom, het schooljaar 2008-2009 wordt gebruikt om het verzuimbeleid van alle scholen in volle omvang in beeld te brengen.

Uit deze rapportage wordt duidelijk dat het tij moet worden gekeerd. Te veel scholen voldoen nog niet aan de eisen. Scholen worden op hun verantwoordelijkheid aangesproken en kunnen informatie en advies over de aanpak krijgen. In schooljaar 2009-2010 zal het accent komen te liggen op handhaving. Met andere woorden als scholen dan nog steeds niet voldoen aan de Leerplichtwet, wordt proces-verbaal opgemaakt.

5.8 Samenvatting

Hieronder worden de conclusies samengevat weergegeven:

- Van alle meldingen van relatief verzuim is 67% binnen 42 dagen afgehandeld. De doelstelling van Bureau Leerplicht Plus om 75% af te handelen is dus nog niet

behaald. Het percentage dat is afgehandeld binnen de normtijd verschilt flink per stadsdeel.

- In 97% van de gevallen gaat een leerplichtige na een melding van relatief verzuim weer naar school. De doelstelling van Bureau Leerplicht Plus om minimaal 95% weer naar school te laten gaan is daarmee behaald.
- Van de meldingen van schooluitval onder leerplichtigen (absoluut verzuim) is 66% binnen de normtijd van 63 dagen afgehandeld. De doelstelling om 75% binnen de normtijd af te handelen is daarmee niet behaald. Ook hier zijn behoorlijke verschillen per stadsdeel.
- Van de afgehandelde zaken schooluitval van leerplichtigen (absoluut verzuim) is 64% weer terug naar school gekeerd. De doelstelling van Bureau Leerplicht Plus (75% keert terug naar school) is niet behaald. Het percentage vrijstellingen bij absoluut verzuim is 10%, hetgeen betekent dat de doelstelling (10%) is behaald. Bijna een kwart van de gevallen (24%) van absoluut verzuim is afgesloten zonder resultaat, wat betekent dat de doelstelling van Bureau Leerplicht Plus (maximaal 10% zonder resultaat) niet is behaald.
- Het aantal bovenleerplichtige uitvallers (18 t/m 22 jaar) is gedaald. Het aantal jongeren dat uitviel in 2007-2008 is 13% lager dan het aantal dat uitviel in 2006-2007. De stedelijke doelstelling om het aantal nieuwe uitvallers jaarlijks 10% te laten dalen is daarmee behaald. Ook het bestand oude uitvallers (uitgevallen in eerdere schooljaren) is gedaald: in 2007-2008 lag dat 9% lager dan in 2006-2007. Het beleid van *Aanval op de Uitval* boekt dus resultaat.
- Het percentage bovenleerplichtige uitvallers dat werkt (nieuw en oud) is gestegen van 57% in 2006-2007 naar 58% in 2007-2008. Van de nieuwe uitvallers (uitgevallen in schooljaar 2007-2008) werkte 48% aan het einde van het schooljaar. Hoe later de jongeren in het schooljaar uit zijn gevallen, hoe kleiner de kans dat ze al voor de start van de vakantie aan het werk zijn. De doelstelling van Bureau Leerplicht Plus dat minimaal 50% van de uitvallers werkt aan het einde van het schooljaar is hiermee net niet behaald. Het percentage nieuwe uitvallers dat werkt aan het einde van het schooljaar wisselt sterk per stadsdeel. Dit heeft mogelijk te maken met de effectiviteit van het RMC-cluster.
- Bij 36% van de meldingen van luxe verzuim is proces-verbaal opgemaakt (op basis van ingeschatte gemiddelde gezinsgrootte van 2 kinderen). Bij overig relatief verzuim (probleemverzuim) ligt het percentage meldingen waarbij proces-verbaal is opgemaakt op 8 procent. Bij absoluut verzuim is in 1 procent van de gevallen proces-verbaal opgemaakt. Er is nog geen beoordelingskader voor de hoogte van deze percentages.
- Het aantal meldingen van zogeheten thuiszitters is met meer dan de helft gestegen ten opzichte van het vorige schooljaar naar 125 kinderen.
- Door de uitgevoerde schoolcontroles is duidelijk zichtbaar dat veel scholen in Amsterdam hun verzuimbeleid en –registratie nog niet goed op orde hebben. Zeventig procent van de scholen die voor het eerst gecontroleerd zijn voldeed niet. Met de introductie van een nieuw type controle in schooljaar 2008-2009, de quickscan, wil het Bureau Leerplicht Plus aan het einde van schooljaar 2008-2009 voor alle scholen voor primair en voortgezet onderwijs in Amsterdam een beeld te hebben hoe het er met het verzuimbeleid (de verzuimregistratie, de verzuimaanpak, het verzuimprotocol en de verzuimmeldingen) voorstaat.

Bijlage – Definities en Systematiek

In deze bijlage zijn de definities en systematieken die gebruikt zijn in de rapportage op een rijtje gezet.

Systematiek schooluitval

De term schooluitval omvat zowel het schoolverlaten onder bovenleerplichtige jongeren als het absoluut verzuim onder leerplichtige jongeren. In de voorgaande jaarrapportages Leerplicht- en RMC-functie voortijdig schoolverlaten van de gemeente Amsterdam werd schooluitval onder jongeren van 17 tot en met 22 als 'voortijdig schoolverlaten' betiteld. Landelijk wordt onder voortijdig schoolverlaten de uitval van 12 tot en met 22 jaar gerekend. Door de verwarrende situatie rondom deze begrippen wordt hieronder nader ingegaan op de definities van schooluitval in deze rapportage en de verschillen daarvan met de voorgaande Amsterdamse rapportages (tot en met schooljaar 2006-2007) en landelijke definities.

Definitie van nieuwe en oude uitvallers

In deze rapportage wordt, aansluitend op de landelijke telmethode, onderscheid gemaakt tussen *nieuwe* uitvallers, die gedurende het afgelopen schooljaar (2007-2008) uitvielen en *oude* uitvallers die in eerdere schooljaren zijn gestopt met school zonder een startkwalificatie behaald te hebben. Meer precies omschreven worden onder de nieuwe uitvallers de jongeren van 5 tot en met 22 jaar zonder startkwalificatie gerekend die;

- aan het einde van schooljaar 2006-2007 zijn uitgeschreven van een school en bij aanvang van het nieuwe schooljaar 2007-2008 niet op een andere school zijn ingeschreven;
- aan het begin van schooljaar 2007-2008 op een school ingeschreven stonden, maar gedurende dit schooljaar zijn uitgeschreven en sindsdien niet op een andere school zijn ingeschreven.

Het aantal uitvallers is steeds als percentage van het totale aantal jongeren berekend, opdat de mate van uitval kan worden vergeleken per onderwijssoort, leeftijdgroep en andere categorieën.

Verschillen met landelijk cijfer voortijdig schoolverlaten

De definitie van de nieuwe uitvallers sluit aan op de telling van het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters per schooljaar die het ministerie van OCW sinds 2006 uitvoert [10] op basis van het basisregister onderwijs van de IB-Groep. Er zijn wel een aantal verschillen:

[10] Zie ook Fact Sheet Voortijdig Schoolverlaten november 2007, zoals verstuurd bij de brief aan de Tweede Kamer VSV/DIR/2007/48811.

- Deze Amsterdamse rapportage kijkt naar schooluitval onder alle jongeren van 5 tot en met 22 jaar. De landelijke telling omvat de leeftijdscategorie 12 tot en met 22 jaar.
- In deze rapportage worden uitvallers uit alle soorten onderwijs meegeteld, met inbegrip van het primair, speciaal (voortgezet) en particulier onderwijs. Het landelijke cijfer omvat alleen de uitvallers uit het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs.
- Leerlingen die (zonder startkwalificatie) vanuit het reguliere onderwijs overstappen naar particulier of speciaal onderwijs worden landelijk als voortijdig schoolverlater meegeteld, in Amsterdam niet.
- In de Amsterdamse rapportage worden de uitvallers die voor het einde van het schooljaar (in deze rapportage uiterlijk 31 juli 2008) weer zijn ingeschreven op een school niet meegeteld als voortijdig schoolverlater. De landelijke telling is wat soepeler en telt uitvallers niet mee indien ze aan het begin van het volgende schooljaar (in de rapportage over 2007-2008: 1 oktober 2008) weer op school zijn ingeschreven.
- Formeel dienen jongeren met een getuigschrift praktijkonderwijs of een assistentendiploma (mbo niveau 1) als voortijdig schoolverlater geregistreerd te worden. Als deze jongeren een baan hebben hoeven ze echter niet als voortijdig schoolverlater meegeteld te worden, maar zowel landelijk als in Amsterdam worden ze toch als voortijdig schoolverlater meegeteld.

De landelijke cijfers op basis van de registratie bij de IB-Groep zullen door deze verschillen vermoedelijk wat lager uitvallen dan deze cijfers, maar pas na publicatie van de landelijke cijfers zal hierover meer duidelijkheid ontstaan.

Verschillen met vorige Amsterdamse rapportages

Er is een aantal verschillen met de wijze waarop in de voorgaande rapportages het absoluut verzuim en het voortijdig schoolverlaten werd berekend. De cijfers in deze rapportage kunnen daarom niet met die van de rapportage *Leerplicht- en RMC-functie voortijdig schoolverlaten 2006-2007* worden vergeleken. In deze rapportage zijn wel enkele vergelijkingen van 2007-2008 met herberekende cijfers van 2006-2007 opgenomen. De belangrijkste verschillen zijn:

- Schooluitval, ook onder bovenleerplichtigen, is als apart onderdeel van het totale aantal voortijdig schoolverlaters berekend. Nieuwe schooluitval, waarover resultaatsafspraken zijn gemaakt in het convenant *Amsterdamse Aanval op de Uitval*, betreft jongeren die in Amsterdam woonachtig zijn en gedurende het schooljaar voortijdig (zonder startkwalificatie) de school verlaten. Jongeren die zonder startkwalificatie in Amsterdam zijn komen wonen (vestigers) worden niet meegeteld bij nieuwe schooluitval.
- Momentopname: in deze rapportage is het aantal uitvallers op één moment (31 juli) bekeken. In vorige rapportages werd elke geldige melding van absoluut verzuim of voortijdig schoolverlaten gedurende het schooljaar geteld, ongeacht de status op 31 juli. In vorige rapportages werd dus het aantal gebeurtenissen geteld (*event rates*, ofwel een *bruto telling*), in deze rapportage is de situatie op één moment bekeken (*status rates*, ofwel een *netto telling*). Dat houdt tevens in dat er niet over voortijdig

schoolverlaters is gerapporteerd die weer terug naar school zijn gekeerd: een jongere is op 31 juli wel of geen uitvaller.

- Schooluitvallers die gedurende het schooljaar Amsterdam hebben verlaten wegens verhuizing of die inmiddels 23 jaar geworden zijn, zijn niet meegenomen in de netto telling uitvallers. In deze rapportage is een aparte paragraaf opgenomen over de meest definitieve en zorgelijke groep schooluitvallers: het aantal uitvallers dat zonder startkwalificatie 23 jaar is geworden.
- De categorieën 'mogelijk voortijdig schoolverlaters' evenals voortijdig schoolverlaters 'in beeld' en 'op traject' uit de vorige rapportages zijn vervallen. De categorie 'mogelijk' is nu als 'jongere in onderzoek' omschreven: in de praktijk is gebleken dat het veelal studenten aan het hoger onderwijs betreft, per definitie in het bezit van een startkwalificatie. Daarnaast worden de bovenleerplichtige schooluitvallers nu onderverdeeld in de groepen 'aan het werk', 'op weg naar werk' of 'niet in traject'. Een voortijdig schoolverlater 'op weg naar werk' wordt door het jongerenloket of hulpverlenende instantie begeleid in het maken van een beroepskeus en het vinden van een baan, of op nog meer gebieden begeleid. De voortijdig schoolverlaters 'niet in traject' zijn noch onder begeleiding, noch aan het werk: dit betreft de meest zorgelijke categorie uitvallers.

Systematiek schoolverzuim

De term schoolverzuim omvat zowel het schoolverzuim van bovenleerplichtige jongeren als het relatief verzuim van leerplichtige jongeren. In de voorgaande jaarrapportages Leerplicht- en RMC-functie voortijdig schoolverlaten van de gemeente Amsterdam werd niet over het schoolverzuim van jongeren van 17 tot en met 22 gerapporteerd.

Verschillen met vorige Amsterdamse rapportages

Er is een aantal verschillen met de wijze waarop in de voorgaande rapportages het relatief verzuim werd berekend. De cijfers in deze rapportage kunnen daarom niet met die van de rapportage *Leerplicht- en RMC-functie voortijdig schoolverlaten 2006-2007* worden vergeleken. In deze rapportage zijn wel enkele vergelijkingen van 2007-2008 met herberekende cijfers van 2006-2007 opgenomen. De belangrijkste verschillen zijn:

- Schoolverzuim wordt zowel van leerplichtigen als bovenleerplichtigen gerapporteerd. In voorgaande schooljaren is alleen over schoolverzuim van leerplichtigen (het zogeheten relatief verzuim) gerapporteerd.
- Schoolverzuim wordt gerapporteerd van alle leerlingen zonder startkwalificatie die *in Amsterdam* naar school gaan. In voorgaande schooljaren is ook gerapporteerd over relatief verzuim van Amsterdamse leerplichtigen die buiten Amsterdam naar school gingen.

Definities

Artikel 3a, 3b van de Leerplichtwet

Zie vervangende leerplicht.

Artikel 5 sub a, 5 sub b, 5 sub c, 5a, 15 van de Leerplichtwet

Zie vrijstelling van inschrijving.

Absoluut verzuim

Absoluut verzuim doet zich voor als een leerplichtige niet op een school staat ingeschreven en de leerplichtige ook geen *vrijstelling* van de Leerplicht verleend is.

De leerplichtambtenaar van het stadsdeel waarin de leerplichtige woont, is verantwoordelijk voor de afhandeling van absoluut verzuim.

Behandelduur

De behandelduur is de duur van afgesloten behandeling van verzuim gemeten in dagen sinds de eerste dag van de behandeling van het verzuim tot en met de geregistreeerde afsluitdatum van de behandeling. De behandelduur is bepaald zonder rekening te houden met feestdagen of weekeinden – een week telt dus als zeven dagen.

De behandelduur is gecorrigeerd voor eventueel adresonderzoek door de Dienst Persoonsgegevens. Daar de leerplichtambtenaar geen invloed heeft op de duur en uitkomst van het adresonderzoek, wordt de tijd die aan het adresonderzoek is besteed niet meegeteld bij de bepaling van de behandelduur.

Bovenleerplichtig

Een jongere is bovenleerplichtig vanaf 18 jaar (na afloop van de *kwalificatieplicht*) totdat de jongere de leeftijd van 23 jaar heeft bereikt.

Herkomstgroepering

De herkomstgroepering is vastgesteld volgens de definitie van het Centraal Bureau van de Statistiek die ook in Amsterdam wordt gebruikt. In deze definitie is een allochtoon een persoon waarvan minimaal één van de ouders in het buitenland is geboren. Naast de autochtone herkomstgroep *Nederlands* en de herkomstgroep *Onbekend* zijn de volgende allochtone herkomstgroepen onderscheiden: *Antilliaans/Arubaans*, *Marokkaans*, *niet-westers* (de niet-westerse landen niet in andere groepen genoemd), *Surinaams*, *Turks*, *westers* (de westerse landen niet in andere groepen genoemd).

Leeftijd

Voor de bepaling van de leeftijd wordt de leeftijd aangehouden die de jongere zal hebben aan het **einde** van het schooljaar.

In deze rapportage is iedereen die aan het einde van het schooljaar een leeftijd tussen vijf en zeventien jaar heeft, meegeteld als leerplichtige.

Leerplicht

Een kind is leerplichtig vanaf de 1e van de maand volgende op het moment dat het vijf jaar is geworden.

De **volledige leerplicht** geldt vanaf het vijfde jaar en eindigt ofwel aan het einde van het schooljaar waarin de jongere ten minste twaalf volledige schooljaren een of meer scholen heeft bezocht, of aan het einde van het schooljaar waarin hij of zij zestien jaar is geworden. De volledig leerplichtige dient ingeschreven te zijn op een school en het reguliere onderwijs te volgen.

Vanaf het schooljaar volgend op het einde van de volledige leerplicht is de jongere **kwalficatieplichtig**. Zolang een jongere nog geen 18 jaar is en geen *startkwalificatie* heeft, moet hij of zij ingeschreven zijn op een school, maar hoeft geen volledig dagonderwijs te volgen.

Luxe verzuim

Luxe verzuim, ook wel ongeoorloofd extra vakantieverlof genoemd, is een categorie van *relatief verzuim*. Volgens de aanwijzing strafrechtelijke aanpak schoolverzuim wordt onder luxe verzuim verstaan: ongeoorloofde afwezigheid van de leerplichtige van school (door de ouders veroorzaakt) doordat de leerplichtige buiten de schoolvakanties om op vakantie (met de ouders) gaat. Veelal treedt luxe verzuim op rondom de vakanties, in het bijzonder de zomervakantie.

Melding relatief verzuim

Volgens de Leerplichtwet 1969 is de school verplicht verzuim van leerplichtigen te melden, indien een leerplichtige leerling zonder geldige reden drie dagen achtereenvolgend verzuimt, of als een leerling 1/8e deel of meer van het aantal lessen van vier achtereenvolgende weken verzuimt. De school mag verzuim ook eerder melden.

Elke melding van relatief verzuim leidt tot een *verzuimbehandeling* door de leerplichtambtenaar. De leerplichtambtenaar onderzoekt de melding en constateert of het werkelijk ongeoorloofd verzuim betreft of dat er sprake is van een andere (geoorloofde) reden van het verzuim waardoor de melding gecorrigeerd wordt. De leerplichtambtenaar van het stadsdeel waarin de school van de leerplichtige gevestigd is, is verantwoordelijk voor het onderzoek naar relatief verzuim en de verdere afhandeling in het geval van geconstateerd relatief verzuim.

Jongere in onderzoek

Jongeren in onderzoek zijn bovenleerplichtige jongeren tot en met 22 jaar, die niet staan ingeschreven op een school, maar waarvan niet bekend is of ze in het bezit zijn van een startkwalificatie.

Peildatum

De peildatum, het moment waarop de meting plaatsvindt, is de laatste werkdag van de *verslagperiode*.

Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (RMC)

Voortijdig schoolverlaters vallen onder de wet regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (RMC).

Relatief verzuim

Relatief verzuim doet zich voor als een leerplichtige leerling van een school zonder geldige reden niet op school verschijnt. Volgens de Leerplichtwet 1969 is de school verplicht relatief verzuim van leerplichtigen te melden, indien een leerplichtige leerling zonder geldige reden drie dagen achtereenvolgend verzuimt, of als een leerling 1/8e deel of meer van het aantal lessen van vier achtereenvolgende weken verzuimt.

RMC-verzuim

Wettelijk gezien is de school vanwege de RMC-wet verplicht verzuim van bovenleerplichtigen te melden, indien de bovenleerplichtige leerling vier lesweken of langer verzuimt, maar mag verzuim ook eerder melden.

Schooluitval

Schooluitval omvat het voortijdig (zonder *startkwalificatie*) verlaten van de school van zowel bovenleerplichtige jongeren als leerplichtige jongeren (het zogeheten *absoluut verzuim*).

Schoolsoort

Schoolsoorten beschrijven de soort school en het soort onderwijs dat gevolgd wordt. Naar de wet zijn de volgende schoolsoorten onderscheiden:

- primair onderwijs: scholen voor (speciaal) basisonderwijs,
- voortgezet onderwijs: scholen voor (speciaal) voortgezet onderwijs,
- speciaal onderwijs: scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs, en
- beroepsonderwijs en volwasseneneducatie: scholen voor middelbaar beroepsonderwijs en volwasseneneducatie.

Schoolverzuim

Schoolverzuim doet zich voor als een leerling van een school zonder geldige reden niet op school verschijnt. De school is verantwoordelijk voor het melden van schoolverzuim aan de gemeente. Een melding van schoolverzuim die door de school aan het team LAS doorgegeven wordt, wordt dezelfde dag verwerkt in het Leerlingvolgsysteem Erisa. Schoolverzuim van *leerplichtigen* wordt ook wel *relatief verzuim* genoemd.

In Amsterdam worden de volgende categorieën van schoolverzuim aangehouden:

- *luxe verzuim*;
- verzuim van 3 of meer schooldagen aaneensluitend;
- verzuim van 1/8e deel of meer van het aantal lesuren van vier achtereenvolgende weken;
- veelvuldig te laat komen;
- *RMC-verzuim*.

Startkwalificatie

Een startkwalificatie is een diploma havo of vwo, of een diploma middelbaar beroepsonderwijs op minimaal niveau 2. Een vmbo-diploma en een diploma middelbaar beroepsonderwijs op niveau 1 zijn dus geen startkwalificatie.

Verslagperiode

De cijfers zijn gebaseerd op meldingen in het Leerlingvolgsysteem, geregistreerd vanaf het begin van het schooljaar tot en met het einde van de verslagperiode. Er wordt verslag gedaan over alle meldingen die in het betreffende tijdvak openstaan dan wel zijn afgesloten.

Een schooljaar loopt van 1 augustus tot en met 31 juli.

Vervangende leerplicht

Vervangende leerplicht kan worden verleend als de leerplichtige volgens de Leerplichtwet hiervoor in aanmerking komt. De leerplichtige bezoekt wel een school, maar hoeft geen regulier dagonderwijs te volgen. In de Leerplichtwet zijn de volgende gronden onderscheiden op basis waarvan de leerplichtambtenaar toestemming tot vervangende leerplicht kan verlenen:

- indien de jongere ten minste de leeftijd van 14 jaar heeft bereikt en vast is komen te staan dat hij of zij niet geschikt is om volledig dagonderwijs aan een school te volgen (artikel 3a van de Leerplichtwet),
- voor het laatste schooljaar waarin de jongere volledig leerplichtig is (artikel 3b van de Leerplichtwet).

Verzuimbehandeling

Een verzuimbehandeling is de behandeling door de leerplichtambtenaar van *absoluut verzuim* of van *relatief verzuim*.

Voortijdig schoolverlater

Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hanteert de volgende definitie van een voortijdig schoolverlater. Een voortijdig schoolverlater is een jongere (in de leeftijd tot en met 22 jaar) die zonder startkwalificatie de school voor speciaal onderwijs, voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs verlaat.

Vrijstelling van inschrijving

Vrijstelling van inschrijving kan worden verleend als de leerplichtige volgens de Leerplichtwet in aanmerking komt voor vrijstelling van inschrijving op een school. In de Leerplichtwet zijn de volgende gronden onderscheiden op basis waarvan de leerplichtambtenaar een vrijstelling van inschrijving op een school kan verlenen:

- op lichamelijke of psychische gronden is de leerplichtige niet geschikt om tot een school te worden toegelaten (artikel 5 sub a van de Leerplichtwet),
- de ouders of verzorgers van de leerplichtige hebben bedenkingen tegen de richting van het onderwijs op alle binnen redelijke afstand van de woning gelegen scholen (artikel 5 sub b van de Leerplichtwet),
- de leerplichtige is als leerling van een school buiten Nederland ingeschreven en bezoekt de school regelmatig (artikel 5 sub c van de Leerplichtwet),
- de ouders of verzorgers leiden een trekkend bestaan (artikel 5a van de Leerplichtwet),
- op andere dan bovengenoemde gronden, indien is aangetoond dat de jongere op andere wijze voldoende onderwijs geniet (artikel 15 van de Leerplichtwet).